

DUTCH BIRDING

VOLUME 28 • NO 4 • 2006

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE
Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Textel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

**COMMISSIE DWAALGASTEN
NEDERLANDSE AVIFAUNA**
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

**COMMISSIE SYSTEMATIEK
NEDERLANDSE AVIFAUNA**
CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreeklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdie Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Marten van Dijk, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2006 bedraagt: EUR 32.00 (Nederland), EUR 35.00 (Europa) en EUR 38.00 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-namen* door A B van den Berg (2006, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730) en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Leon Boon, Albert van den Ende, Leo Heemskerck, Arnold Meijer, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijndijk, Laurens Steijn (secretaris, tel 020-7765127), Roland van der Vliet (voorzitter, tel 030-2970013), Arend Wassink en Pim Wolf. **MEDEWERKER** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2006 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdij Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Marten van Dijl, Ruud van Dongen, Gerald Driesens, Nils van Duivendijk, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2006 is: EUR 32.00 (Netherlands), EUR 35.00 (Europe) and EUR 38.00 (countries outside Europe).

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands.

Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl.

The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding's names by A B van den Berg* (2006, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arijan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730) and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Leon Boon, Albert van den Ende, Leo Heemsker, Arnold Meijer, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Laurens Steijn (secretary, tel +31-207765127), Roland van der Vliet (chairman, tel +31-302970013), Arend Wassink and Pim Wolf. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2006 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET
www.dutchbirding.nl

**Artikelen /
papers**

- 201 Identification of Red-mantled Rosefinch and Blyth's Rosefinch *Raffael Ayé & Manuel Schweizer*
214 African Darter in Israel in May 2004 and its WP occurrence *Gert Ottens*
219 Sykes' Spotvogel bij Almere-Haven in oktober 1986 [Sykes's Warbler near Almere-Haven in October 1986] *C J (Kees) Breek, Enno B Ebels & Karel A Mauer*
225 Gemengd broedgeval van Boomkruiper en Taigaboomkruiper bij Olst in 2005 [Mixed breeding of Short-toed Treecreeper and Eurasian Treecreeper at Olst in 2005] *Edwin Winkel, Wouter Teunissen & Mark Zekhuis*

- 228 Broedgeval van Kortsnavelboomkruiper in Twente in 2006 [European Treecreeper breeding in Twente in 2006] *Carl Derks & Enno B Ebels*
230 Kalanderleeuwerik in Eemshaven in mei 2005 [Calandra Lark at Eemshaven in May 2005] *Roelf Hovinga*
232 Head pattern of some 'yellow wagtails' in the Netherlands *Rik Winters*
235 Woestijnvink in Eemshaven in juni 2005 [Trumpeter Finch at Eemshaven in June 2005] *Martin P Olthoff*
237 Praying Mantis killing passerines in mistnets *David Bigas, Julia Piccardo & José Luis Copete*

Recensies / reviews

- 238 *Birds of Brazil, Birds of Mexico and Birds of Venezuela. MP3 sound collections (1.0)* by Peter Boesman *Arnoud B van den Berg*

Masters of Mystery

- 239 Solutions of third round 2006: Lesser Grey Shrike and Madeira Kinglet; Fourth round 2006 *Rob S A van Bemmelen & Dick Groenendijk*

WP reports

- 242 late May-mid July 2006 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*

Recente meldingen / recent reports

- 255 Nederland: mei-juni 2006 *Ruud M van Dongen, Klaas Haas & Peter W W de Rouw*
265 België: mei-juni 2006 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 269 Kandidaat Heuglins Meeuwen in Amsterdam [PROBABLE HEUGLIN'S GULLS]

Voorplaat / front cover

- Egyptische Nachtzwaluw / Egyptian Nightjar *Caprimulgus aegyptius*, Ghidma, Kebili, Tunesië, 6 mei 2005 (*René Pop*)

Identification of Red-mantled Rosefinch and Blyth's Rosefinch

Raffael Ayé & Manuel Schweizer

Until very recently, Blyth's Rosefinch *Carpodacus grandis* (hereafter *grandis*) was considered a subspecies of Red-mantled Rosefinch *C. rhodochlamys* (hereafter *rhodochlamys*) by most authors (eg. Dementiev & Gladkov 1954, Ali & Ripley 1974, Clement et al 1993, Grimmett et al 1998). Some early authors, like Zarudnyi (1913) and Korovin (1934), treated them as separate species, a view recently also supported by Stepanyan (2003) and Rasmussen & Anderton (2005). The decision to lump the two taxa was based on their strong similarity, on some birds with apparently intermediate characters and on their (presumed) allopatric distribution. *Grandis* is distributed from the western Himalayas to the vicinity of the Fergana valley in the border area of Kyrgyzstan, Tajikistan and Uzbekistan, while *rhodochlamys* is distributed from the Fergana region and the Kashgar region, western China, to Mongolia. The exact distribution of the two taxa in several regions, especially around Fergana is disputed and it is not known whether they occur sympatrically

in that region. In the absence of reliable data on sympatric occurrence and in view of the rather distinct morphology and differences in vocalizations, we follow Stepanyan (2003; followed by Dickinson 2003) as well as Rasmussen & Anderton (2005) and treat them as separate species.

The differences between the two species have been poorly represented in the identification literature. Descriptions are apparently mainly based on skins although, unfortunately, differences most obvious in the field are difficult to see on skins. Most authors focused on differences in general plumage tone and in the intensity of streaking – both in adult males. However, both characters are individually variable and highly dependent on the stage of plumage wear and of light conditions in the field. Furthermore, many authors failed to make clear which colour standard they applied, if they applied any at all. Most authors claimed that females and first-year males of these species are very similar and inseparable on plumage characters and can

284 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, adult male, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, 31 May 2003 (*Aurélien Audevard*). Adult male *rhodochlamys* typically shows only faint supercilium joining glossy forehead.

only be identified by structure and measurements. To our knowledge, Rasmussen & Anderton (2005) were the first to point out that also female-type birds differ in plumage.

The poor descriptions and illustrations of both species (but especially of *rhodochlamys*) made it impossible to separate them and led to confusion with other species as well. Spotted Great Rosefinch *C severtzovi* occurs sympatrically with both species and is a potential pitfall, especially for *rhodochlamys*. White-browed Rosefinch *C thura* and Streaked Great Rosefinch *C rubicilloides* also occur in the same region as *grandis*. In this paper, we describe the appearance of *rhodochlamys* and *grandis* under field conditions. We focus on the separation of these two similar taxa but also provide clues to differentiate them from other species. We hope that this will help to solve the many open questions on their distribution outlined below. A better understanding of the identification of the two taxa will also contribute to clarify the potential interbreeding in the regions where their distribution ranges meet or overlap, and ultimately their taxonomic status.

Material and methods

This paper is based on studies of *rhodochlamys* in Kyrgyzstan in July 2004 (Ala Archa in the Kyrgyz range, Küngöj-Alatau and Alai range, by Raffael Ayé and Manuel Schweizer) and in Kazakhstan in June 2005 (Trans-Ili Alatau in the Almaty region, by RA and MS), of *grandis* in Tajikistan in January, May and December 2005 (two sites in the Hissar – or Gissar – range, by RA) and June 2005 (Turkestan range, by RA and MS), and in Uzbekistan in May 2006 (Zaamain National Park, Turkestan range, by MS), as well as on the study of numerous photographs. In addition, a few 100 skins were examined in the collections of the Zoological Institute in Almaty, Kazakhstan, the Zoological Institute of Tashkent, Uzbekistan, and of the Natural History Museum (NHM) in Tring, England. Differences observed in the field were cross-checked on the skins, first on those collected in the centres of the respective ranges during the breeding season and only later on specimens from the region of potential contact. For colour descriptions, we used Smithé (1975).

Recordings for the sonagrams were made with a Telinga Pro 5 microphone coupled with a parabolic reflector and a Sharp MD recorder. Sonagrams were produced with the Software Raven 1.2.1 (Cornell Lab of Ornithology, Bioacoustics Research Program, Ithaca, New York). We were able to compare our own recordings with recordings from northern Pakistan provided by Ben King.

Identification

Structure and bare parts

Grandis has a longer wing and a shorter tail than *rhodochlamys* (Gavrilov 1974). The longer wing of *grandis* results in a longer primary projection (75% compared with 60% in *rhodochlamys* – see plate 289, 291, 293 and 298), which can be assessed under field conditions

with some experience. However, variation urges a lot of caution with this character.

The two taxa differ in bill shape. *Rhodochlamys* has a slightly deeper and shorter bill on average, although this is subject to variation (Gavrilov 1974, Roberts 1992). Because the bill is deeper and shorter, it is clear that the culmen must be steeper, on average, as well; in extreme *rhodochlamys*, the culmen is almost equally convex all over its length (see plate 295). A majority of *rhodochlamys*, however, has the central area only slightly convex (plate 293). In *grandis*, the bill is straighter, more conical. In the central part, the culmen is completely straight in typical birds or may even have a narrow concave area which gives a straight impression overall (plate 285). On other birds, it is slightly convex all over the length and, in one bird from Baluchistan, the bill was as strongly convex as on typical *rhodochlamys*. We have not encountered any *rhodochlamys* with a completely straight or even concave culmen. With the necessary care, bill shape is a useful identification clue for the two taxa, in combination with other features.

Rasmussen (2005) pointed out that *grandis* has a stronger contrast between the pale lower and the dark horn-coloured upper mandible. To us, these differences did not seem obvious or consistent enough to be useful for identification.

Plumage

Adult male

The most consistent differences between the two taxa are found in the head pattern. *Grandis* has a slightly narrower and more whitish supercilium (not as pinkish or even with a hue of wine-red as in some *rhodochlamys* – see plate 285 and 290-293). The difference is slight but, still, *grandis* shows an appreciably more contrasting supercilium. There are four reasons why the supercilium is less clear-cut in *rhodochlamys*: **1** there is a band of silvery-white feather tips across the forehead (see below), joining the supercilia in front of the eye; **2** the supercilium is broader and the border to the crown is therefore normally seen from a flatter angle in the field and therefore appears less clear-cut; **3** the supercilium is more pinkish than whitish; and **4** the supercilium matches the vinaceous gloss on the crown quite well in colour. These differences are at times concealed by large light-dependent (but less individual) variation. In both species, the supercilium is less pronounced when the head is in shadow compared with direct sunlight. However, if the bird has been seen well and under different angles, then the features are very useful for identification, because there is hardly any individual variation. In both taxa, the supercilium is more easily seen behind the eye than in front of the eye. Under some light conditions (especially in frontal view), the supercilium in *grandis* is well set-off in front of the eye, and a narrow central crown-stripe reaching down to the base of the bill can be seen – a pattern never observed in *rhodochlamys* because it has a band of silvery-white feather tips across the whole forehead

FIGURE 1 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys* and Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *C grandis* (Manuel Schweizer). Top left male *rhodochlamys*, top right female *rhodochlamys*. Bottom left male *grandis*, bottom right female *grandis*.

Identification of Red-mantled Rosefinch and Blyth's Rosefinch

285

286

287

288

289

290

(compare plate 287-288 and 292). This band typically is c 0.5 cm broad but can be narrower. However, a few *grandis* show a narrow (less than 2 mm) and weak band of silvery-white just above the bill also in the centre of the forehead. Single whitish feathers higher on the forehead also occurred in one *grandis* in the skin collection of the NHM in Tring.

The crown of both species is overall warm sepia (colour 221A in Smithe 1975) – in *rhodochlamys* with a tendency to maroon (colour 31 in Smithe 1975), and in *grandis* with a tendency to natal brown (colour 219A in Smithe 1975). However, there is not much difference in colour although, as mentioned above, the feathers have a strong vinaceous gloss (colour 3 in Smithe 1975) in *rhodochlamys*. Therefore, they may seem bright vinaceous in this taxon, whereas *grandis* – lacking this gloss almost completely – seems much drabber and often slightly darker on the crown.

Similar to the supercilium, also the silvery-white feather tips on the cheek are slightly more pink or vinaceous and slightly less obvious in *rhodochlamys* (compare plate 286-287 with 289 and 292). The more pronounced gloss on the crown in *rhodochlamys* is also present on the eye-stripe. Together this results in a less contrasting head pattern.

Numerous slight differences in basic colour have been described between the two taxa. In absence of a colour standard, however, these specifications do often not become very clear and even seem contradictory. We think that calling *rhodochlamys* 'brighter' is misleading, because *grandis* can be quite pale and intensively coloured in pinkish and even visibly orange colour tones. In the numerous skins, we found extraordinary variation in underpart coloration of both taxa and, also in the field, we could not detect any consistent differences. As far as the upperparts are concerned, we prefer to call male *rhodochlamys* 'richer'

291 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, adult male, Ladakh, India, July 2004 (*Daniel Matti*). Typical bird showing strong and sharply demarcated supercilium, strong white marking on cheek and rather long primary projection.

285 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, adult male, Takob, Hissar range, Tajikistan, May 2005 (*Raffaël Ayé*). Separated from *rhodochlamys* by conspicuous supercilium well demarcated from very dark central crown and by culmen being slightly concave on this bird.

286 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, adult male, with Common Rosefinch / Roodmus *C erythrinus*, adult male, Obburdan pass, Turkestan range, northern Tajikistan, June 2005 (*Raffaël Ayé*). Common Rosefinch is clearly smaller and has different colour tone. Prominence of supercilium is somewhat light dependent also in *grandis* but much less so than in *rhodochlamys*. It is weaker than in typical *grandis* but still stronger than normally seen on *rhodochlamys*.

287 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, adult male, Obburdan pass, Turkestan range, northern Tajikistan, June 2005 (*Raffaël Ayé*). Adult male *grandis* in front view shows strong contrast between glossy silvery-pink supercilium and central forehead which is hardly glossy.

288 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, adult male, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, June 2005 (*Raffaël Ayé*). Typical bird, showing hardly discernible contrast between supercilium and central crown, which is appreciably glossy. Forecrown concolorous with supercilium. In *grandis*, supercilium is sharply demarcated from crown.

289 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, adult male, Ala Archa, Kyrgyz range, Kyrgyzstan, July 2003 (*Tobias Roth*). *Rhodochlamys* typically has rather uniform vinaceous face lacking conspicuous supercilium and has, on average, shorter primary projection than *grandis*.

290 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, adult male, Ala Archa, Kyrgyz range, Kyrgyzstan, July 2005 (*Tom Lindroos*). *Rhodochlamys* hardly shows discernible supercilium if face is in shadow (cf plate 285). Culmen on this bird not as convex as on most *rhodochlamys*.

292-293 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, adult male, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, June 2005 (Raffael Ayé). Depending on light conditions, male *rhodochlamys* can show rather strong supercilium. However, it is poorly set off against glossy-vinaceous crown and joins area of silvery-white feather tips on forecrown. Note relatively short primary projection. Comparison of both plates demonstrates strong light dependence of visibility of supercilium. Seen in profile, this bird also illustrates convex shape of culmen (plate 293).

vinaceous, rather than brighter. More specifically, it has a rich vinaceous-pink hue (colour 212C in Smithe 1975) to the army-brown mantle (colour 219B in Smithe 1975), whereas in *grandis*, this hue is rather cinnamon-drab (colour 219C in Smithe 1975). Thus, the mantle seems more brownish (slightly rufous-brown) in the latter taxon, and, in some individuals, the lower nape and upper mantle show obvious orange feather edges, which we never observed in *rhodochlamys*. In fresh plumage (moult is in August-September on the skins in Almaty and Tring), greyish fringes to these feathers make the birds seem much drabber and colder in coloration. Therefore, only birds in a similar stage of plumage wear should be compared. On skins, the dark shaft-streaks on mantle and crown are clearly more blackish, on average narrower, and a bit more sharply set off the peripheral part of the feathers in *rhodochlamys* compared with *grandis*, where the streaking is more brownish and diffuse. However, we have been unable to recognize these differences under field conditions. The rump and lower back are unmarked vinaceous in *rhodochlamys*. In *grandis*, these areas are very variable – either paler with a slight tinge of orange, or visibly brownish (again a slightly rufous tone of brown) and then rather darker than in *rhodochlamys*.

Female and immature

In contradiction to the published information, females of the two taxa are not more difficult to identify than males. Female-type *rhodochlamys* are rather dark, drab, and uniformly streaked birds. The head in particular is dark ashy-brown and featureless (plate 294-295). *Grandis* has a paler head and shows a conspicuous whitish supercilium streaked very finely dark and reaching from close to the bill base to far behind the eye (plate 298). This supercilium can be seen from far away and its appearance is – in contrast with the supercilium of males – hardly light dependent. In all the skins we studied, we did not find a single one showing a head pattern similar to the other taxon. It is therefore surprising that this difference remained undescribed for so long.

The underparts are a bit paler and slightly more contrastingly streaked in *grandis*, on average, but the difference is slight. Towards the throat, the more diffuse dark streaks on pale background of *rhodochlamys* often look like narrow whitish streaks on grey-brown background (plate 294), an impression only sometimes seen in *grandis*. In this taxon, however, the streaks can be stronger in the malar region forming a hint of a malar stripe, an impression more rarely seen in *rhodochlamys*.

Separation from other *Carpodacus* species

The head pattern and especially the supercilium can be so inconspicuous in male *rhodochlamys* that some observers have misidentified it as male Spotted Great Rosefinch, something we have witnessed twice. Whoever is familiar with either of the two species, will probably not make this error, though. Illustrations of male *rhodochlamys* are rare in the literature, however. Most concern *grandis* showing a very strong supercilium and generally a strong head pattern (eg, Grim-

mett et al 1998, Kazmierczak & van Perlo 2000) and the male *rhodochlamys* depicted in Clement et al (1993) shows a supercilium which is atypically conspicuous. Male Spotted Great, however, never shows even a trace of a supercilium and the head is heavily spotted white with spotting even obvious in worn plumage. From behind, the uniformly beige-brown mantle also easily identifies Spotted Great from the streaked and discernibly vinaceous-brown *rhodochlamys*. Be aware that Caucasian Great Rosefinch *C rubi-*

294 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, female-type, Ala Archa, Kyrgyz range, Kyrgyzstan, July 2005 (*Kari Hataja*). Female-type *rhodochlamys* is identified primarily by complete lack of supercilium on uniformly dark grey-brown head. Note that throat seems dark with pale streaking rather than the reverse, and also note short-winged and long-tailed impression. **295** Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, female-type, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, August 2005 (*Tobias Roth*). Female-type *rhodochlamys* showing typical uniform dark head side and strikingly decurved bill. **296** Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, female-type, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, August 2005 (*Tobias Roth*). Female-type *rhodochlamys* is identified from Spotted Great Rosefinch *C severtzovi* by much shorter primary projection, strong and contrasting streaking on flanks and mantle and even less visible supercilium.

Identification of Red-mantled Rosefinch and Blyth's Rosefinch

cilla (formerly lumped with Spotted Great Rosefinch, but see Rasmussen (2005) and Rasmussen & Anderton (2005)) lacks whitish spots on the crown and can show reddish-toned upperparts (see, eg, Dutch Birding 27: 246, plate 302-303, 2005).

Females *rhodochlamys* are also rather similar to females of Spotted Great Rosefinch. However, female Spotted Great has the mantle only very faintly streaked, not with coarse and black-brown streaks as *rhodochlamys* (cf plate 296 and 300). Also the flank is more finely and more diffusely streaked in Spotted Great, and can give an impression of being generally whitish from a distance (plate 299). In fact, Spotted Great can – unlike *rhodochlamys* – show a faint supercilium, which is narrow, pale brownish rather than whitish as in *grandis*, and mostly only visible behind the eye (plate 300). Most importantly, Spotted Great shows a primary projection of almost 100% while in *rhodochlamys* it is c 60% (plate 296 and 299-300). The closed wing is more contrastingly patterned in Spotted Great with a pale wing-panel on the basal half of the secondaries and a second one on the primaries (next to the emarginations). In *rhodochlamys*, only the latter panel is present.

Females *grandis* are very similar to females of the sympatric Himalayan subspecies of Streaked Great Rosefinch *C rubicilloides lucifer*. The latter, however, have a weaker supercilium, the cheek is more strongly streaked and the legs are darker (Rasmussen & Anderton 2005).

Females of the western subspecies of Himalayan White-browed Rosefinch *C thura blythi* are superficially similar to female *grandis* but are smaller, with a much narrower bill. The supercilium is more contrastingly toned buffish, the lower throat and the breast have a buffish wash and the blackish-streaked rump is yellowish-olive.

297 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, female-type, Ladakh, India, July 2004 (*Daniel Matti*). Like in adult males, supercilium of female-type *grandis* is rather long. Note distinct dark streaking on underparts.

298 Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, female-type, Obburdan pass, Turkestan range, northern Tajikistan, June 2005 (*Raffael Ayé*). Very much as adult male, female-type *grandis* also shows conspicuous and well demarcated pale supercilium. This is the most important plumage feature in female-type birds, with other differences compared with *rhodochlamys* being very slight and variable, like the slightly paler base colour and seemingly more blackish streaking on underparts.

299 Spotted Great Rosefinch / Severtzovs Grote Roodmus *Carpodacus severtzovi*, female-type, Bash Gumbez, eastern Pamir, Tajikistan, July 2004 (Raffael Ayé). Female-type Spotted Great Rosefinch has long primary projection and only faint streaking on mantle and flank. Also note strong pale wing-panel on bases of secondaries.

300 Spotted Great Rosefinch / Severtzovs Grote Roodmus *Carpodacus severtzovi*, female-type, Jelondy, western Pamir, Tajikistan, July 2005 (Raffael Ayé). Female-type Spotted Great Rosefinch shows faint, beige supercilium behind eye, primary projection almost equalling visible length of tertials, and obvious pale wing-panel on bases of secondaries.

Females Himalayan Beautiful Rosefinch *C pulcherri-mus* could potentially also be confused with female *grandis* but the former is much smaller (even smaller than Himalayan White-browed Rosefinch) and relatively longer tailed, smaller billed and more prominently streaked overall, especially on the upperparts (Rasmussen & Anderton 2005).

Presumed intermediates

Vaurie (1956) reported that six of the 25 males of *rhodochlamys* available to him from Russian Turkestan lacked the band of silvery-white feather tips on the forehead or had only a suggestion of it, while three of the 12 males of *grandis* available showed a suggestion of it (the other nine were not mentioned and presumably typical regarding forehead coloration). He further explained that he did not consider these individuals as intermediate in a strict sense but that they still suggested interbreeding. We have not seen any specimens that we consider intermediate between the two species, neither in the field nor in the collections in Almaty and Tring.

Vocalizations

Call

Further important differences between the two taxa exist in vocalizations. *Rhodochlamys* has a nasal, downslurred and then upslurred call described as *jeEawEEt* by Rasmussen & Anderton (2005). The existence of a second nasal call was pointed out to us by Magnus Robb of The Sound Approach (in litt). It starts slightly falling, then rises to a peak and falls rapidly at the end. The final downslur can be missing, however. Such calls have not been described for *grandis*. A third call of *rhodochlamys* is a rather short and squeezed *kweeo*, slightly upslurred at the beginning, then slightly falling towards the end with rather strong overtones (figure 2). A similar call could be heard from *grandis* both in flight and from perched birds. In addition, *grandis* has a characteristic much longer and to our ear higher-pitched whistling call, which is described by Rasmussen & Anderton (2005) as a wheezy, upslurred then downslurred *skWEEUuu* that dies away. This description is based on a recording by Ben King from Pakistan and we have heard the same call in Tajikistan and Uzbekistan both in winter and spring (figure 3).

Identification of Red-mantled Rosefinch and Blyth's Rosefinch

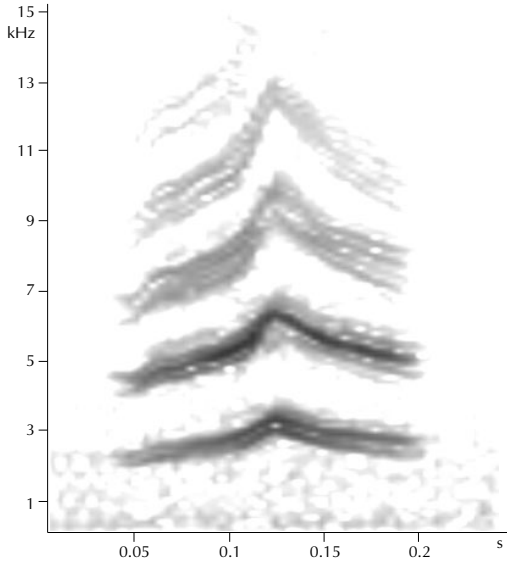

FIGURE 2 Call of Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, male, Greater Almaty Lake, Trans-Ili Alatau, Kazakhstan, 7 June 2005 (Manuel Schweizer). Rather short and nasal *kweeo*, slightly upslurred at beginning, then slightly falling towards end.

Such a call is not known from *rhodochlamys* (pers obs; Poleg Belyalov pers comm, Edward Gavrilov pers comm, Fiodor Karpov pers comm, Ikar Borodikhin pers comm). Furthermore, Roberts (1992), supposedly referring to *grandis*, describes a flight call: 'Flight call is a rather metallic toned twitter or bi-syllabic *twit-twit*'. Whether a similar or identical call exists in *rhodochlamys* is not known to us.

Song: do *grandis* and *rhodochlamys* have one?

A controversy surrounds the question of song in *grandis* and *rhodochlamys*. Some *Carpodacus* rosefinches are persistent singers with attractive songs (eg, Common Rosefinch *C erythrinus*), others sing only infrequently or apparently have no true song or only simple notes which may serve as song (Clement et al 1993, Rasmussen & Anderton 2005). Defining song is rather difficult as there can be a continuum of increasing complexity between calls and songs (Langmore 1998). If complexity is regarded as the key factor for defining the differences between song and calls, then both – *grandis* and *rhodochlamys* – probably lack a song. Even very simple vocalizations, however, can adopt the classical functions of a song, ie, mate attraction or discrimination, mate guarding and territory defence. Therefore, it seems to us a matter of definitions whether *grandis* and *rhodochlamys* really lack a song. Even if song is defined through its complexity, both species actually might have a song. Roberts (1992) referring to *grandis* writes: 'The song is rather feeble for the size of

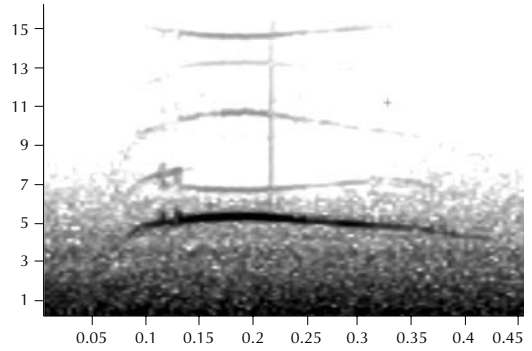

FIGURE 3 Call of Blyth's Rosefinch / Blyths Roodmus *Carpodacus grandis*, female-type, Obburdan pass, Turkestan range, Tajikistan, 16 June 2005 (Manuel Schweizer). Rather long and high-pitched whistling call, wheezy and upslurred at beginning, then downslurred and dying away.

the bird both in volume and variety and consists of a series of rather short wheezy *chirps* and *twits* interspersed with single noted squeaky whistles'. Dementiev & Gladkov (1954) write: 'Spring songs of males, still within zone of winter quarters, were first recorded by Dolgushin on February 20'. Fiodor Karpov (pers comm) and Ikar Borodikhin (pers comm) both reported having heard a rather complex and pleasant, subdued warble from *rhodochlamys* on one occasion each in mid March (on wintering grounds) and mid May (in the breeding area). The low volume of these vocalizations and the winter context suggest it is a subsong. Clearly, the question whether the two species have a true song is not solved definitely yet.

Distribution

World distribution

The distribution of the two species is poorly known. Both are rather local or scarce birds in their distribution range, restricted to mountain habitats during the breeding season and performing only limited (altitudinal) migration (Dementiev & Gladkov 1954, Ali & Ripley 1974, Gavrilov 2000). *Rhodochlamys* breeds from northern Mongolia west-south-west over the Tarbagatai and Dzungarian ranges to the Tien Shan as well as from the Kashgar region to the western Kunlun Shan (Dementiev & Gladkov 1954, Vaurie 1956, Gavrilov 1974). Whether it occurs in the Russian and Kazakh Altai is disputed. The type locality was placed in the Altai by its finder von Brandt (von Brandt 1843) – but this is now mostly considered erroneous (Dementiev & Gladkov 1954, Vaurie 1956, Gavrilov 1974). There do not seem to be any definite breeding-season records from this area (Oleg Belyalov pers comm, Edward Gavrilov pers comm).

Grandis occurs in the western Himalayas (where it was first described in the region of Simla by Blyth

(1849)), in the Karakoram, in the Hindu Kush and Bend-i Turkestan in Afghanistan, and in the Pamir and its foothills.

Sympatry or allopatry?

It is still unclear where the divide is between the ranges of the two taxa. Vaurie (1956) indicates that the two taxa 'approach each other ... in the mountains which surround the Fergana valley, nominate *rhodochlamys* breeding in the mountains to the northwest (Chatkal Tau), north (Talas Ala Tau), and northeast (Fergana range) of the valley and *grandis* in the mountains that close the valley in the south (Alai range)' (cf figure 4). However, reality seems to be more complicated and several authors have given conflicting information. Korovin (1934) described the subspecies '*obscurata*' (later synonymized with *rhodochlamys* by Dementiev & Gladkov (1954)) based on a type from Dzhabagly, southern Kazakhstan, in the Talasskiy Alatau (= Talas Ala Tau), a mountain range in the westernmost Tien Shan on the border of Kazakhstan, Kyrgyzstan and Uzbekistan. Gavrilov (1974), however, incorporates the Talasskiy Alatau in the range of *grandis* and three skins as well as observations by Victoria Kovshar (in litt) of *grandis* from Uzbekistan near the Kazakh border region in the Talasskiy Alatau in the collection of the Zoological Institute in Almaty support this. Similarly confusing situations are found for other mountain ranges in the area. In the Hissar range, western Tajikistan, north of the capital Dushanbe, Hartert (1921) found birds he first attributed to *rhodochlamys* but later considered the possibility that they belonged to *grandis*. Also,

Dementiev & Gladkov (1954) disagree with Vaurie (1956) when they say that *grandis* and not *rhodochlamys* may breed in the Chatkal Tau in the south-western Tien Shan (east of Tashkent, Uzbekistan). Questions arise for the Alai range (situated mainly in southern Kyrgyzstan) as well, which Vaurie (1956) and later Gavrilov (1974) incorporate in the range of *grandis*, whereas Korovin (as cited in Vaurie 1956) states that at least locally *rhodochlamys* occurs there. Ivanov (1969) even considers breeding of this taxon possible in the Tajik (ie, the very south-western) part of the Alai range, and Dementiev & Gladkov (1954) assign this mountain range to the distribution area of *rhodochlamys* exclusively.

The distribution ranges of the two taxa also approach each other near the western border of China. For Uighur province, only *rhodochlamys* is known. It occurs as far west as the Kashgar region and as far south as the western Kunlun Shan. However, across the border in Tajikistan and Pakistan are the Pamir and Karakoram mountain ranges – both firmly attributed to the distribution area of *grandis*.

At least in winter, *grandis* and *rhodochlamys* can occur in the same area, namely in the region of Tashkent (Garvrilov 1999); this is confirmed by skins of both taxa from the winter labelled with 'Tashkent' in the collection of Tashkent.

New insight into distribution

It is beyond the scope of this paper to conclusively answer the questions regarding the breeding of the two taxa in the disputed areas around the Fergana valley

FIGURE 4 Mountain ranges in the vicinity of the Fergana valley mentioned in the text. 1 Küngöj-Alatoo, 2 Trans-Ili Alatau, 3 Kyrgyz range, 4 Fergana range, 5 Talas Ala Tau, 6 Chatkal range, 7 Alai range, 8 Turkestan range, 9 Zeravshan range, 10 Hissar range

and the more pressing question whether they occur sympatrically. We can however contribute our own observations made in the field and in the collections. In the Turkestan range in Tajikistan and Uzbekistan and in the Hissar range in Tajikistan, we only found *grandis*, and also the specimens in the collection of the NHM in Tring coming from the Hissar range are of this species, with the exception of a female-type *rhodochlamys* collected in December. Two *rhodochlamys* labelled 'Yang-i Hissar' initially caused some confusion, until this locality was identified as a place near Yarkant (= Shache), Kashgar region (Biddulph 1881). It is therefore clear that *grandis* is the predominant species in the Hissar range and there is no firm suggestion of breeding of *rhodochlamys*.

In the Alai range, we observed only one pair of rosefinches of the taxa treated here: two typical *rhodochlamys* near Gulcha, Osh oblast, Kyrgyzstan, in July 2004. Korovin (1934) also mentioned Gulcha as one of the places where he found *rhodochlamys*. These facts, of course, do not exclude that *grandis* also breeds in these mountains. In fact, if the species do occur sympatrically, we consider the Alai one of the more probable areas. Birders visiting any of the mountains around the Fergana valley are urged to search thoroughly for the two taxa described here and identify them with care.

Concerning the Russian and Kazakh Altai, we believe that *rhodochlamys* is absent there – contra Clement et al (1993) – on the basis that the species has not been recorded there during the breeding season. The statement in Clement et al (1993) that the subspecies '*kotschubeii*' (included in *grandis* here, see below) occurs from the Altai range south to the northern Pamir is probably a typing error and should say 'Alai' rather than 'Altai'.

Taxonomy and specific status

It is not clear whether *grandis* and *rhodochlamys* occur sympatrically. However, it can be assumed that their ranges are parapatric given the close proximity of some parts of their distribution range.

Interbreeding has been suggested by Vaurie (1956) on the basis of individuals which potentially show intermediate characters (see above). The form '*kotschubeii*' was described by Zarudnyi (1913) from the mountains south of Fergana, the Alai and the Pamir, and was described as intermediate between *rhodochlamys* and *grandis* in some features. It is separated from *rhodochlamys* by 'larger size [longer wing] and lack of silvery pink patches on the forehead, from *grandis* by smaller size [shorter wing] and coloration of the back, which is as in *rhodochlamys*' (Hartert 1921). In Tring, there are three males *grandis* collected in the range of '*kotschubeii*' during the breeding season (all from the Hissar range). We could not see any difference, neither in upperpart nor in underpart coloration, bill shape or head pattern between these and *grandis* from further south, and it seems to us that this form is not different from *grandis* based on plumage characters. Vaurie (1956) considered '*kotschubeii*' as being close to *grandis*, and Stepanyan (2003) synonymises '*kotschubeii*'

with *grandis*. Note that Dickinson (2003) places '*kotschubeii*' under *rhodochlamys*.

We found no single bird in the collections either at Tring or Almaty that, from our point of view, could be argued to be intermediate between *grandis* and *rhodochlamys*. We conclude that, if interbreeding really existed, its frequency would be very low or there would be only a very small hybrid zone of which no birds are represented in these collections. In addition, introgression is not likely to occur because the two taxa show consistent differences in morphology and vocalizations even in adjacent mountain ranges. Following Helbig et al (2002), *grandis* and *rhodochlamys* should be treated as 'semispecies', if such a small hybrid zone exists, and as different species if they are strictly parapatric. As definite hybrids have to be found yet and sympatric occurrence has not been proven, we favour the latter option. *Grandis* and *rhodochlamys* seem to have very similar habitat requirements and, as a result, they probably have not evolved sufficient ecological differences to occur sympatrically. Their differences in morphology and vocalizations, however, could well act as intrinsic isolation mechanisms preventing interbreeding.

Only studies in the areas where the ranges of *grandis* and *rhodochlamys* meet can clarify the exact relationships between the two and the potential occurrence of interbreeding.

Acknowledgements

We especially want to thank Stephan Lauper for joining us during our search for *grandis* in remote Tajikistan. SL together with Gulnaz Jalilova, Tobias Roth and Paul Walser helped us to find *rhodochlamys* in Kyrgyzstan. Oleg Belyalov, Elena Kreuzberg and Victoria Kovshar assisted us in Kazakhstan. Samuel Bachmann, Alex Kreuzberg, Daniel Kreuzberg, EK and PW assisted MS in Uzbekistan. We also want to express our thanks to museum staff facilitating in skin collections: Edward Gavrilov, Fiodor Karpov and Sergey Yerokhov in Almaty, Roman Kashkarov and Maxim Mitropolski in Tashkent and mark Adams and Robert Prýs-Jones in Tring. Jevgeni Shergalin kindly made English translations of Russian literature available to us. Ben King kindly provided us with his recording of *grandis* from Pakistan, which was of great help. Magnus Robb (The Sound Approach) and Antero Lindholm helped us with their recordings of *rhodochlamys* from Kazakhstan for comparison. Finally, we thank Arend Wassink for valuable comments on the distribution of *grandis* in Kazakhstan and MR and an anonymous reviewer for contributing to the improvement of the manuscript.

Samenvatting

HERKENNING VAN ROZE ROODMUS EN BLYTHS ROODMUS Blyths Roodmus *Carpodacus grandis* werd veelal als een ondersoort van Roze Roodmus *C. rhodochlamys* beschouwd. Beide taxa vertonen echter verschillen in morfologie en geluiden en worden in verschillende recente publicaties als twee soorten opgevat. *Grandis* komt voor vanaf de westelijke Himalaya tot in de omgeving van de Ferganavallei in het grensgebied van Kirgizstan, Oezbekistan en Tadzjikistan. *Rhodochlamys* komt voor vanaf de Ferganaregio en het Kunlungebte tot Mongolië. De

precieze verspreiding van beide taxa in verschillende gebieden, vooral rond Fergana, staat ter discussie en het is onbekend of beide sympatrisch voorkomen. Een belangrijke oorzaak voor deze onduidelijkheid is het ontbreken van goede determinatieliteratuur voor deze taxa. Dit artikel bespreekt de veldherkenning van beide soorten en hun verspreiding, en is gebaseerd op veldwaarnemingen van beide soorten in Kazachstan, Kirgizstan, Oezbekistan en Tadzjikistan en op onderzoek aan balgen in zoologische musea in Tring, Engeland, Almaty, Kazachstan, en Tashkent, Oezbekistan.

Grandis en *rhodochlamys* verschillen in structuur. *Grandis* heeft een langere vleugel en een kortere staart. De snavelvorm verschilt ook, hoewel hier de variatie groter is: *rhodochlamys* heeft meestal een kortere en hogere snavel; het culmen is convex, terwijl deze bij *grandis* rechter is en de snavel daardoor meer kegelvormig.

Adulte mannetjes verschillen voornamelijk in koppatroon. *Grandis* heeft een wittere, meer contrasterende wenkbrauwstreep. Deze is bij *rhodochlamys* minder duidelijk door een band van zilverwitte veren over het voorhoofd. Bij *grandis* reikt de kleur van de kruin als een smalle centrale streep tot aan de basis van de bovensnavel. De duidelijkheid van de wenkbrauwstreep is sterk afhankelijk van de lichtomstandigheden en bij beide soorten is de wenkbrauwstreep veel minder opvallend wanneer de kop zich in de schaduw bevindt. Algemene kleurverschillen in het verenkleed, zoals beschreven door andere auteurs, zijn gering en van weinig waarde bij veldherkenning.

Vrouwtjes en onvolwassen mannetjes werden meestal ontermineerbaar geacht op grond van kleedverschillen. *Grandis* is echter bleker en heeft een duidelijke wenkbrauwstreep welke ontbreekt op de donkerdere en egaal gekleurde kop van *rhodochlamys*.

Rhodochlamys heeft twee nasaal klinkende roepen welke van *grandis* onbekend zijn. *Grandis* heeft een fluitende roep, sterk verschillend van de geluiden van *rhodochlamys*. Beide soorten hebben een gelijkende korte geknepen roep. Of beide soorten een duidelijke zang hebben staat ter discussie.

De verspreiding van beide soorten is niet goed bekend en het is nog altijd onduidelijk waar de scheiding tussen de verspreidingsgebieden zich bevindt. Beide naderen elkaar in de bergen rond de Ferganavallei, waarbij *rhodochlamys* geacht wordt te broeden in de bergen aan de noordkant en *grandis* in de bergen die de vallei aan de zuidkant afsluiten. Er zijn echter waarnemingen en balgen van *grandis* bekend van de meest westelijke bergen van de Tien Shan en in het Alai-gebied werd in deze studie slechts één paar van *rhodochlamys* gevonden.

Hybridisatie tussen beide taxa is verondersteld maar hiervoor kon in deze studie geen overtuigend bewijs worden gevonden. Geconcludeerd wordt dat, indien hybridisatie voorkomt, de frequentie ervan laag is of slechts voorkomt in een kleine hybridisatiezone van waaruit geen balgen in de bezochte museumcollecties aanwezig zijn. Introgressie is onwaarschijnlijk aangezien de taxa consistente verschillen vertonen in morfologie en geluiden, zelfs in aangrenzende berggebieden. *Grandis* en *rhodochlamys* moeten als 'semispecies' worden beschouwd indien een dergelijke kleine hybridisatiezone bestaat en als verschillende soorten als ze strikt parapatrisch zijn. Aangezien duidelijke hybriden nog onbekend zijn, hebben de auteurs voorkeur voor het laatste.

References

- Ali, S & Ripley, S D 1974. Handbook of the birds of India and Pakistan 10. Bombay.
- Biddulph, J 1881. Description of a new species of the genus *Propasser* from Yarkund. Ibis 4th series 5: 156-157.
- Blyth, E 1849. A supplemental note to the catalogue of the birds in the Asiatic museum. J Asiatic Soc Bengal 18: 800-821.
- von Brandt, J F 1843. Bull Acad Imp Sci, St Petersburg, cl Phys-Math 1: col 363.
- Clement, P, Harris, A & Davis, J 1993. Finches & sparrows: an identification guide. London.
- Dementiev, G P & Gladkov, N A 1954. The birds of the Soviet Union 5. [English translation of Ptitsy Sovetskogo Soyuza.] Jerusalem.
- Dickinson, E C (editor) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Third edition. London.
- Gavrilov, E I 1974. Ptitsy Kazakhstana [Birds of Kazakhstan.] Almaty. [In Russian.]
- Gavrilov, E I 1999. Fauna i rasprostraneniye ptits Kazakhstana [Fauna and distribution of birds of Kazakhstan]. Almaty. [In Russian.]
- Gavrilov, E 2000. Guide to the birds of the Kazakhstan Republic. Almaty.
- Grimmett, R, Inskipp, C & Inskipp, T 1998. Birds of the Indian subcontinent. London.
- Hartert, E 1921. Die Vögel der palaarktischen Fauna 2. Berlin.
- Helbig, A J, Knox, A G, Parkin, D T, Sangster, G & Collinson, M 2002. Guidelines for assigning species rank. Ibis 144: 518-525.
- Ivanov, L 1969. Ptitsy Tajikistana [Birds of Tajikistan]. Leningrad. [In Russian.]
- Kazmierczak, K & van Perlo, B 2000. A field guide to the birds of the Indian subcontinent. New Haven.
- Korovin, A P 1934. [Revision of geographical forms of *Erythrura rhodochlamys* dominantly on the materials of Zoological Museum of Academy of Sciences. Byull TsAGU (Bull Central-Asian State Univ) 12 (19): 67-74. [In Russian.]
- Langmore, N E 1998. Functions of duet and solo songs of female birds. Trends Ecol Evol 13: 136-140.
- Rasmussen, P C 2005. Revised species limits and field identification of Asian rosefinches. Birding Asia 3: 18-27.
- Rasmussen, P C & Anderton, J C 2005. The birds of South Asia: the Ripley guide. Barcelona.
- Roberts, T J 1992. The birds of Pakistan 2. Karachi.
- Smithe, F B 1975. Naturalist's color guide. New York.
- Stepanyan, L S 2003. Konspekt ornitologicheskoi fauny Rossii i sopredel'nykh territorii [Conspectus of the ornithological fauna of Russia and adjacent territories]. Moscow. [In Russian, English summary.]
- Vaurie, C 1956. Systematic notes on Palearctic birds. No. 20. Fringillidae: the genera *Leucosticte*, *Rhodopechys*, *Carpodacus*, *Pinicola*, *Loxia*, *Uragus*, *Urocynchramus*, and *Propryrhula*. Amer Mus Novit 1786: 1-37.
- Zarudnyi, N A 1913. [Brief note on new form of the Red-mantled Rosefinch (*Carpodacus rhodochlamys kotschubei* subsp. nov.). Ornithologicheskii vestnik (Ornithol Bull) 4: 269-271. [In Russian.]

Raffael Ayé, Project Sino, Sh Rustaveli 37/1, Dushanbe, Tajikistan (raffael.aye@birding.ch)
 Manuel Schweizer, Gartenstrasse 2, CH-3176 Neuenegg, Switzerland (schw@bluewin.ch)

African Darter in Israel in May 2004 and its WP occurrence

Gert Ottens

In the afternoon of 31 May 2004 after swimming in Lake Kinneret (Tiberias) at the beach of kibbutz Ginnosar, northern Israel, Gert Ottens decided to have a look at the local mixed breeding colony of Pygmy Cormorants *Phalacrocorax pygmeus* and egrets Ardeidae. This colony, the largest of its kind in Israel, is situated in a flooded tamarisk *Tamarix* 'grove' and adjacent *Eucalyptus* trees. The weather was pleasant, sunny with a slight westerly wind. Viewing conditions were close to excellent because the sun was more or less from behind. Suddenly, a swimming bird was noticed c 30-40 m ahead, to the right side of a pier, of which only the neck and head were visible. It was immediately recognized as a darter *Anhinga*, despite a lack of previous field experience with this genus. The bird was actively swimming and diving and was observed with binoculars for c 30 min, from c 14:30 to 15:00. After staying more or less in the vicinity of the pier, it then slowly swam between the tamarisk trees and out of view. GO waited for a while and returned half an hour later but the bird did not show again. Unfortunately, no photographs were taken although a field sketch was made (figure 1). Next day, GO was able to alert Israeli birders and over the following days several of them searched the lake. Despite this, the bird was not seen again (Barak Granit pers comm). This may have been due to the unusually high water levels which temporarily created much suitable (mostly inaccessible) habitat. On basis of the noted characters, the bird was identified as an African Darter *Anhinga melanogaster rufa*. The observation was submitted and accepted into Category A of the Israeli list by the Israel Rarities and Distribution Committee (IRDC) as the first for Israel since 1957 (Nir Sapir in litt).

Description

The description is based on field notes and a field sketch by GO (figure 1).

SIZE & STRUCTURE Initially, when only neck and head visible, similar to Purple Heron *Ardea purpurea* but with more snake-like neck. Later, wings, back and tail becoming visible, and then appearing considerably larger than nearby Pygmy Cormorants and probably smaller than Great Cormorant *P carbo* (not present for direct comparison). However, structure very different from these species, with longer and more slender snake-like neck, relatively longer body and very long tail. Bill egret/heron-like, long and pointed. Tail shape not noted.

UPPERPARTS & WING Head and neck brown with slight reddish (chestnut) tinge, throat seemingly paler. From gape, obvious white line running down on neck, until about halfway. Back dark, appearing black, sharply demarcated from base of neck. Coverts and (elongated) scapulars black with very obvious white spots and stripes, respectively. Some of these

feathers (mostly on shoulder) seemingly almost entirely white, creating white-looking 'forewing'. Tertiaries also black but with either white shaft or white line running along length of shaft. Flight-feathers glossy-black.

UNDERPARTS Bird only observed swimming and diving, therefore underparts not seen.

TAIL Glossy black.

BARE PARTS Bill horn-coloured with greyish tinge. Leg not seen. Iris colour not noted.

BEHAVIOUR Actively swimming and diving. Usually, when emerging from diving, only head and neck visible and pointing almost straight up with distinct 'bend' in lower neck. On at least three occasions, rest of upperparts seen as well; in those instances, at least neck/head, wings/back and tail almost level with water surface, with not even flank or breast visible. On one of these instances, wings held slightly spread in water. Diving fashion reminiscent of Great Northern Loon *Gavia immer*, gently submerging into water. Not observed catching or eating prey.

Distribution and taxonomy

Two species of Anhingidae are recognized by Dickinson (2003), Darter *Anhinga melanogaster* and Anhinga *A anhinga*. African, Madagascar *A m vulsini*, Oriental *A m melanogaster* and Australian Darter *A m novaehollandiae* are considered subspecies of Darter, while Anhinga is represented by two subspecies in the Nearctic region. Sometimes, the different subspecies of Darter (with the exception of *vulsini*, which is then placed in African *rufa*) are treated as three separate species (Sibley & Monroe 1990, del Hoyo et al 1992). The population of African Darter in the Middle East (see below) was once considered a separate subspecies, *A m chartrei* (Hüe & Etchécopar 1970) but Cramp & Simmons (1977) question the validity of this taxon. Recent studies have also concluded that there is considerable overlap in features with *rufa* (Kirwan et al in prep). The nearest (from a Western Palearctic point of view) substantial but localized populations of Oriental are found in India and Pakistan, where it is mostly sedentary, with only local movements (Roberts 1991, del Hoyo et al 1992, Grimmett et al 1998). No extralimital records of Oriental are known west of Pakistan.

African Darter is widely distributed throughout sub-Saharan Africa (del Hoyo et al 1992). It is common in freshwater habitats but can also be found in brackish water and coastal lagoons (Urban et al 1982). It is found not far from the WP (as defined by Cramp & Simmons 1977) in southern parts of Chad, Mali, Mauritania, Niger and most notably Sudan (Urban et al 1982). The Sahara desert acts as an obvious and formidable barrier for northward dispersal. In Sudan, however, it is fairly common in the southern half of the country and a vagrant to the Red Sea coast, with obser-

FIGURE 1 African Darter / Afrikaanse Slangenhalssvogel *Anhinga melanogaster rufa*, kibbutz Ginnosar, Israel, 31 May 2004 (Gert Ottens)

variations also well north along the river Nile, close to the Egyptian (and therefore WP) border (Nikolaus 1987). A small population occurred and possibly still breeds in the Middle East, in the border region of Iran and Iraq.

Identification

Concerning the Ginnosar bird, both Anhinga and Australian Darter can be excluded on geographical grounds and they also differ in a number of plumage features. In adult Anhinga, head and neck are black without the white stripe on the sides of the neck (del Hoyo et al 1992, Sibley 2000). Australian Darter is the only taxon which exhibits marked sexual dimorphism, with adult males differing in having a black head and neck with a variable white stripe. Adult female (and immature) Australian are very pale, especially on head and neck (del Hoyo et al 1992, Simpson et al 1996). Adult Oriental Darter is closest in appearance to African Darter but usually shows a white throat (and sometimes a whitish 'face') and less 'richly' (more greyish) coloured head and neck, as well as a less pronounced white stripe on the neck side (Grimmett et al 1998, Stevenson & Fanshawe 2001). The Ginnosar bird can therefore be safely identified as African Darter.

Age and sex

Ageing of African Darter is not straightforward because its moult sequences are poorly understood. The period

between fledging and adult plumage is not known but probably at least 18 months (Beaman & Madge 1998). A complete post-breeding moult is probably followed by a partial pre-breeding moult of body feathers. Timing of moult is likely to vary according to the onset of the breeding season, which in turn varies throughout its distribution (see below).

On account of the chestnut head and neck, the well-pronounced white stripe on the neck sides as well as the glossy black flight-feathers and tail, the Ginnosar bird is thought to have been a (near-)adult African Darter, because immature birds are much paler (including flight-feathers). Adult males should show a darker (almost black) crown and hindneck than this bird (Stevenson & Fanshawe 2001). On the other hand, adult females are usually paler and show a more extensive buff throat; sometimes to the extent that the white stripe on the neck side is barely visible. It is therefore assumed that the bird was either a near-adult male or a well-marked adult female.

Occurrence north of the Sahara

Both the historical and current occurrence of African Darter north of the Sahara is discussed below, first for the Middle East and then for North Africa.

Iran

In Khuzestan, south-western Iran, African Darter was considered a very scarce winter visitor, with birds originating from the Iraqi side of the border, until the 1970s (Perennou et al 1994). During 1973-75, up to three wintering individuals were found at Dez river marshes, Khuzestan (Evans 1999, Derek Scott in litt). Since then, supposedly 110 African Darters were counted in Iran in January 1990 (Perennou et al 1990, del Hoyo et al 1992) but this unusually high number was probably either erroneously transcribed or a case of misidentification (Derek Scott in litt). Moreover, Perennou et al (1994) did not mention this (or any other) record for Iran in their overview of waterbird counts in Asia during 1987-91. No reports of darters were received from the annual waterbird censuses during 1991-98 (Derek Scott in litt). As a result of the extensive drainage in Iraq (see below), the marshes on the Iranian side of the border have also seriously decreased in size (UNEP 2001). Therefore, this population was feared extinct. However, during monthly counts of Hawr al Azim (or Hoor Alazim), Khuzestan, from February 2002 to June 2003, up to two birds were reliably observed. Interestingly, these were recorded during the breeding season, with two birds in May 2002, one in June and July 2002 and two in March 2003 (Mike Moser in litt). During an extensive survey of Iranian wetlands in January 2004, no darters were observed, although for political reasons Hawr al Azim could not be visited (van Diek et al 2004).

Iraq

The only possibly remaining population of African Darter in the WP (as defined by Cramp & Simmons 1977) is that of the Mesopotamian marshes (between the

301-302 African Darter / Afrikaanse Slangenhalsvogel *Anhinga melanogaster rufa*, adult-winter male (collected at Hula valley, Israel, on 30 September 1950), National Museum of Natural History of Tel Aviv University, Tel Aviv, Israel, June 2006 (*Tsila Shariv*)

rivers Euphrates and Tigris), in southern Iraq and neighbouring Iran. These birds are supposedly still mostly resident in Iraq. Scott & Evans (1994) summarized the historical records in Iraq. It was supposedly quite common in the early 20th century with many found nesting in various parts of the marshes. However, by the 1940s, it was already considered a scarcer and more localized species by some sources (Scott & Evans 1994).

More recent ornithological fieldwork in Iraq was carried out between 1960 and 1980 but, despite surveys in December 1972 and January 1979, no darters were found (Koning & Dijkzen 1973, Scott & Carp 1982). 'Large colonies' were reported in 1973 (Cramp & Simmons 1977) but no single bird was recorded in any of the four waterfowl censuses during 1968-79 (Scott & Evans 1994). The population was estimated to number 10-50 birds in the early 1990s (Perennou et al 1994), although no systematic waterbird counts were undertaken in Iraq during the last two decades of the 20th century and despite the fact that no records had become known for Iraq in the 1980s (Scott & Evans 1994).

Since the 1970s, drainage and flood control plans have been undertaken in Iraq but also upstream in Turkey and Syria (Scott 1995). Coupled with the effects of the Iran-Iraq war (1980-88) and the first Gulf War of 1991, when African Darters (among other birds) are said to have been used as target practice (del Hoyo et al 1992) and the ensuing civil unrest in southern Iraq, a

massive hydro-engineering programme was set up in order to completely drain the marshlands (UNEP 2001). It is estimated that more than 90% of the marshes have thus been destroyed, with c 100 000 ha left. The status of African Darter in Iraq is therefore currently unknown. Delany & Scott (2002) still estimate this population to number 50 birds at the most. Recently, however, work has begun to revive (at least) part of the former marshes (Iraq Foundation 2003), giving this population a small chance for recovery (see also under Iran).

Israel

Until the early 1950s, up to c 50 African Darters from the Turkish population (see below) were found wintering (from mid September to March/April) in the northern half of Israel, mainly in the Hula valley but also south through the Jordan valley. Several birds were collected in the 1930s and early 1950s, six of which are now at the National Museum of Natural History of Tel Aviv University (NMNH-TAU) (see below). After drainage of Amik Gölü had commenced, the last group of 15 birds was observed in the winter of 1957 in the Hula valley (Shirihai 1996).

Jordan

African Darters were considered common winter visitors in the Yarmuk estuary reservoir, until the drainage of Amik Gölü, Turkey (Andrews 1995).

Kuwait

Snow & Perrins (1998) state that African Darter is an accidental visitor to Kuwait. The Bird Monitoring and Protection Team (BMAPT) of the Kuwait Environment Protection Society (KEPS), however, considers it a species of which the status requires confirmation (George Gregory in litt). A report from March 1969 was rejected because of uncertainties about the observer(s) and the location (George Gregory in litt). Hence, it is currently not on the Kuwaiti list.

Turkey

Until the 1950s, a thriving colony was located at Amik Gölü (Lake Antioch), Antalya, eastern Turkey. By then, the population had already declined due to over-intensive collecting for (European) museums. All of the six specimens at the NMNH-TAU, for example, were collected in northern Israel in the same week in September 1950 (five of these birds were even shot on the same day). This population disappeared because of drainage of the lake which started in 1956. By 1975, drainage was complete but African Darter had already become extinct in the early 1960s. The last documented observation concerns a single bird on 9 May 1962 (Kirwan et al in prep). Recently, plans have been developed for restoration of the lake (del Hoyo et al 1992).

Egypt

From ancient Egypt, African Darter was found both as fossil remains and transcribed in hieroglyphs, as described by Houlihan & Goodman (1986), and therefore probably common. In recent times, it is considered an accidental visitor to the Upper Nile valley. Goodman & Meininger (1989) list two birds collected at Ineiba, in March and October 1950, as well as records near Idfu on 15 April, 26 September and 27 December 1985 (which could have concerned the same individual). More recently, two birds were reported from Abu Simbel on 21 March 1989 (Peter Meininger in litt) but no records are known since then (Mindy Baha el Din in litt).

Morocco

There are two records, one near Ifni on 9 September 1979 and another at Merja Zerga on 8 August 1985 (Thévenot et al 2003). The closest population is found in southernmost Mauritania, c 2000 km from central Morocco, which shows that vagrants can cover considerable distances.

Other countries

Although not recorded in Syria, Baumgart et al (1995) assume that the species occurred as a migrant between Turkey (the breeding colony there was quite close to the Syrian border) and Israel or Jordan. The same possibly applies to neighbouring Lebanon. No records are known for Algeria (Isenmann & Moali 2000), Libya (Peter Meininger in litt) or Tunisia (Isenmann et al 2005).

Possible origin of the 2004 record

As described above, the tiny (and resident) Western Palearctic population is probably on the verge of extinction, with the planned restoration of parts of the Mesopotamian marshes possibly too late for its survival. The most likely origin of the 2004 record in Israel is therefore eastern Africa. Although largely resident within tropical Africa, populations north of the Equator perform quite pronounced (irregular) migrations (Curry-Lindahl 1981). These movements are thought to be linked to conditions of either drought or temporary flooding (del Hoyo et al 1992).

Several other Afrotropical waterbird species have been recorded in Israel as vagrants, such as Southern Pochard *Netta erythrophthalma* (one record; Shirihai 2000), Cape Teal *Anas capensis* (three records), Red-billed Teal *A erythrorhyncha* (one), Lesser Flamingo *Phoenicopterus minor* (one; cf Dutch Birding 28: 170, 171, plate 231, 2006), Pink-backed Pelican *Pelecanus rufescens* (seven), Goliath Heron *A goliath* (six), Black Heron *Egretta ardesiaca* (one), Yellow-billed Stork *Mycteria ibis* (20) and African Swamp-hen *Porphyrrio madagascariensis* (Shirihai 1996, Nir Sapir in litt). The majority of these records relate to birds found during April-July, which coincides with the end of the dry season in most of eastern Africa.

The Arava valley and the valley of the river Jordan (both shared by Israel and Jordan) are basically the northern extension of the East African Rift Valley. A case can thus be made for these African species to have reached Israel by migrating north up the Rift Valley, until making landfall in suitable habitat after crossing inhospitable desert areas. Of course, there is still a possibility, albeit remote, that the 2004 record concerns a straggler from Iraq or Iran. It is conceivable that the extremely unfavourable conditions in the Mesopotamian marshes may have pushed some birds out, looking for more suitable habitat (Mike Moser in litt).

Acknowledgements

Guy Kirwan, Mike Moser and Derek Scott were most helpful in clarifying the status for Turkey, Iraq and Iran, respectively. The following persons were also instrumental in the completion of this paper by supplying information or otherwise: Arnoud van den Berg, Mindy Baha el Din, Bernd de Bruin (WIWO), Harvey van Diek (SOVON), Lieuwe Dijkse (SOVON), Enno Ebels, George Gregory (BMAPT), Barak Granit (IRDC), Tom van der Have (WIWO), Peter Meininger, Yoav Perlman (IRDC), Nir Sapir (IRDC), Tsila Shariv (NMNH-TAU), Frank Willems (WIWO) and Yoram Yom-Tov (NMNH-TAU).

Samenvatting

AFRIKAANSE SLANGENHALSVOGEL IN ISRAËL IN MEI 2004 EN STATUS IN HET WEST-PALEARCTISCHE GEBIED Op 31 mei 2004 werd aan de noordwestelijke oever van het Meer van Galilea bij kibboets Ginnosar, Israël, gedurende c 30 min een Afrikaanse Slangenhalsvogel *Anhinga melanogaster rufa* waargenomen. De vogel werd alleen zwemmend en duikend gezien, in de nabijheid van Dwergaalscholvers *Phalacrocorax pygmeus*, waardoor de onderdelen niet werden gezien. De combinatie van structuur

en formaat (naar schatting iets kleiner dan Aalscholver *P carbo*), lange dunne hals, lange slanke snavel, lange staart, overwegend donker (zwart) verenkleed, kastanjebruine nek met witte lijn en witte tekening op schouderveren en dekveren sluit andere soorten dan slangenhalsvogels uit. Amerikaanse *A anhinga*, Australische *A m novaehollandiae* en Oosterse Slangenhalsvogel *A m melanogaster* kunnen, behalve op geografische gronden, ook op basis van het verenkleed worden uitgesloten. Zo mist Amerikaanse de karakteristieke witte lijn langs de nek en zijn kop en nek/hals bij Australische zeer licht van kleur. Adulte Oosterse Slangenhalsvogel lijkt nog het meest op Afrikaanse maar vertoont een meestal witte keel (welke varieert van 'buff' tot kastanjebruin bij adult-type Afrikaanse) en heeft minder warm, meer grijsachtig, bruin getinte kop en hals.

Dit betreft het eerste geval voor Israël sinds 1957. De herkomst van de vogel ligt mogelijk in de (eens zeer omvangrijke) moerassen langs de Eufraat en Tigris, op de grens van Irak en Iran. De West-Palearticse populatie, waartoe tot eind jaren 1950 ook een kolonie in Turkije behoorde (deze vogels overwinterden destijds in Noord-Israël en Jordanië), werd ook wel als aparte ondersoort beschouwd, *A m chantrei*. In de afgelopen 30 jaren zijn maar enkele waarnemingen (van zeer kleine aantallen) bekend uit het enige broedgebied in het Midden-Oosten, de Mesopotamische moerassen van zuidelijk Irak en Iran. In Iran werden in voorjaar/zomer van 2002 en vroege voorjaar van 2003 tot twee Afrikaanse Slangenhalsvogels waargenomen, het eerste geval voor Iran sinds 1975. Deze moerassen zijn echter grotendeels drooggelegd, waardoor gevreesd moet worden voor het voortbestaan van deze soort in dit gebied.

Afrikaanse Slangenhalsvogels in het Afrotropische deel van het verspreidingsgebied zijn deels standvogel maar zwerfende exemplaren van noordelijke populaties kunnen grote afstanden afleggen. Gevallen van Afrikaanse Slangenhalsvogel in Egypte en Marokko wijzen daar eveneens op. Dit is trouwens ook bekend van een aantal andere Afrikaanse watervogelsoorten die als dwaalgast in Israël zijn vastgesteld. Het ligt daarom voor de hand dat de vogel van 2004 uit tropisch Oost-Afrika afkomstig was, al kan een herkomst uit het grensgebied van Irak en Iran niet worden uitgesloten.

References

Andrews, I J 1995. The birds of the Hashemite kingdom of Jordan. Musselburgh.
Baumgart, W, Kasperek, M & Stephan, B 1995. Die Vögel Syriens. Heidelberg.
Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
BirdLife International 2001. Threatened birds of Asia: the BirdLife International Red Data Book. Part B. Cambridge.
Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
Curry-Lindahl, K 1981. Bird migration in Africa 1. London.
Delany, S & Scott, D A 2002. Waterbird population estimates. Third edition. Wageningen.
van Diek, H, Felix, R, Hornman, M, Meininger, P L, Willems, F & Zekhuis, M 2004. Bird counting in Iran in January 2004. Dutch Birding 26: 287-296.
Dickinson, E C (editor) 2003. The Howard and Moore complete

checklist of the birds of the world. Third edition. London.
Goodman, S & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.
Grimmett, R, Inskipp, C & Inskipp, T 1998. Birds of the Indian subcontinent. London.
del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.
Houlihan, P F & Goodman, S M 1986. The birds of ancient Egypt. Warmminster.
Hüe, F & Etchécopar, R D 1970. Les oiseaux du Proche et du Moyent Orient. Paris.
Iraq Foundation 2003. Building a scientific basis for restoration of the Mesopotamian marshlands. Findings of the International Technical Advisory Panel Restoration Planning Workshop. Irvine.
Isenmann, P & Moali, A 2000. The birds of Algeria. Paris.
Isenmann, P, Gaultier, T, el Hilli, A, Azafaz, H, Dlensi, H & Smart, M 2005. The birds of Tunisia. Paris.
Kirwan, G M, Boyla, K A, Castell, P, Demirci, B, Eken, G, Özen, M & Welch, H in prep. The birds of Turkey: a study of the distribution, taxonomy and breeding of Turkish birds. London.
Koning, F J & Dijkens, L J 1973. IWRB Mission to Iraq and Syria, December 1972. IWRB Bulletin 35: 57-62.
Nikolaus, G 1987. Distribution atlas of Sudan's birds, with notes on habitat and status. Bonner Zool Monogr 25. Bonn.
Perennou, C, Rose, P & Poole, C 1990. Asian waterfowl census. Mid-winter waterfowl counts in southern and eastern Asia, 1990. Slimbridge.
Perennou, C, Mundkur, T & Scott, D A 1994. The Asian waterfowl census 1987-1991: distribution and status of Asian Waterfowl. Slimbridge.
Roberts, T J 1991. The birds of Pakistan 1. Oxford.
Scott, D A & Carp, E 1982. A midwinter survey of wetlands in Mesopotamia, Iraq: 1979. Sandgrouse 4: 60-76.
Scott, D A & Evans, M I 1994. Environmental and ecological study of the marshlands of southern Iraq: wildlife. Report prepared for the Wetland Ecosystems Research Group. Exeter.
Shirihai, H 1996. The birds of Israel. London.
Shirihai, H 2000. The first Southern Pochard *Netta erythrophthalma* in Israel and the Western Palearctic. Sandgrouse 22: 131-133.
Sibley, D 2000. The North American bird guide. New York.
Sibley, C G & Monroe, B L Jr 1990. Distribution and taxonomy of birds of the world. New Haven.
Simpson, K, Day, N & Trusler, P 1996. Field guide to the birds of Australia. London.
Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
Stevenson, T & Fanshawe, J 2001. Field guide to the birds of East Africa. Calton.
Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. Tring.
United Nations Environment Programme (UNEP) 2001. The Mesopotamian marshes: demise of an ecosystem. UNEP/DEWA/TR.01-3. Nairobi.
Urban, E K, Brown, L H & Newman, K B (editors) 1982. The birds of Africa 1. London.

Sykes' Spotvogel bij Almere-Haven in oktober 1986

C J (Kees) Breek, Enno B Ebels & Karel A Mauer

Op zaterdag 11 oktober 1986 was Kees Breek met Jan Boshuizen en Ton Walraven vogels aan het ringen in het Kromslootpark bij Almere-Haven, Flevoland. De netten waren geplaatst aan de voet van de dijk langs een rietveld en doorsneden op een aantal plaatsen een rij wilgen van 2-9 m hoog. In totaal werden die ochtend (slechts) 21 vogels gevangen. Tijdens de ronde van 10:00 zag KB een kleine zangvogel in het net hangen die opviel door het kleine formaat en het erg lichte voorkomen. Hij vermoedde direct iets bijzonders gevangen te hebben. Bij het loshalen vielen de vrij stevige lichtgrijze poten op en verder de lichte randen aan dekveren, slagpennen en vooral staart, waarbij de buitenste staartpen bijna geheel witachtig leek. Op basis van deze kenmerken was hij er zo goed als zeker van een Kleine Spotvogel *Acrocephalus caligatus* (destijds *Hippolais caligata*; hierna *caligatus*) in handen te hebben. Nadat Ger Blok en Karel Mauer waren gewaarschuwd werd de vogel aan de hand van de beschikbare literatuur definitief als Kleine Spotvogel

gedetermineerd. Hij werd uitvoerig bestudeerd, beschreven en gefotografeerd en geringd weer losgelaten. Hij bleef even op c 1.5 m hoogte in een wilg zitten en verdween daarna naar de grond en werd niet meer teruggezien.

Toen KM de vogel kort na de vangst te zien kreeg verbaasde hij zich enigszins over het uiterlijk. De vogel had meer weg van een karekiet *Acrocephalus* dan van een boszanger *Phylloscopus*, waarmee *caligatus* vaak vergeleken wordt. Deze indruk werd vooral verkregen door de langere snavel dan hij had verwacht op grond van de foto's en beschrijving van het eerste Nederlandse geval van *caligatus* op Terschelling, Friesland, in oktober 1982 (Wassink 1983). Ook het lichtere en grijzere kleed verbaasde hem. Over Sykes' Spotvogel *A rama* (hierna *rama*) – destijds als ondersoort *H c rama* van Kleine Spotvogel beschouwd – was in die tijd nog niet veel gepubliceerd. Svensson (1984) was de enige bron en alle toen vastgestelde Europese gevallen hadden voor zover toen bekend betrekking gehad op

303 Sykes' Spotvogel / Sykes's Warbler *Acrocephalus rama*, Almere-Haven, Flevoland, 11 oktober 1986
(Karel A Mauer)

304-305 Sykes' Spotvogel / Sykes's Warbler *Acrocephalus rama*, Almere-Haven, Flevoland, 11 oktober 1986
(Karel A Mauer)

caligatus. Plichtsgetrouw werd Svensson (1984) gevolgd die melding maakte van deze twee ondersoorten; enkele door de ringers vastgestelde maten konden op *rama* of beide ondersoorten betrekking hebben, de meeste maten pleitten op dat moment echter voor *caligatus*. *Rama* kwam bij de ringers verder niet meer ter sprake op grond van de maten en het ontbreken van gevallen in Europa. Daarom leek de beslissing voor *caligatus* de meest logische.

De waarneming werd ingediend en als Kleine Spotvogel (*sensu lato*) aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Het betrof het tweede geval van een Kleine Spotvogel voor Nederland. Vanwege de destijds gehanteerde taxonomische indeling waarbij *rama* als ondersoort van *caligatus* werd beschouwd was een aanvaarding op soortniveau niet noodzakelijk. Een mededeling over de vangst werd gepubliceerd in het tijdschrift De Grauwe Gans van de Stichting Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland (Breek 1986).

In de eerste jaren van de 21e eeuw verschenen diverse publicaties over de verschillen tussen *caligatus* en *rama* (eg, Svensson 2001, Small 2002, Svensson & Millington 2002). In december 2003 viel nummer 11 van *Birding World* bij KM door de brievenbus, met daarin een determinatieartikel over 'kleine' en 'vale spotvogels' (Svensson 2003). Er stond een aantal zaken in die de determinatie van de vogel van Almere-Haven als *rama* konden rechtvaardigen. Naar aanleiding van dit artikel werd het geval door KM opnieuw ingediend bij de CDNA om de determinatie te heroverwegen ten gunste van *rama*; 17 jaar na dato werd KM dan mogelijk eindelijk verlost van het gevoel dat er 'iets niet klopte' aan deze *caligatus*. Deze herziening werd onderdeel van een herziening van alle gevallen van Kleine Spotvogel op de Nederlandse lijst om na te gaan of *rama* in alle gevallen met voldoende zekerheid was uitgesloten, dan wel te bezien of er gevallen als *rama* in plaats van *caligatus* aanvaard zouden moeten worden.

Na herziening door de CDNA is de vangst aanvaard als eerste geval van Sykes' Spotvogel voor Nederland. In retrospectief gaat het om het derde geval voor West-Europa. Waarschijnlijk mede dankzij de sterk toegenomen kennis omtrent de determinatie van dit taxon wordt *rama* steeds vaker in West-Europa gezien. Desondanks is de soort tot en met 2005 niet opnieuw in Nederland waargenomen. Het aantal aanvaarde gevallen van *caligatus* in Nederland is inmiddels opgelopen tot 10 (cf van der Vliet et al 2005).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van GB, KB, KM en TW en op foto's van KM.

GROOTTE & BOUW Kleine *Acrocephalus*-achtige vogel met ronde kop als van *Hippolais*-spotvogel. Vleugel kort, vleugelpunt iets voorbij bovenstaartdekveren stekend. Staart vrij lang lijkend. Staarteinde hoekig, niet afgerond. Snavelbasis breed. Aan beide zijden van snavel drie snorharen. Poot relatief stevig.
KOP Voorhoofd, kruin en nek grijsbruin. Oorstreek licht grijsbruin, naar voren toe lichter wordend en voor oog samenvloei-

306 Sykes' Spotvogel / Sykes's Warbler *Acrocephalus rama*, Almere-Haven, Flevoland, 11 oktober 1986
(Karel A Mauer)

end met lichte teugel en wenkbrauwstreep. Wenkbrauwstreep witachtig tot crèmekleurig, het meest duidelijk voor en boven oog en kort achter oog abrupt eindigend. Oogstreep heel vaag en zwak donkerbruin. Wenkbrauwbe grenzing direct boven en aansluitend aan wenkbrauwstreep donkerbruin, boven oog breder eindigend. Oogring licht crèmekleurig maar onopvallend.

BOVENDELEN Mantel en schouder licht grijsbruin. Rug, stuit en bovenstaartdekveren eveneens licht grijsbruin maar met iets meer okergele tint.

ONDERDELEN Borst, buik, flank, anaalstreek en onderstaartdekveren vuilwit.

VLEUGEL Hand- en armpennen grijsbruin, iets donkerder dan bovendelen. Duidelijke lichte zoom aan buitenvlag van hand- en armpennen; lichte zoom aan buitenvlag van top iets lichter. Binnen- en buitenvlag van tertials licht grijsbruin met licht gesleten lichte zoom. Buitenste grote handpendekveren donkerder dan (sterk gesleten) grote armdekveren. Zoom van grote dekveren iets lichter dan tertials, bij armdekveren duidelijk lichte zoom aanwezig. Lichte zomen opvallender bij gesloten dan bij geopende vleugel, echter geen duidelijk vleugelpaneel vormend. Op grote hand- en armpendekveren groeistreep aanwezig op c. 1.5 mm van top. Buitenrand van alula crèmekleurig, binnenvlag bruin met smalle lichte rand. Onderzijde van hand- en armpennen bruingrijs met vuilwitte rand aan binnenvlag.

STAART Staartpennen grijsbruin, iets donkerder dan bovendelen, met vuilwitte rand en lichte top. Buitenste staartpen vuilwit, alleen langs schacht donkerder, en iets breder dan andere staartpennen. Binnenste staartpen licht grijsbruin. Zwakke groeistrepen op staartpennen, alleen zichtbaar onder bepaalde hoek.

NAKTE DELEN Iris donker geelbruin. Bovensnavel donker

Sykes' Spotvogel bij Almere-Haven in oktober 1986

TABEL 1 Vergelijking van maten en kenmerken van Kleine Spotvogel *Acrocephalus caligatus*, Sykes' Spotvogel *A rama* en spotvogel gevangen bij Almere-Haven op 11 oktober 1986 (maten volgen Svensson 2001, 2003) / Comparison of measurements and characters of Booted Warbler *Acrocephalus caligatus*, Sykes's Warbler *A rama* and warbler trapped at Almere-Haven on 11 October 1986 (measurements follow Svensson 2001, 2003)

	Kleine Spotvogel	Sykes' Spotvogel	vogel van Almere-Haven
vleugellengte	57-65 mm	57-66 mm	58 mm
staartlengte	40-51 mm, meestal < 50 mm	47-57 mm, meestal > 50 mm	47.5 mm (onvolgroeid)
snavelengte	12.0-14.5 mm	(13.8) 14.1-16.5 mm	15 mm
tarsuslengte	17.5-21.3 mm	18.5-21.9 mm	20.2 mm
snavelkleur, boven	geheel donker	donker, maar met iets lichter centraal gedeelte, duidelijk lichte punt, en opvallende lichte zijanten	donker, met duidelijk lichte punt, en opvallende lichte zijanten; op dia's iets van lichter centraal gedeelte te zien
snavelkleur, onder	donkere vlek bij punt	geen donkere vlek bij punt	geen donkere vlek bij punt te zien; bij bewerken van scans (contrast vergroten) verscheen heel vaag vlekje op één dia
wenkbrauwstreep	duidelijk doorlopend tot achter oog	tot boven oog of kort erna abrupt eindigend	vooral beperkt tot vlek voor oog, en verdwijnt in onopvallende oogring
staarttekening	buitenste staartpen met smalle en vage witte zoom	buitenste staartpen met duidelijke witte zoom, vooral aan punt en binnenvlag	door sterke sleet breedte van wit deel moeilijk te bepalen maar duidelijk aanwezig aan top en binnenvlag
vleugel/staart-ratio	68.9-82.1, meestal < 81.0	78.1-93.2, meestal > 81.0	82.0
(staartlengte : 2) + vleugel/staart-ratio + (snavelengte x 2)	126.0-137.0	135.2-151.1	135.5
handpenprojectie	1/3	1/4 tot 1/3	1/3
versmalling aan p6	afwezig of onduidelijk	meestal aanwezig en duidelijk	licht versmalde buitenvlag

hoornkleurig met crèmekleurige tot geelachtige punt en snijrand; uiterste punt geelwit. Ondersnavel vleeskleurig geel. Binnenkant snavel oranjegeel. Poot lichtgrijs met geelgrijze zool en grijze nagels.

RUI & SLEET Toppen van hand- en armpennen en tertials gesleten. Alula ongesleten en vers geruid lijkend. Sterke slijtage aan staartpennen, met uitzondering van binnenste. Binnenste staartpennen vers, nog niet geheel volgroeid.

GELUID In leefnet af en toe zacht maar duidelijk *tsuk*; dit geluid ook gehoord bij loslaten.

BIOMETRIE Vleugellengte 58 mm. Afstand van top langste handpen tot top langste tertial 12.5 mm. Handpenprojectie (verhouding tussen afstand van vleugelpunt tot top langste tertial en lengte langste tertial) op basis van foto's c 1:3. Staartlengte 47.5 mm. Verhouding staartlengte-vleugellengte 82%. Snavellengte tot bevedering 10 mm, tot schedel 15 mm. Breedte snavelbasis 3.4 mm. Tarsuslengte 20.2 mm. Vleugel-formule (handpennen genummerd van buiten naar binnen): vleugeltop gevormd door p3-4; p1 31 mm korter, p2 4 mm, p5 0.5 mm, p6 2 mm, p7 5 mm, p8 7 mm, p9 10 mm en p10 10.5 mm korter dan vleugeltop; p1 8.8 mm langer dan langste handpendekveer; p3-5 met duidelijk versmalde buitenvlag, p6 met licht versmalde buitenvlag; top van p2 vallend tussen toppen van p7 en p8.

Determinatie

De determinatie van *rama* is lastig, met name het onderscheid met *caligatus* aan de ene kant en Oostelijke Vale Spotvogel *A pallidus* (vooral van de onder-

soort *A p elaeicus*, hierna *elaieicus*) aan de andere kant. Verder kan verwarring optreden met Struikrietzanger *A dumetorum* en Veldrietzanger *A agricola*. De determinatie van de vogel van Almere-Haven is vooral gebaseerd op Svensson (2001, 2003; zie ook Aalto & Dernjatin 2006). Hij had een vrijwel recht afgesneden staart (buitenste staartpennen 4 mm korter dan binnenste; binnenste pennen nog niet volgroeid), anders dan de meer afgeronde staart van Struikrietzanger en Veldrietzanger, en miste de lange onderstaartdekveren van deze twee soorten. De vrijwel geheel lichte ondersnavel en de weinig uitgesproken koptekening passen daarnaast niet op Veldrietzanger.

Het overwegend bleke 'thee-met-melkkleurige' verenkleed zonder uitgesproken tekening past goed op een van de 'kleine' of 'vale' spotvogels. Het onderscheid tussen *elaieicus*, *caligatus* en *rama* dient zowel aan de hand van maten als van morfologische kenmerken te worden vastgesteld. De belangrijkste maten en morfologische kenmerken van *caligatus* en *rama* staan vermeld in tabel 1 en worden hier vergeleken met de vogel van Almere-Haven. *Elaieicus* kan worden uitgesloten omdat deze soort geen (of hooguit een zeer kleine versmalling) aan p6 heeft en omdat de vleugellengte groter is (64-72 mm bij *elaieicus*, 58 mm bij de vogel van Almere-Haven). De lengte van p1 ten opzichte van

de langste handpendekveer bij de vogel van Almere-Haven (8.8 mm) past beter op *rama* (3.5-10 mm) dan op *elaicus* (1.5-7.5 mm, meestal 3-6 mm) of *caligatus* (2-8 mm). De overige maten passen beter op *rama* dan op *caligatus* maar zijn voor *rama* wel aan de kleine kant; afgezien van de snavellengte vallen ze in het overlapgebied met *caligatus*. De relatief kleine maten kunnen worden verklaard doordat de vogel van Almere-Haven sterk was gesletten en de binnenste staartveren nog niet geheel waren volgroeid. De vrijwel geheel lichte ondersnavel met niet of nauwelijks zichtbare donkerdere subterminale vlek past beter op *rama* dan op *caligatus* heeft een donkere vlek bij de punt). Datzelfde geldt voor de weinig uitgesproken koptekening met korte lichte wenkbrauwstreep (zeker achter het oog) en weinig opvallende donkere wenkbrauwbegrenzing (*caligatus* heeft een langere lichte wenkbrauwstreep en meestal meer opvallende donkere begrenzing) en voor de niet-contrasterende tekening van de tertials (meestal iets donkerder dan de overige veerpartijen bij *caligatus*). Aalto & Dernjatin (2006) wezen op het verschil in tekening op de onderdelen, waarbij bij Kleine meestal een bruin was op de zijborst en flank te zien is, dat bij Sykes' ontbreekt. Op basis van de foto's en de beschrijving is er bij de vogel van Almere-Haven geen opvallende bruine tekening op zijborst en flank aanwezig; dit kenmerk pleit dus ook voor Sykes'. De combinatie van deze kleedkenmerken, de snaveltekening en de snavellengte (buiten de marge voor *caligatus*) was voor de CDNA voldoende overtuigend om de vogel van Almere-Haven als eerste Sykes' Spotvogel voor Nederland te aanvaarden.

Taxonomie

Sinds de publicatie van Svensson (2001) waarin overtuigende argumenten werden aangedragen om *rama* als aparte soort naast *caligatus* te beschouwen, is deze behandeling door diverse avifaunistische commissies en verschillende auteurs overgenomen, waaronder de

British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC) (BOURC 2004, cf Parkin et al 2004). Al eerder had de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) *rama* soortstatus toegekend, op basis van verschillen met *caligatus* in biometrie, morfologie en zang (Sangster et al 1998, 2003).

Verspreiding en voorkomen

Rama broedt in grote delen van Centraal-Azië en plaatselijk in het noordoosten van het Midden-Oosten. De broedgebieden strekken zich uit van de Wolgadelta oostelijk tot de Kirghizsteppe in Kazakstan, noordelijk tot c 47° N, en in Afghanistan, Oezbekistan en Turkmenistan zuidelijk tot Noordwest-Pakistan en delen van Iran. In deze gebieden bestaat de broedbiotoop uit droge gebieden (zand- en kleiwoestijnen of halfwoestijnen) met beplanting van saxaol, tamarisk en wilg. De soort broedt verder schaars in mangrovebossen aan weerszijden van de Perzische Golf, onder meer in Noordwest-Oman en de Verenigde Arabische Emiraten. De overwinteringsgebieden liggen in het Arabisch Schiereiland (Jemen en Oman), India en Pakistan (Svensson 2001). Over het voorkomen in de winter in Afrika is weinig met zekerheid bekend. Svensson (2001) noemde een geval van een 'mogelijke *rama*' (*pallidus* niet met zekerheid uit te sluiten) uit Soedan, verzameld op 7 april 1900. Pearson et al (2004) publiceerden een geval van *rama* voor Eritrea; dit is waarschijnlijk het eerste goed gedocumenteerde voor Afrika.

In Europa is *rama* een zeldzame dwaalgast waarvan het aantal gevallen de laatste jaren sterk is gestegen, waarschijnlijk gestimuleerd door betere kennis omtrent de determinatie, wat op zich weer mede een gevolg is van de beslissing van de CSNA in 1998 (en overgenomen door de meest Europese landen; zie boven) om *rama* als aparte soort te beschouwen. De meeste gevallen komen uit Brittannië (acht) en Zweden (twee); uit Ierland en IJsland is één geval bekend. Alle Europese gevallen staan vermeld in tabel 2. Opmerkelijk is dat er

TABEL 2 Gevallen van Sykes' Spotvogel *Acrocephalus rama* in West-Europa / records of Sykes's Warbler *Acrocephalus rama* in western Europe (cf Svensson & Millington 2002, British Ornithologists' Union Records Committee 2004, www.wpbirds.com)

Brittannië (8)

- 29-31 augustus 1959, Fair Isle, Shetland, Schotland, adult (Davis 1960)
- 20-27 augustus 1977, Fair Isle, Shetland, Schotland, eerstejaars, vangst
- 22 oktober tot 9 november 1993, Seafield, Lerwick, Shetland, Schotland, adult, vangst (Osborn 1993)
- 1 juli 2000, Portland Bill, Dorset, Engeland, vangst (Cade 2000)
- 23 augustus 2002, Sheringham, Norfolk, Engeland
- 31 augustus 2002, Beachy Head, East Sussex, Engeland (Cooper et al 2002)
- 29 september tot 1 oktober 2003, North Ronaldsay, Orkney, Schotland, vangst (Lees et al 2002)
- 4-8 oktober 2003, Baltasound, Unst, Shetland, Schotland, vangst (Thomason et al 2003)

Ierland (1)

- 17 oktober 1990, Cape Clear Island, Cork (cf McGeehan 2002)

IJsland (1)

- 14 september 2002, Jaðar, Suðursveit, vangst (foto in Svensson & Millington 2002)

Nederland (1)

- 11 oktober 1986, Almere-Haven, Flevoland, adult, vangst

Zweden (2)

- 3 september 1995, Hoburgen, Gotland, eerstejaars, vangst
- 19 augustus 2002, Ottenby, Öland, vangst (foto in Svensson & Millington 2002)

In Denemarken werd op 16 oktober 2001 een Kleine of Sykes' Spotvogel waargenomen bij Nexø Havn op het eiland Bornholm. Een vogel op 14 oktober 2003 bij Lyngvig Fyr, Ringkøbing, betrof mogelijke een Sykes' Spotvogel. In Noorwegen is een geval van een spotvogel die als Sykes'/Oostelijke Vale Spotvogel is aanvaard.

naast gevallen uit september-oktober vier Britse en een Zweeds geval uit de tweede helft van augustus zijn een één geval uit begin juli. Dit patroon vertoont overeenkomsten met het (veel algemenere) voorkomen van *caligatus* in West-Europa waarvan de eerste najaarsgevallen ook vaak al in de tweede helft van augustus worden vastgesteld.

Summary

SYKES'S WARBLER NEAR ALMERE-HAVEN IN OCTOBER 1986 On 11 October 1986, a 'Booted Warbler' *Acrocephalus caligatus* was trapped and ringed near Almere-Haven, Flevoland, the Netherlands. It was studied, photographed and measured by four observers. The Dutch rarities committee (CDNA) accepted the record as the second Booted Warbler for the Netherlands, after one in October 1982. At the time, Sykes's Warbler *A rama* (then considered a subspecies of *caligatus*) was briefly considered because a few measurements pointed towards this taxon but not further considered, mainly because little was known about this taxon and because there were no European records.

In 2004, the record was reconsidered by the CDNA as part of a review of all then accepted Booted Warblers to establish if any Sykes's Warblers may have been involved. It showed that the Almere-Haven bird showed characters and measurements consistent with Sykes's Warbler and excluding both Booted Warbler and Eastern Olivaceous Warbler *A pallidus elaeicus*. The identification was mainly based on the bill length (too long for Booted) and wing to tail ratio (see table 1). Some measurements including tail length were on the short side for Sykes's and several measurements could fit both Booted or Sykes's. The relatively short tail was apparently heavily worn and partly growing and therefore not considered an argument against acceptance as Sykes's (and there is much overlap). In combination with the plumage features, such as rather plain head pattern and plain-coloured tertials, the identification as Sykes's was considered convincing enough for acceptance as the first for the Netherlands.

This is still the only record of Sykes's Warbler for the Netherlands; after 1986, nine more Booted Warblers have been accepted. Sykes's is a rare vagrant in western Europe but seems to be increasing in recent years, probably helped by a better understanding of the identification criteria and more awareness among birders and ringers. In north-western Europe, there are other records from Britain (8; first in 1959, now accepted as the first for Europe), Iceland (1), Ireland (1) and Sweden (2). In Denmark, one bird has been accepted as Sykes's/Booted Warbler and, in Norway, one as Sykes's/Eastern Olivaceous Warbler.

Verwijzingen

Aalto, T & Dornjatin, P 2006. Small *Hippolais*-warblers revisit-

- ed – Booted and Sykes's Warblers. *Alula* 12: 2-8.
- Breek, K 1986. Vangst van een Kleine Spotvogel in het Kromslootpark in oktober 1986 – nieuwe soort voor Flevoland. *De Grauwe Gans* 3: 8-13.
- British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC) 2004. News and decisions from the records committee. Website: www.bou.org.uk/recnews04.html (4 maart 2004).
- Cade, M 2000. The Sykes's Warbler in Dorset. *Birding World* 13: 274-276.
- Cooper, D, Cooper, J & Fairbank, R 2002. The Sykes's Warbler in East Sussex. *Birding World* 15: 378-380.
- Davis, P 1960. Booted Warbler at Fair Isle: the problem of identification. *Br Birds* 81: 470-471.
- Lees, J, Brown, P & Gray, M 2002. The Sykes's Warbler on Orkney. *Birding World* 15: 375-377.
- McGeehan, A 2002. Total birding: crunch time. *Dutch Birding* 24: 304-306.
- Osborn, K 1993. The Shetland *Hippolais* warbler. *Birding World* 6: 437-438.
- Parkin, D T, Collinson, M, Helbig, A J, Knox, A G, Sangster, G & Svensson, L 2004. Species limits in *Acrocephalus* and *Hippolais* warblers from the Western Palearctic. *Br Birds* 97: 276-299.
- Pearson, D J, Ash, J S & Bensch, S 2004. The identity of some *Hippolais* specimens from Eritrea and the United Arab Emirates examined by mtDNA analysis: a record of Sykes's Warbler *H. rama* in Africa. *Ibis* 146: 683.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. *Dutch Birding* 20: 22-32.
- Sangster, G, van den Berg, A B, van Loon, A J & Roselaar, C S 2003. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1999-2003. *Ardea* 91: 279-285.
- Small, B 2002. Bill shapes of Booted and Sykes's Warblers. *Birding World* 15: 170.
- Svensson, L 1984. Identification guide to European passerines. Stockholm.
- Svensson, L 2001. Identification of Western and Eastern Olivaceous, Booted and Sykes's Warblers. *Birding World* 14: 192-219.
- Svensson, L 2003. *Hippolais* update: identification of Booted Warbler and Sykes's Warbler. *Birding World* 16: 470-474.
- Svensson, L & Millington, R 2002. Field identification of Sykes's Warbler. *Birding World* 15: 381-382.
- Thomason, B, Maher, M & Pennington, M 2003. The Sykes's Warbler in Shetland. *Birding World* 16: 466-469.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2005. Rare birds in the Netherlands in 2004. *Dutch Birding* 27: 367-394.
- Wassink, A 1983. Kleine Spotvogel op Terschelling in oktober 1982. *Dutch Birding* 5: 1-5.

C J (Kees) Breek, Karveel 5866, 8242 WC Lelystad, Nederland (c.j.breek@wanadoo.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)
Karel A Mauer, Fluitekruisstraat 63, 1313 KT Almere, Nederland (kamauer@tiscali.nl)

Gemengd broedgeval van Boomkruiper en Taigaboomkruiper bij Olst in 2005

Edwin Winkel, Wouter Teunissen & Mark Zekhuis

Wouter Teunissen komt sinds jaar en dag Olst, Overijssel, en omgeving uit op zoek naar spannende doortrekkers, wintergasten en plaatselijke broedvogels. Op 11 april 2005 was hij in de buurt van landgoed Groot Hoerlo, bij een afgelegen voormalig hakhoutbosje (Amersfoortcoördinaat 204.8-481.8). Een korte wandeling in het monotone stakenbos, dat bestaat uit c 30 jaar oude eiken met als ondergroei Amerikaanse Vogelkers *Prunus serotina*, Wilde Lijsterbes *Sorbus aucuparia* en bramen *Rubus*, leverde aanvankelijk geen noemenswaardige vogels op. Achter in het 2 ha grote perceel hoorde hij een vreemde zang, met een Fitis *Phylloscopus trochilus*-achtige start en een Pimpelmees *Cyanistes caeruleus*-achtig belletje op het eind. Het geluid bleek afkomstig van een boomkruiper *Certhia* die zich bevond op de stam van een dode eik. Hoewel Boomkruiper *C brachydactyla* en Taigaboomkruiper *C familiaris* elkaars geluiden perfect schijnen te kunnen imiteren, gingen zijn gedachten toch gelijk uit naar laatstgenoemde soort en hij besloot Edwin Winkel en Mark Zekhuis te bellen voor een 'second opinion'. Geen van beiden werd echter bereikt.

De volgende dag was WT in alle vroegte terug in het perceel. Hij hoorde meteen weer het geluid en zag dat de zingende vogel in het gezelschap was van een Boomkruiper, in de buurt van een dode eik. De Boomkruiper (die niet zong en daarom als vrouwtje

werd gedetermineerd) was druk bezig met de bouw van een nest. De vermeende Taigaboomkruiper zong ondertussen volop in naburige bomen. In de loop van de ochtend arriveerde EW. Hij bevestigde de afwijkende zang en maakte de eerste foto's. Op de foto's zijn kenmerken van Taigaboomkruiper te zien, zoals de lange achternagel, de slanke en relatief korte snavel, de duimvleugelveer zonder witte buitenrand, de vuilwitte zoom van de handpentoppen, de relatief grote afstand tussen p6 en p7 (handpennen van buiten naar binnen genummerd), de bekende 'traprede' van de witgele vlekjes op de handpennen, de rechthoekige vorm van de gele centra op de buitenste handpennen, de contrasterend roodbruine stuit en de contrasterende lichte schacht van de middelste staartpennen (cf Daunicht 1991, Svensson 1992, Svensson et al 2002). Verder maakt de vogel een opvallende witte indruk op zowel de boven- als onderdelen. De kruin en mantel tonen in het oog springende, lichte en contrasterende vlekjes, terwijl de onderdelen helderwit zijn. Op een aantal foto's zijn de flank van de linkerzijde en de anaalstreek echter vuilwit of grijs. Ze zijn echter niet rossig of zwak bruin zoals bekend van Boomkruiper. Ten slotte heeft de vogel een heldere en brede wenkbrauwstreep. Deze loopt door tot ver voorbij het oog en waaiert daarachter breed uit.

De combinatie van kenmerken sluit Boomkruiper uit en duidt op een Taigaboomkruiper van de nominaat

307-308 Taigaboomkruiper / Eurasian Treecreeper *Certhia familiaris*, Olst, Overijssel, 13 april 2005 (Edwin Winkel)

309 Taigaboomkruiper / Eurasian Treecreeper *Certhia familiaris* met hybride jong Taigaboomkruiper x Boomkruiper / Eurasian x Short-toed Treecreeper *C familiaris x brachydactyla*, Olst, Overijssel, 25 mei 2005 (Edwin Winkel)

C f familiaris (hierna nominaat *familiaris*). Bovendien passen met name de erg witte onderdelen minder goed op Kortsnavelboomkruiper *C f macrodactyla* (hierna *macrodactyla*). De gedachten gingen daarom voorzichtig richting een overzomerende nominaat *familiaris* die wellicht ging broeden en WT en EW belden nogmaals MZ. Deze arriveerde 's middags en concludeerde, nadat hij de zang en typische *srie*-roepjes had gehoord, dat het met zekerheid om een Taigaboomkruiper (*macrodactyla* of nominaat *familiaris*) ging. Ook Rolf de By en Carl Derks bevestigden tijdens een bezoek met MZ op zaterdag 7 mei deze bevinding.

Een definitieve bepaling van de ondersoort was echter niet mogelijk. Hoewel de meeste kenmerken wezen op een nominaat *familiaris* bleven er toch twijfels bestaan, onder meer vanwege de flanktekening. Op de ene foto lijken ze duidelijk grijzig, maar op andere neigen ze weer naar wit. De foto's van een Taigaboomkruiper in van den Berg & Bosman (2001) en Dutch Birding 27: 149, plaat 189, 2005, geven echter aan dat nominaat *familiaris* ook enige 'vuile' tekening op de flank kan vertonen.

Broedgeval

Op 11 mei 2005 observeerde WT de nestboom, waarin hij het vrouwtje met nestmateriaal (mos en veertjes) al aan de gang had gezien. De dode eik met een diameter van c 25 cm stond op de enige verhoging van het terrein, een dekzandruggetje met een top van c 1.5 m

boven het maaiveld. De stam van de eik splitste zich op 6 m hoogte en iets onder deze vork bevond zich het nest achter een stuk schors. De nestholte was zowel van boven als van onder open en de Taigaboomkruiper en Boomkruiper gebruikten beide toegangen om naar binnen te gaan maar alleen de bovenkant voor het uitvliegen. WT zag beide vogels in een tijdsbestek van iets minder dan een uur vijf keer het nest binnengaan, hoorde het gebedel van één of meerdere jongen en kreeg van de Taigaboomkruiper nog even de zang te horen terwijl deze voer in de bek had. Het viel WT op dat de Taigaboomkruiper aanzienlijk schuwer was dan de Boomkruiper. De Taigaboomkruiper bleef een enkele keer minutenlang roerloos op een stam zitten voordat hij met zijn lading rupsen en insecten het nest in kroop. Datzelfde gedrag constateerde EW ook op woensdag 25 mei toen hij het nest gedurende drie uren in de gaten hield. De activiteit lag nu beduidend hoger. Beide oudervogels kwamen om de paar minuten aangevlogen, vaak gezamenlijk, en vertrokken weer binnen luttel seconden. Na een uur landde het vrouwtje echter op de linkerbovenzijde van de stamvork. Ze prevelde een bijna onhoorbaar roepje richting het nest en plotseling verscheen een klein kopje dat spiedend om zich heen keek. Na enige ogenblikken waagde het jong zich schoorvoetend uit het nest en kroop via de rechterkant een klein stukje omhoog. Het mannetje, de Taigaboomkruiper, vloog vervolgens naar het jong en presenteerde het voer. Het moment van uitvliegen leek

zeer nabij. Er was geen spoor van eventuele andere jongen.

Hybride jong

Van het hybride jong konden de volgende (intermediaire) kenmerken worden genoteerd: beigewitte vlekken op mantel en kruin, handpentoppen met opvallende, vierhoekige witte vlekjes en een toch vrij brede en heldere wenkbrauwstreep. In de literatuur worden niet expliciet duidelijke verschillen tussen *juveniele* Taigaboomkruiper en Boomkruiper beschreven; juveniele kenmerken worden alleen binnen beide soorten kort vergeleken met de adulte (cf Cramp & Perrins 1993, Harrap & Quinn 1996). De geconstateerde kenmerken zijn daarom niet goed te duiden en betreffen feitelijk intermediaire *soortkenmerken*.

Het nest was op 27 mei verlaten. Eind juni (EW) en begin juli (MZ) werd het bosje gecontroleerd met het oog op een eventueel tweede legsel maar er werd niets gevonden. De Taigaboomkruiper was nog wel aanwezig en liet regelmatig zijn *srie*-roep horen. Op 9 juli zag MZ een juveniele vogel met de hierboven beschreven (intermediaire) kenmerken.

Conclusie

Het broedpaar van Olst betreft het eerste beschreven, gefotografeerde én geslaagde gemengde broedgeval van Boomkruiper en Taigaboomkruiper. Als het mannetje inderdaad tot nominaat *familiaris* behoort, zou het bovendien de eerste keer zijn dat deze ondersoort in Nederland tot broeden kwam. Er zijn geen gemengde broedgevallen van beide soorten in het buitenland bekend. Het voorkomen van 'mengzangers' is met name in Duitsland wel herhaaldelijk gedocumenteerd (eg. Helb et al 1985, Thielcke 1988, Glutz von Blotzheim & Bauer 1993, Skiba 1997). Dit betrof echter meestal Taigaboomkruipers die strofen van de zang van Boomkruiper hadden aangeleerd en ten gehore brachten. Het omgekeerde is zeldzaam (Schwerdtfeger & Thielcke 1986).

Status en verspreiding

Macroductyla broedt en overwintert in West-, Midden- en Zuid-Europa (zeer verspreid), grofweg ten zuiden en westen van het broedgebied van nominaat *familiaris*. Deze ondersoort lijkt zijn broedareaal langzaam naar het westen uit te breiden en behoort tot de Nederlandse broedvogels sinds 1993, toen 16 territoria in Zuid-Limburg werden vastgesteld (Scheper 1994); in 2003 werden hier 35 territoria geteld (van Dijk et al 2005). In 2004 werden bij Schinveld, Limburg, enkele territoria vastgesteld (van Dijk et al 2006). Een derde, eveneens veel kleinere populatie bevindt zich in Noord-Limburg, in de omgeving van Venlo (Scheper 2002, van Dijk et al 2005). De vierde plek waar sinds 1997 territoria zijn vastgesteld is het grensgebied van Zuidoost-Groningen (Westerwolde) en Noordoost-Drenthe (Scheper 2002, van Dijk et al 2005, 2006). In 2005 werd hier het aantal paren op maximaal vier geschat: één tot twee in de Ter Apelerbossen, Groningen, één in de Sellingerbossen, Groningen, en één in

de buurt van Ter Borg, Groningen (Nico de Vries pers meded). Interessant is de melding van een mogelijk gemengd broedpaar in de Boswachterij Exloo-Odoorn, Drenthe, maar nadere informatie ontbreekt omdat naar verluidt de broedpogingen werden verstoord door boswerkzaamheden (Nico de Vries pers meded). In totaal werden in Nederland in 2003 en 2004 respectievelijk 42 en 31 territoria geteld. De soort wordt in Nederland niet systematisch onderzocht maar de schatting is dat de helft daarvan voor rekening komt van de populatie in Zuid-Limburg (van Dijk et al 2005, 2006).

De dichtstbijzijnde reguliere broedgebieden van *macroductyla* voor Overijssel bevinden zich in het Duitse bosreservaat Samerrott nabij Schüttorf, Niedersachsen, c 25 km ten oosten van Oldenzaal, Overijssel. Ook hier lijkt de westgrens van het broedareaal langzaam naar het westen uit te breiden. Zo troffen Rolf de By en Carl Derks in het voorjaar van 2005 voor het eerst een zingend mannetje aan op de Lonnekerberg nabij Oldenzaal in het oosten van Overijssel (cf de By & Derks 2005). In april 2006 constateerde CD vervolgens op dezelfde locatie het eerste broedgeval voor de provincie Overijssel (Derks & Ebels 2006). In februari 2006 werd een *macroductyla* gefotografeerd bij Apeldoorn, Gelderland, c 15 km van Olst, en nog iets verder naar het westen (www.birdpix.nl/album_page.php?pic_id=48668, www.birdpix.nl/album_page.php?pic_id=48670); deze waarnemingen geven aan dat deze ondersoort inmiddels ook in Midden-Nederland kan opduiken.

Nominaat *familiaris* broedt in Scandinavië en een groot deel van Oost-Europa en komt vrijwel jaarlijks maar schaars in het winterhalfjaar voor in met name het noordelijke deel van Nederland, in sommige jaren wat meer dan in andere.

Dankzegging

Arnoud van den Berg, Rolf de By, Carl Derks, Ruud van Dongen, Fred Hustings, Gerben Mensink, Lars Svensson, Nico de Vries en Rik Winters worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit artikel.

Summary

MIXED BREEDING OF SHORT-TOED TREECREEPER AND EURASIAN TREECREEPER AT OLSLT IN 2005 On 11 April 2005, a singing Eurasian Treecreeper *Certhia familiaris* was discovered at Olst, Overijssel, the Netherlands. It appeared to be paired with a Short-toed Treecreeper *C brachyductyla* and they were building a nest. On 25 May, one young was seen leaving the nest; apparently, it was the only young raised. The juvenile hybrid was again seen on 9 July.

Initially, the Eurasian Treecreeper was considered to belong to nominate *C f familiaris* because of the whitish appearance. However, because of the dirty-white left flank and vent, doubts remained about this subspecific identity. Furthermore, regular breeding sites of the central European subspecies *C f macroductyla* are not very far away and this taxon slowly seems to spread westwards. Also in 2005, a singing male *macroductyla* was observed at Lonnekerberg, Overijssel, and in 2006 a pair successfully bred at that same location, which is only 55 km east of Olst.

This is the first documented successful breeding record of a mixed pair Short-toed x Eurasian Treecreeper.

Verwijzingen

van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.

de By, R A & Derks, C 2005. De geruisloze terugkeer van de Middelste Bonte Specht naar Twente. Vogels in Overijssel 4: 3-14.

Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.

Daunicht, W D 1991. Unterscheidungsmerkmale im Großgefieder von Wald- *Certhia familiaris* und Gartenbaumläufer *C. brachydactyla*. Limicola 5: 49-64.

Derks, C & Ebels, E B 2006. Broedgeval van Kortsnavelboomkruiper in Twente in 2005. Dutch Birding 28: 228-230.

van Dijk, A J, Dijkens, L, Hustings, F, Koffijberg, K, Schoppers, J, Teunissen, W, van Turnhout, C, van der Weide, M J T, Zoetbier, D & Plate, C 2005. Broedvogels in Nederland 2003. SOVON-Monitoringrapport 2005/01. Beek-Ubbergen.

van Dijk, A J, Dijkens, L, Hustings, F, Koffijberg, K, Oosterhuis, R, van Turnhout, C, van der Weide, M J T, Zoetbier, D & Plate, C 2006. Broedvogels in Nederland 2004. SOVON-Monitoringrapport 2006/01. Beek-Ubbergen.

Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (redactie) 1993. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 13/II. Wiesbaden.

Harrap, S & Quinn, D 1996. Tits, nuthatches & treecreepers. London.

Helb, H-W, Dowsett-Lemaire, F, Bergmann, H-H & Conrads, K 1985. Mixed singing in European songbirds – a review. Z Tierpsych 69: 27-41.

Schepers, F J 1994. Taigaboomkruipers in Zuid-Limburg. Dutch Birding 16: 221-225.

Schepers, F 2002. Taigaboomkruiper. In: SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Verspreiding, aantallen, verandering, Nederlandse Fauna 5, Leiden, pp 430-431.

Schwerdtfeger, O & Thielcke, G 1986. Nachweis eines Gartenbaumläufer-Mischsängers (*Certhia brachydactyla*). Vogelwarte 33: 309-316.

Skiba, R 1997. Beobachtungen eines Mischsängers Waldbaumläufer – Gartenbaumläufer (*Certhia familiaris* – *C. brachydactyla*) mit getrennt vorgetragenen Strophen beider Arten. Jahresber Naturwissenschaftl Vereins Wuppertal 50: 125-128.

Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.

Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.

Thielcke, G 1988. An examination of Tree Creeper *Certhia familiaris* song for character displacement and vocal convergence on areas sympatric and allopatric with Short-toed Tree Creeper *Certhia brachydactyla*. Acta Ornithol 24: 75-83.

Edwin Winkel, Het Laar 217, 7414 BP Deventer, Nederland (hravn@home.nl)

Wouter Teunissen, Koningstraat 13, 2316 CC Leiden, Nederland (teunissen.wouter@gmail.com)

Mark Zekhuis, Stoevelaar 23, 7414 CA Deventer, Nederland (catbird@home.nl)

Broedgeval van Kortsnavelboomkruiper in Twente in 2006

In het voorjaar van 2005 ontdekte Carl Derks een territoriaal mannetje Kortsnavelboomkruiper *Certhia familiaris macrodactyla* in een niet vrij toegankelijk deel van de Lonnekerberg in Twente, Overijssel. De vogel verbleef de hele zomer in hetzelfde perceel en zong veel, zodat de mogelijkheid van een broedgeval nadrukkelijk aanwezig was (de By & Derks 2005). Ondanks intensief zoeken kon CD geen nest vinden. Op 9 april 2006 ontdekte hij c 100 m van de plek van 2005 weer een zingend mannetje, mogelijk dezelfde vogel van 2005. Deze vloog weg met een andere boomkruiper waarbij hij niet kon vaststellen of het ging om een Boomkruiper *C. brachydactyla* of een Kortsnavelboomkruiper. Op 11 april vond hij twee vogels die met nestmateriaal aan het slepen waren naar een dode eik *Quercus* in een perceel met Fijnsparren *Picea abies*. Het nest bevond zich 1.5 m boven de grond. Beide vogels werden als Kortsnavelboomkruiper gedetermineerd op basis van de bijna geheel witte onderdelen met alleen op de achterflank wat vuilwitte tot lichtbruine tekening, de opvallende witte wenkbrouwstreep, de vrij korte snavel en vrij lange achterteennagel en kenmerken in het patroon van de vleugel, zoals de duidelijke 'stap' in de lichtbruine band over de handpennen (plaat 311; cf Daunicht 1991, Svensson 1992, Svensson et al 2002). Daarnaast was het mannetje natuurlijk te herkennen aan de zang. De vuilwitte tekening op de flank sloot Taigaboom-

kruiper *C. f. familiaris* uit. Op 6 mei werden in het nest zes eieren aangetroffen. Op 15 mei kwamen de eieren uit. Een oudervogel vloog met een eierschaal uit het nest (plaat 313). Het broeden werd alleen gedaan door het vrouwtje. Een paar keer per uur kwam het mannetje haar voeren. Hij kwam dan aanvliegen, ging in een boom zitten in de buurt van het nest en begon te roepen. Het vrouwtje vloog vervolgens naar het mannetje en werd dan door hem gevoerd, waarna ze weer verder ging met broeden. Op 30 mei waren er nog vier vliegvlugge jongen in het nest. Op 31 mei was het nest leeg. Er zijn dus zeker vier jongen uitgevlogen. Ondanks pogingen lukte het niet om de jongen te fotograferen.

Dit is het eerste gepubliceerde broedgeval van Kortsnavelboomkruiper in Twente en het eerste zuivere broedgeval in Overijssel. In 2005 vond een gemengd broedgeval van Boomkruiper en Taigaboomkruiper (*C. f. familiaris* of *C. f. macrodactyla*) plaats bij Olst, Overijssel (Winkel et al 2006). Het broedgeval van de Lonnekerberg past in het patroon waarbij Kortsnavelboomkruiper zich vanuit het zuiden en oosten steeds meer als broedvogel in Nederland manifesteert. Na de eerste broedgevallen in Boswachterij Vaals, Limburg, vanaf ten minste 1993 is het inmiddels een schaarse broedvogel in Zuid-Limburg en plaatselijk in Midden- en Noord-Limburg. Verder zijn er meldingen van (mogelijke) broedgevallen in het grensgebied van Zuidoost-Groningen en Noordoost-Drenthe (cf Schepers 1994, 2002, van den Berg & Bosman 2001, Bakhuizen et al 2004, van Dijk et al 2005, 2006, Winkel et al 2006). De dichtstbijzijnde broedgebieden voor Overijssel bevinden zich in het

310 Kortsnavelboomkruiper / European Treecreeper *Certhia familiaris macrodactyla*, Lonnekerberg, Overijssel, 9 mei 2006 (Carl Derks) **311** Kortsnavelboomkruiper / European Treecreeper *Certhia familiaris macrodactyla*, Lonnekerberg, Overijssel, 21 mei 2006 (Carl Derks) **312** Kortsnavelboomkruiper / European Treecreeper *Certhia familiaris macrodactyla*, Lonnekerberg, Overijssel, 9 mei 2006 (Carl Derks) **313** Eierschaal van Kortsnavelboomkruiper / egg shell of European Treecreeper *Certhia familiaris macrodactyla*, Lonnekerberg, Overijssel, 15 mei 2006 (Carl Derks)

Duitse bosreservaat Samerrott nabij Schüttof, Niedersachsen, c 25 km ten oosten van Oldenzaal, Overijssel (Winkel et al 2006).

Summary

EUROPEAN TREECREEPER BREEDING IN TWENTE IN 2006 In April-May 2006, successful breeding of European Treecreeper *Certhia familiaris macrodactyla* took place at Lonnekerberg, Twente,

Overijssel, the Netherlands. The six eggs hatched on 15 May; on 30 or 31 May, four young left the nest. This is the first documented breeding record of an unmixed pair for Overijssel (central-eastern part of the Netherlands). In 2005, a mixed pair of Short-toed *C brachydactyla* and Eurasian Treecreeper (either Scandinavian *C f familiaris* or European *C f macrodactyla*) bred near Olst, Overijssel. European Treecreeper is a scarce breeding bird in the Netherlands since at least 1993; breeding is

mostly restricted to the extreme south-eastern part of Limburg but the range is slowly expanding, mainly along the German border. The breeding record described here fits well into this pattern.

Verwijzingen

Bakhuizen, J J, Uebelgün, H-P & Vernooij, R 2004. Zeldzame broedvogels in Limburg in 2003. *Limb Vogels* 14: 48-57.
van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.
de By, R A & Derks, C 2005. De geruisloze terugkeer van de Middelste Bonte Specht naar Twente. *Vogels in Overijssel* 4: 3-14.
van Dijk, A J, Dijkens, L, Hustings, F, Koffijberg, K, Schoppers, J, Teunissen, W, van Turnhout, C, van der Weide, M J T, Zoetbier, D & Plate, C 2005. Broedvogels in Nederland 2003. SOVON-Monitoringsrapport 2005/01. Beek-Ubbergen.
van Dijk, A J, Dijkens, L, Hustings, F, Koffijberg, K, Oosterhuis,

R, van Turnhout, C, van der Weide, M J T, Zoetbier, D & Plate, C 2006. Broedvogels in Nederland 2004. SOVON-Monitoringsrapport 2006/01. Beek-Ubbergen.
Daunicht, W D 1991. Unterscheidungsmerkmale im Großgefieder von Wald- *Certhia familiaris* und Gartenbaumläufer *C. brachydactyla*. *Limicola* 5: 49-64.
Schepers, F J 1994. Taigaboomkruipers in Zuid-Limburg. *Dutch Birding* 16: 221-225.
Schepers, F 2002. Taigaboomkruiper. In: SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Verspreiding, aantallen, verandering, Nederlandse Fauna 5, Leiden, pp 430-431.
Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.
Winkel, E, Teunissen, W & Zekhuis, M 2006. Gemengd broedgeval van Boomkruiper en Taigaboomkruiper bij Olst in 2005. *Dutch Birding* 28: 225-228.

Carl Derks, Dahliastraat 15, 7531 DG Enschede, Nederland (carlderks@home.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Kalanderleeuwerik in Eemshaven in mei 2005

Op vrijdag 27 mei 2005 bevond ik (Roelf Hovinga) mij vanaf 06:45 op de trektpost op het Oostelijk Eemshaventerrein, Groningen. Toen ik aankwam waren er al zeven tellers op de telpost aanwezig. Door het windstille weer viel er weinig te beleven; de eerste 10 minuten passeerden er welgeteld twee Boerenzwaluwen *Hirundo rustica* en een gele kwikstaart *Motacilla*. Om 07:15 kwam vanuit westelijke richting een grote zangvogel over de zeedijk op ons afvliegen. Een blik door de verrekijker gaf het volgende beeld: een leeuwerik met zwarte halsvlekken, lange, brede vleugels met zwarte onderzijde en een opvallende witte vleugelachterrand en een duidelijk forser formaat dan dat van bijvoorbeeld Veldleeuwerik *Alauda arvensis*. Ik waarschuwde de overige tellers en noemde de kenmerken die ik op dat moment zag; genoeg om hem als Kalanderleeuwerik *Melanocorypha calandra* te determineren! Hij leek aanvankelijk in oostelijke richting uit beeld te verdwijnen maar kwam toch in een grote boog terug en landde achter de stuifdijk, c 750 m ten westen van de telpost. Samen met drie andere vogelaars, waaronder Emo Klunder, vond ik de vogel hier terug op een zanderig, met kort gras begroeid terreintje. In zit vielen weer onmiddellijk de zwarte halsvlekken en de grootte op en ook was de grote, zware snavel goed te zien. Net toen ik foto's wilde maken vloog hij zonder aanwijsbare reden op en verdween in zuidelijke richting achter de dijk uit het zicht. Zoekacties leverden aanvankelijk niets op en ik maakte van de gelegenheid gebruik om de vogel door te piepen en te telefoneren. Iets voor 08:00 struinde ik samen met EK nogmaals door het terreintje waar we hem eerder aan de grond hadden toen ik een harde, lange, trillende roep hoorde en een grote

leeuwerik laag over de grond zag vliegen. Hij vloog in noordelijke richting langs en leek achter de zeedijk te verdwijnen. Even later belden de tellers vanaf de telpost door dat hij net ten oosten van de telpost op de zeedijk zat. Hier aangekomen konden we hem wederom goed bekijken – helaas wel met tegenlicht – terwijl hij op de dijk zat. In totaal zes in allerlei vertrokken vogelaars uit Noord-Nederland waren nog net op tijd om hem hier te zien, waarna hij rond 08:20 opvloog en wederom leek te landen achter de stuifdijk ten westen van de telpost. Met zes andere vogelaars zag ik de vogel hier om c 08:30 voorgoed hoog wegvliegen in zuidwestelijke richting (Hovinga & Olthoff 2005).

De beschrijving is gebaseerd op ter plekke gemaakte notities, veldschetsen en foto's van Martijn Bot en RH (cf Dutch Birding 27: 294, plaat 360, 2005).

GROOTTE & BOUW Grote leeuwerik, duidelijk groter dan bijvoorbeeld Veldleeuwerik, met opvallend lange, in vlucht duidelijk geknikte vleugels. Vluchtsilhouet gedrongen door korte staart. Vleugels verhoudingsgewijs breder lijkend dan bij Veldleeuwerik. Snavel opvallend groot en zwaar.
KOP Kop lichtbruin met duidelijke lichte wenkbrouwstreep. Oorstreek donkerder.
BOVENDELEN Lichtbruin met donkere lengtestreping.
ONDERDELEN Geheel wit/licht. Op zijhals duidelijke zwarte vlekken, ook in vlucht opvallend.
VLEUGEL Bovenvleugel donkerbruin, donkerder dan Veldleeuwerik, ondervleugel geheel zwart. Zowel op boven- als ondervleugel duidelijke, witte achterrand.
STAART Staartzijde wit. Bovenstaart als bovendelen.
NAAKTE DELEN Oog zwart. Snavel gelig/vleeskleurig.
GEDRAG Vlucht licht golvend. Aan de grond nauwelijks actief, ineengedoken rustend in gras. Rusteloos, veelal zonder directe aanleiding kort na (her)ontdekking hoog en ver weg vliegend.
GELUID Eénmaal harde, lange ratelende roep gehoord, meer op harde versie van bijvoorbeeld IJsgors *Calcarius lapponicus* lijkend dan op roep van Veldleeuwerik. Bij laatste waarneming

314 Kalanderleeuwerik / Calandra Lark *Melanocorypha calandra*, Eemshaven, Groningen, 27 mei 2005 (Martijn Bot)

in vlucht éénmaal korter rateltje gehoord, minder hard en bijna 'binnensmonds'.

Door de combinatie van grootte, zwarte zijhalsvlekken, zwarte ondervleugels en witte vleugelachterrand vallen alle andere soorten af waarmee Kalanderleeuwerik onder slechte of matige waarnemingsomstandigheden kan worden verward, zoals Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* en met name Bergkalanderleeuwerik *M bimaculata*. Ook de beschreven roep past goed op Kalanderleeuwerik (cf Beaman & Madge 1998). Kortteenleeuwerik heeft ook zwarte halsvlekken maar geen zware snavel, is veel kleiner (kleiner dan Veldleeuwerik) en heeft een lichte ondervleugel. Bergkalanderleeuwerik heeft een lichtere boven- en ondervleugel, geen witte vleugelachterrand en vertoont witte staartpunten; de zwarte halsvlekken zijn smaller en bijna verbonden als een donkere halsband (Beaman & Madge 1998, Svensson et al 2002). Ook de snavelvorm van Kalanderleeuwerik en Bergkalanderleeuwerik verschilt. Bij Kalanderleeuwerik is de snavel iets kleiner en maakt de bovensnavel een duidelijke hoek met het voorhoofd. Bij Bergkalanderleeuwerik is de bovensnavel sterk gewelfd en loopt bijna zonder overgang door in de lijn van het voorhoofd (cf van den Berg 1987, maar zie voor relativering van dit kenmerk Ullman 1990 en Dutch Birding 12: 203, 1990). Een vrouwtje Zwarte Leeuwerik *M yeltoniensis* verschilt van Kalanderleeuwerik door bijvoorbeeld de gestreepte borst zonder zijhalsvlekken en het ontbreken van de witte

vleugelachterrand (Svensson et al 2002). Voor de zekerheid moet ook de enige andere *Melanocorypha*-leeuwerik met donkere halsvlekken, Mongoolse Leeuwerik *M mongolica*, worden uitgesloten omdat deze als escape in Nederland kan opduiken getuige een waarneming bij Schiphol, Noord-Holland, op 22 maart 1980 (Rozendaal & Kortekaas 1980). Mongoolse Leeuwerik verschilt van Kalanderleeuwerik door onder meer de roodbruine bovenkop en de opvallende witte vleugelachterrand, en lijkt daardoor eerder op Witvleugelleeuwerik *M leucoptera*.

De waarneming in de Eemshaven is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Het betreft de derde Kalanderleeuwerik voor Nederland; eerdere gevallen waren op 10 oktober 1980 (vangst) bij Castricum, Noord-Holland (Slings 1981), en op 16 mei 1988 kortstondig in De Muy op Texel, Noord-Holland (van der Wolf 1989). De soort broedt (lokaal zeer talrijk) in landen rondom de Middellandse Zee en in Zuidwest-Azië en is opvallend zeldzaam in Noord- en West-Europa.

Summary

CALANDRA LARK AT EEMSHAVEN IN MAY 2005 On 27 May 2005, a Calandra Lark *Melanocorypha calandra* was present for less than 1.5 h at Eemshaven, Groningen, the Netherlands; it was seen by c 15 birders and constituted the third record for the Netherlands, after individuals on 10 October 1980 (trapped) and 16 May 1988. Identification was based on large size (larger than Eurasian Skylark *Alauda arvensis*), relatively large bill, dark breast-patches and dark underwing with white trailing edge. The most likely confusion species, Bimaculated Lark *M bimaculata* has a pale underwing without white trailing edge and also shows differences in bill shape, shape of the breast markings and tail pattern.

Verwijzingen

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. Londen.
 van den Berg, A B 1987. Bill shape of Bimaculated Lark in Turkey. Dutch Birding 9: 172-174.
 Hovinga, R & Olthoff, M P 2005. DB Actueel: Vluchtige dwaalgasten in Eemshaven: Kalanderleeuwerik en Woestijnvink. Dutch Birding 27: 293-294.
 Rozendaal, F G & Kortekaas, C M 1980. Observation of Mongolian Lark at Schiphol: addition to problem of 'escapes'. Dutch Birding 2: 69-70.
 Slings, Q L 1981. Kalanderleeuwerik bij Castricum in oktober 1980. Dutch Birding 3: 114.
 Svensson, L, Grant, P J, Mullaney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.
 Ullman, M 1990. Bill shape of Calandra and Bimaculated Lark. Dutch Birding 12: 82-84.
 van der Wolf, P 1989. Kalanderleeuwerik op Texel in mei 1988. Dutch Birding 11: 70-73.

Roelf Hovinga, H A Lorentzstraat 116, 1782 JM Den Helder, Nederland (roelf_hovinga@hotmail.com)

Head pattern of some 'yellow wagtails' in the Netherlands

Over the past few years, aberrant 'yellow wagtails' *Motacilla* observed in the Netherlands have generated discussion as they appeared more or less similar to taxa not (yet) on the Dutch list.

Recently, there have been sightings in the Netherlands of putative Iberian Wagtails *M iberiae* (hereafter *iberiae*; van Dongen et al 2005, Dutch Birding 27: 287, plate 352, 2005) and Ashy-headed Wagtails *M cinereocapilla* (hereafter *cinereocapilla*; Nieuwstraten 2004, van den Berg et al 2006, van Dongen et al 2006; Dutch Birding 28: 186, plate 263, 193, plate 274, 2006). The caution needed when identifying extralimital birds of these taxa has already been stressed by, eg, Alström & Mild (2003) and Schweizer (2005). However, photographs of ('in between') intermediate birds that may cause confusion are hard to find. The most comprehensive reference for this subject is a study of the different French populations and hybridization zones (Dubois 2001), which included all three possible hybrid combinations between Blue-headed Wagtail *M flava* (hereafter *flava*), *iberiae* and *cinereocapilla*. In addition, photographs of a presumed male *iberiae x flava* at Kluisen, Oost-Vlaanderen, Belgium, in spring 2005 can be found at <http://users.pandora.be/peteradriaens/GeleKwikssp>.

During the springs of 2004-05, I regularly visited 'De Bijland', a large sandpit along the river Rhine near Lobith, Gelderland, the Netherlands. In April and May, several 10s of 'yellow wagtails' would normally gather on a small beach before flying to a nearby roost. The majority of the birds were *flava* (predominantly April) and Grey-headed Wagtails *M thunbergi* (hereafter *thunbergi*; from late April/early May onwards), although occasionally a Yellow Wagtail *M flavissima* (hereafter *flavissima*) was observed. Remarkably, however, the appearance of quite a few birds did not fit these species. Especially *flava*-type birds – birds more or less reminiscent of *flava* – appeared to be quite variable in several aspects. Given that the origin of none of these birds is known, it is also uncertain what this variation represents. Likely, it is a mixture of within-species variation, hybridization and/or introgression, and probably effects of age. The appearance of some birds closely matches the description of various (putative) hybrids and they may have actually been hybrids, while occasionally a bird looked very similar to one of the Mediterranean taxa *iberiae* and *cinereocapilla*. A few of such birds are depicted here, and I comment on a few aspects of their appearance making comparisons with 'normal' adult male *flava*.

Identification of 'yellow wagtails' focuses on the head pattern of males, preferably adults in summer plumage. It seems likely, however, that many of the birds were first-summerers as their presence in time coincided with the local birds defending territories, while none of these birds were observed to do so. Also, many showed rather brown and worn primaries and reduced yellow on the throat (cf Alström & Mild 2003).

Normally, *flava* (but also, eg, *flavissima* and *thunbergi*) shows a predominantly yellow throat, a white throat being typical of *cinereocapilla* and *iberiae*. In *flava*, there is usually some white on the chin and along the underside of ear-coverts, but the throat remains predominantly yellow. In quite a few birds, a more extensive area of white was observed. On some, the yellow on the throat was restricted to some faint markings in the malar area but it could also be lacking altogether, creating a sharp contrast between throat and breast. Such birds may look very similar to *iberiae*. Birds with extensively white throats were not hard to find, and occasionally birds with a completely white throat were encountered. Typically, about two or three all white-throated birds were observed during a single spring, with an equal number showing only faint yellow markings.

Birds with crown and ear-coverts darker than normal for *flava* were observed rather often: normally several such birds could be found on any single occasion. Birds with darker heads apparently also showed darker ear-coverts than *flava*. On one occasion, on 12 April 2005, a bird showing all characteristics of '*dombrowskii*' was observed: its crown and ear-coverts were strongly reminiscent of *thunbergi* but it showed a white supercilium from the bill to the rear end of the ear-coverts; the throat was yellow. '*Dombrowskii*' is considered to represent a hybrid type resulting from a cross between *flava* and Black-headed Wagtail *M feldegg* (Alström & Mild 2003), although some French hybrids (*flava x cinereocapilla*) apparently can look similar (Dubois 2001). Most 'dark-headed' birds, however, were rather similar to *flava* but showed a darker blue grey.

The length and width of the supercilium was rather variable. Although most – but not all – birds showed a supercilium of normal length, the width ranged from a narrow line to a broad 'flaming' band over the eye.

A white eye-ring was present under the eye on (almost) all birds and apparently birds lacking this feature are uncommon or even rare. The size of this white ring was variable, however. The relevance of this observation is that 'pure' *cinereocapilla* but apparently also most *iberiae* lack any white below the eye (Alström & Mild 2003).

Most 'aberrant' birds showed combinations of features atypical for *flava*. Especially birds with a darker head often also showed relatively much white on the throat and often a less pronounced supercilium. This combination may suggest a hybrid origin of *flava* with either *iberiae* or *cinereocapilla*.

Only one bird was seen that approached *cinereocapilla* in darkness of the head; it differed mainly from this taxon by showing a narrow white supercilium and a small white spot below the eye (plate 320). The call of this bird was also different, more rolling. It could thus be considered closely similar to *iberiae*, although this taxon is apparently rather variable (Dubois 2001, Alström & Mild 2003, pers obs), from looking like a somewhat darker-headed, white-throated *flava* to looking like *cinereocapilla* with a complete (but narrow) supercilium. This bird came close to the latter type. The darkness of the head, the white partial eye-

315 Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, male, Lobith, Gelderland, Netherlands, 24 April 2004 (*Rik Winters*). Typical *flava*. **316** Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, male, Lobith, Gelderland, Netherlands, 30 April 2004 (*Rik Winters*). Rather typical *flava* but note white on throat somewhat more extensive than in bird in plate 315. **317** Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, male, probably first-summer Lobith, Gelderland, Netherlands, 24 April 2004 (*Rik Winters*). Note rather extensive white on throat. **318** Yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, male, probably first-summer, Lobith, Gelderland, Netherlands, 16 April 2004 (*Rik Winters*). Throat almost completely white, except for faint yellow malar stripe. Supercilium rather broad but rather diffuse at both ends.

ring and the call, however, combined to fit a hybrid *iberiae* x *cinereocapilla* better than any other option (Philippe Dubois in litt). Other birds were more similar to the former type (thus more similar to *flava*). One showed a faint yellow malar stripe (plate 318). Another rather dark-headed bird showed extensive white on the throat, and could just as well be considered a *flava* that is too dark-headed or an *iberiae* showing an aberrant amount of yellow on the throat (plate 319), but was more likely of hybrid origin. To complicate matters even further, one bird was apparently indistinguishable from true *iberiae* on plumage features alone (plate 322) but was not heard to call and should therefore remain unidentified, as hybrids cannot be fully excluded.

The true identity of these birds remains unclear. As is obvious from the French situation (Dubois 2001) and

emphasized also by Schweizer (2005), the respective hybrid combinations between *flava*, *iberiae* and *cinereocapilla* may all yield birds more or less similar to *iberiae*, complicating the identification of this apparently variable species. On the other hand, there are no (obvious) hybrid combinations that are known to yield *cinereocapilla*-type birds. This is, in a way, illustrated by the birds I observed, as birds that could be considered close to the identification limits of *iberiae* were observed on a regular basis, while none approached *cinereocapilla*.

Overall, when encountering a bird showing features suggestive of either *iberiae* or *cinereocapilla*, the sharply demarcated white throat and, especially, the call but also the lack of any white below the eye and in the ear-coverts should be noted in order to make the possibility of a hybrid very unlikely.

- 319** Yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, male, Lobith, Gelderland, Netherlands, 16 April 2004 (*Rik Winters*). Head and ear-coverts too dark for Blue-headed Wagtail *M flava* and white on throat too extensive. Combination of features suggestive of hybrid between *flava* and either Iberian Wagtail *M iberiae* or Ashy-headed Wagtail *M cinereocapilla*. **320** Yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, male, probably first-summer, Lobith, Gelderland, Netherlands, 16 April 2004 (*Rik Winters*). Pale grey head and yellow supercilium suggest hybrid Blue-headed x Yellow Wagtail *M flava* x *flavissima*. **321** Yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, probably hybrid Ashy-headed x Iberian Wagtail *M cinereocapilla* x *iberiae*, Lobith, Gelderland, Netherlands, 26 April 2004 (*Rik Winters*) **322** Yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, male, Lobith, Gelderland, Netherlands, 20 April 2005 (*Rik Winters*). Bird looking similar to Iberian Wagtail *M iberiae*.

Finally, in recent years, a few Sykes's Blue-headed Wagtail *M f beema* (hereafter *beema*) have been reported in the Netherlands. A number of these *beema*-type birds – if not all – are now thought to have been so-called 'Channel Wagtails': hybrids *flavissima* x *flava* from north-western France (cf Dubois 2001). Birds similar to a type of *flavissima* x *flava* hybrid that is less suggestive of *beema* are also occasionally observed (plate 320).

I thank Philippe Dubois and Manuel Schweizer for their comments.

References

Alström, P & Mild, K 2003. Pipits and wagtails of Europe, Asia

and North America. London.

van den Berg, A B, Groenendijk, D & van Saane, E 2006. DB Actueel: Italiaanse Kwikstaarten te Camperduin en bij Flevocentrale. Dutch Birding 28: 192-193.

van Dongen, R M, Haas, K & de Rouw, P W W 2005, 2006. Recente meldingen: mei-juni 2005; maart-april 2006. Dutch Birding 27: 282-293; 28: 182-192.

Dubois, P J 2001. Les formes nicheuses de la Bergeronnette printanière *Motacilla flava* en France. Ornithos 8: 44-73.

Nieuwstraten, E 2004. DB Actueel: Vermoedelijke Italiaanse Kwikstaart bij Makkum. Dutch Birding 26: 220-222.

Schweizer, M 2005. Hybridization between Blue-headed Wagtail and Ashy-headed Wagtail in Switzerland. Dutch Birding 27: 235-241.

Woestijnvink in Eemshaven in juni 2005

Op zondag 12 juni 2005 ging ik (Martin Olthoff) naar de Eemshaven, Groningen, om te vogelen. Na dagenlang slecht weer was het eindelijk wat rustiger. Onderweg regende het toch flink en ik overwoog om te keren en naar de Lauwersmeer te rijden om te gaan 'autovogelen'. De drang om te struinen was toch sterker en ik reed door. In de Eemshaven besloot ik eerst naar de uitwatering van de energiecentrale te lopen en de hier aanwezige sterns *Sterna* te checken. Toen ik om c 10:15 bij de uitlaat de dijk op liep zag ik vanuit mijn ooghoek iets rozeachtigs op de grond zitten. Toen ik mijn kijker erop richtte vloog er een plompe, vinkachtige vogel op. 'Mijn god', dacht ik, 'een Woestijnvink'. Hij vloog samen met een Kneu *Carduelis cannabina* en een Witte Kwikstaart *Motacilla alba* een paar rondjes om mij heen. Met de kijker kon ik hem goed volgen, waarbij onmiddellijk de felrode dikke snavel en roze uiterlijk opvielen. Verder zag ik dat hij een korte staart had en vrij lange vleugels. Het was inderdaad een Woestijnvink *Bucanetes githagineus*! Hij leek even verder op het pad te gaan zitten maar tot mijn ontzetting vloog hij laag weg naar het middenterrein van de energiecentrale – uit het zicht. Ik besloot hem door te piepen als 'mogelijk weg of in de buurt'. Ik had hem immers niet zien landen en het betreden van het omheinde terrein is uit den boze. Na drie kwartier kwamen de eerste mensen aan. Dit bood gelukkig de mogelijkheid om een uitgebreide zoekactie op te zetten. Na c 30 min vond Theo Bakker de Woestijnvink terug, niet ver van de oorspronkelijke plek. Hij liet zich goed bekijken door in totaal c 20 vogelaars, af en toe poetsend en soms rustend op een hoop stenen. Hij was ongeringd. Om c 12:15 verdween hij weer uit het zicht. Wat niemand verwacht had gebeurde helaas wel – hij kwam niet meer in beeld en kon ondanks intensief zoeken niet worden teruggevonden (cf Hovinga & Olthoff 2005).

De beschrijving is gebaseerd op eigen aantekeningen, foto's van TB en Martijn Bot (cf Dutch Birding 27: 294, plaat 261, 2005) en videobeelden van MB.

GROOTTE & POSTUUR Plompe vinkachtige. Dikker en forser dan Kneu (directe vergelijking mogelijk). Vrij grote en bolle kop,

waardoor topzwaar uiterlijk. Wangen iets boller dan gebied er omheen ('hamsterwangen'). Vleugel verhoudingsgewijs lang, in zit tot ongeveer halverwege staart reikend. Oog relatief klein (kraaloojje). Staart kort, gevorkt in zit; in vlucht echter recht afgesneden lijkend. Staartpennen voor zover te zien afgerond. Snavel vrij kort en hoog en redelijk breed, hoger dan lang, vrijwel doorlopend tot kruin (dus bijna geen voorhoofd aanwezig).

KOP Grijsachtig. Dunne witte oorring.

ONDERDELEN Rozeachtig. Anaalstreek wit.

BOVENDELEN Vaag bruingestreept rozebruin. Stuit opvallend rozerood.

VLEUGEL Handpennen donker, binnenste met opvallende witte zoom. Overige met dunne, minder opvallende lichte rand. Ampennen en tertials donker met opvallende rozerode smalle rand. Door roze randen gesloten vleugel roze lijkend. In vlucht op ampennen (c 1 cm vanaf top) heel smal donker lijntje. Hand- en ampennen in vlucht iets donkerder dan rug. Duimvleugel donker.

STAART Staarteinde donker. Middelste staartpennen donker. Zijkant van staart rozeachtig.

NAAKTE DELEN Oog zwart. Snavel felrood. Poot felroze.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Foeragerend op de grond op stenige schaars begroeide stukken. Rustend op hoop stenen.

De determinatie van de vogel was vrij eenvoudig door de combinatie van klein formaat, plompe bouw, rozeachtig verenkleed en grote rode snavel (cf Clement et al 1993, Cramp & Simmons 1994, Snow & Perrins 1998, Svensson et al 2002). Woestijnvink kan worden verward met Vale Woestijnvink *Rhodospiza obsoleta*. Deze is echter zandkleurig en heeft een zwarte snavel. Deze soort is grotendeels standvogel en een onwaarschijnlijke dwaalgast in Europa (de westrand van het verspreidingsgebied ligt in Oost-Turkije); er zijn echter wel verschillende waarnemingen van escapes in Nederland bekend (Ebels 1996, 2004). Verder lijkt Woestijnvink wel wat op Rode Woestijnvink *Rhodopechys sanguineus*. Deze soort komt voor in de berggebieden van Azië (Aziatische Rode Woestijnvink *R s sanguineus*) en in de Hoge Atlas in Noordwest-Afrika (Afrikaanse Rode Woestijnvink *R s alienus*). In tegenstelling tot Woestijnvink heeft Rode Woestijnvink een zwarte kruin en bruine flanken. Het is een bergvogel en grotendeels standvogel, die 's winters soms naar lager gelegen gebieden migreert. Voorkomen als wilde vogel in Europa is onwaarschijnlijk; er zijn ook (nog) geen meldingen van deze soort als escape bekend. De enige andere *Bucanetes*-soort is Mongoolse Woes-

323-324 Woestijnvink / Trumpeter Finch *Bucanetes githagineus*, Eemshaven, Groningen, 12 juni 2005 (Martijn Bot)

tijnvink *B mongolicus*. Het mannetje heeft evenals Woestijnvink een roze tint op de borst en roze stuit en heeft, net als vrouwtjes en jonge Woestijnvinken, een lichte, forse en hoge snavel. Mongoolse Woestijnvink is echter licht zandkleurig en heeft een opvallend wit vleugelpaneel. Deze soort vindt in het uiterste oosten van Turkije en Armenië de westrand van zijn verspreidingsgebied en trekt 's winters naar lager gelegen gebieden. Het is een dwaalgast in bijvoorbeeld India maar is in Europa niet als dwaalgast te verwachten; ook waarnemingen van escapes zijn (nog) niet bekend.

Op basis van de felrode snavel en felroze poten en het geheel roze getinte (uitgekleurde) verenkleed is de vogel van de Eemshaven te determineren als adult mannetje. Ondersteunend hiervoor zijn de, voor zover te zien, afgeronde staartpennen. Ook het feit dat de vleugel egaal is en dat er geen zichtbare rui is vastgesteld wijst op een adult. Verder is er geen kleurverschil zichtbaar tussen oude en nieuwe pennen, wat eveneens wijst op een adult.

Ondersoorten

Van Woestijnvink zijn vier ondersoorten beschreven (Clement et al 1993, Cramp & Perrins 1994). Nominat *B g githagineus* komt voor in Egypte en langs de westen ooststrand van de Sahara. Op de Canarische Eilanden broedt *B g amantum*. *B g zedlitzi* komt plaatselijk voor in het zuiden van Spanje en in Noord-Afrika. *B g crassirostris* komt voor in het Midden-Oosten, Azerbeidzjan, Afghanistan, Irak, Pakistan en Centraal-Azië. Zuidoostelijke vogels hebben de grootste snavel. Wat betreft intensiteit van kleur is er een clinal overgang die loopt van west naar oost. Exemplaren van *crassirostris* zijn het lichtst en minst roze van kleur; aan het andere uiterste van het spectrum (meest rozerood) bevinden zich exemplaren van *zedlitzi*. De rui van Woestijnvinken vindt plaats na het broedseizoen, dat in juni eindigt. Naarmate het kleed meer gesleten raakt, neemt de intensiteit van de kleur toe.

De snavel van de Eemshaven-vogel was erg fors. Over het algemeen hebben de oostelijke exemplaren de grootste snavel maar er is overlap in de snavelmaten waardoor dit geen bruikbaar veldkenmerk is. Ook de aan- of afwezigheid van rood rond de snavel is geen bruikbaar kenmerk; deze kleur is vaak verborgen onder het grijs. Verder was de snavel opvallend diep rood. Verder was ook het gehele verenkleed sterk rozerood. Deze intense kleuring wijst op een herkomst uit Noord-Afrika. Vogels van de *crassirostris*-groep zijn zelfs bij maximale sleet nooit zo intens gekleurd als de Eemshaven-vogel. Dit beeld wordt bevestigd door vergelijking van foto's van de verschillende groepen op internet.

Verspreiding en voorkomen

Woestijnvink is een nomadische soort. *B g crassirostris* en *B g zedlitzi* zijn het meest wijdverspreid. Dispersie treedt op door voedselschaarste en drinkwaterschaarste (Clement et al 1993, Cramp & Perrins 1994, Snow &

Perrins 1998). Tot 2005 was het een erg zeldzame soort in West-Europa met gevallen in Brittannië (7), Duitsland (1), Frankrijk (3), Gibraltar (4), Griekenland (7), Nederland (1), Oostenrijk (2) en Zweden (2). Er zijn daarnaast meerdere waarnemingen bekend uit Italië (Cramp & Perrins 1994, Evans 1994, Mitchell & Young 1997, van Rijswijk 2004). In 2005 was er een niet eerder vertoende invasie in Europa, met meer gevallen buiten het huidige broedgebied dan de voorgaande twee eeuwen bij elkaar. In totaal werden in 2005 c 30 exemplaren gezien, met eentje zelfs ten noorden van de poolcirkel in Finland! De verspreiding over de verschillende landen lijkt sterk op de verspreiding voor 2005; dat wil zeggen dat bij de invasie van 2005 voor het merendeel dezelfde landen 'betrokken' waren waar al gevallen waren vastgesteld tot en met 2004 (uitgezonderd Bulgarije, Finland en Zwitserland). Voor een overzicht van alle Europese meldingen in 2005, zie van den Berg & Haas (2005ab).

De waarneming van de Eemshaven is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betreft de tweede waarneming voor Nederland; hij volgde relatief snel op de eerste waarneming, op de Maasvlakte, Zuid-Holland, op 31 mei 2003 (van Rijswijk 2004).

Summary

TRUMPETER FINCH AT EEMSHAVEN IN JUNE 2005 On 12 June 2005, an adult male Trumpeter Finch *Bucanetes githagineus* was observed at Eemshaven, Groningen, the Netherlands. The bird was present for c 2 h and was seen by c 20 birders. This is the second record for the Netherlands; the first was on 31 May 2003. The record in June 2005 formed part of an unprecedented influx into Europe with c 30 reports.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Haas, M 2005a. WP reports: late May-early July 2005. Dutch Birding 27: 272-282.
- van den Berg, A B & Haas, M 2005b. WP reports: late July-early September 2005. Dutch Birding 27: 344-352.
- Clement, P, Harris, A & Davis, J 1993. Finches & sparrows: an identification guide. Londen.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Ebels, E B 1996. Probable escapes in the Netherlands. Dutch Birding 18: 75-78.
- Ebels, E B 2004. Probable escapes in the Netherlands: part 2. Dutch Birding 26: 305-314.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Hovinga, R & Olthoff, M 2005. DB Actueel: vluchtige dwaalgasten in Eemshaven: Kalendarleeuwerik en Woestijnvink. Dutch Birding 27: 293-294.
- Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- van Rijswijk, W 2004. Woestijnvink op Maasvlakte in mei 2003. Dutch Birding 26: 185-189.
- Snow, D W & Perrins, C M (redactie) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
- Svensson, L, Grant, P, J, Mullaney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.

Praying Mantis killing passerines in mistnets

In the Ebro delta, Tarragona, Spain, there has been an autumn ringing campaign every year from 1992 onwards, mainly in the Canal Vell lagoon, and also intermittently in other places like Buda island or Punta de la Banya peninsula. As with other large-scale ringing campaigns performed across Western Europe, where 1000s of birds are ringed every autumn, we experienced some anecdotal losses of trapped passerines in the mistnets. This can be caused by predation by, eg, cats *Felis catus* or Water Rails *Rallus aquaticus*. However, as far as we know there are no published records of Praying Mantis *Mantis religiosa* killing and eating passerines of such weight as European Robin *Erithacus rubecula* and European Pied Flycatcher *Ficedula hypoleuca*, as we have experienced in several instances. After a thorough check of the Zoological Record database, the only previous cases reported on predation on vertebrates refer to predation on hummingbirds in North America (Conway 1992, Kesterson & Kesterson 1999, cf Walkup 2005), on Brown Honeyeater *Lichmera indistincta*, Red-backed Fairy-wren *Malurus melanocephalus* and Green Tree Frog *Litoria caerulea* in Australia (Dale 2005), mice and small snakes in Germany (Detzel 1998) and young or small lizards in Spain (Jehle et al 1996, García et al 1998).

Up to now, we have encountered seven cases of predation of the mantis on several passerines trapped on the lower shelves of the nets, which the mantis can

reach by walking from the closest vegetation touching the net. These passerines included two European Robins, one in the Banya peninsula and the other on Buda island, two Pied Flycatchers on Buda, and single individuals of Cetti's Warbler *Cettia cetti*, Willow Warbler *Phylloscopus trochilus* and European Reed Warbler *Acrocephalus scirpaceus* also on Buda. The *modus operandi* of the mantis seems to be to approach the bird, which is always hanging downwards, and then enter the cranial cavity via one of the eyes, feeding on the brain tissues. Although we have not seen the direct attack on the birds, we think that the mantis is most probably attacking the birds when they are still alive, rather than feeding on recently dead birds. We found several instances of the mantis feeding on the head of the bird, and on at least two occasions the mantis cut the head when it finished, as was also described for a case of predation on Brown Honeyeater (Dale 2005). On the days when the attacks were noted, there were not any other losses in the ringing session caused by weather effects or by stress. In some cases the bird still had fresh blood on the head, which indicated a very recent attack and death. Mantises are bad flyers. Therefore, probably different individuals preyed on the birds, because some of them were taken and released at several 100s of metres from the net where they were found, and because all instances were noted in different nets, situated many 100s of metres from each other.

It should be noted, too, that the mantises were always females of heavy size, with very large abdomens, which may indicate they were producing eggs. This could explain their unusual behaviour at this

325 Praying Mantis / Gewone Bidsprinkhaan *Mantis religiosa* predating Pied Flycatcher / Bonte Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca* trapped in mistnet, Ebro delta, Tarragona, Spain, 27 September 2005 (David Bigas)

moment of the season, because in the previous ringing campaigns performed during spring, in the same area, this phenomenon was never noted. Moreover, all the recorded cases occurred in the period 15 September-17 October, between 2001 and 2005, which could indicate the phenology in which these mantises need extra resources for egg production. Egg production in our area occurs between August and late October (Fabio Benzoni pers comm).

These cases confirm that Praying Mantis can predate on birds of considerable weight relative to itself, provided that it finds the bird in the net, with no chance of escape by flight.

We are in debt with Darlene Shepherd, who sent a copy of a paper from Australia, and also with Núria Guevara for improving our English, and Fabio Benzoni for the comments on mantis egg-laying phenology. We also thank the support of Francesc Vidal and the Parc Natural del Delta de l'Ebre, and the field assistance of Raimundo Tomàs and Javier Llambrich.

David Bigas, Parc Natural del Delta de l'Ebre, Plaça Vint de Maig 2, 43580 Deltebre, Spain (fvidade@gencat.net)
Julia Piccardo, Parc Natural del Delta de l'Ebre, Plaça Vint de Maig 2, 43580 Deltebre, Spain (fvidade@gencat.net)
José Luis Copete, Lepant 291, 1r 2a, 08223 Terrassa, Spain (joseluiscope@wanadoo.es)

Recensies

PETER BOESMAN 2006. *Birds of Brazil, Birds of Mexico and Birds of Venezuela. MP3 sound collections (1.0)*. Birdsounds.nl, Hoofdstraat W14, 9951 AB Winsum, Netherlands; e-mail info@birdsounds.nl, website www.birdsounds.nl. Box with CD and 16-20 pp booklet each. EUR 49.96 each.

Since 1988, Peter Boesman from Merelbeke, Belgium, made c 15 000 sound recordings in the Neotropics. In 1999, he produced a revolutionary CD-ROM with sounds and photographs on the birds of Venezuela, where he lived for seven years (see Dutch Birding 21: 222-223, 1999). Aiming for a versatile product easy to use in the field but still offering additional features when at home, he grasped the opportunity when MP3 players became the standard portable music machine. He now offers a wealth of bird sounds in three MP3 publications distributed by Birdsounds.nl. Remarkably, the *Birds of Brazil* CD (product code MP01) contains no less than 2050 recordings of 1000 species in 10 hours playing time, the *Birds of Mexico* CD (code MP02) 725 recordings of 650 species in six hours, and the *Birds of Venezuela* CD (code MP01) 1050 recordings of 950 species in eight hours. To get so much information on a single CD is excellent news for field work. The CDs can be used on a MP3 compatible CD player; on a MP3 player (any type, including iPod, by copying the files into the player); on a PC with a standard file browser (Explorer in Windows); or on a PC with music software (like iTunes, which offers search features and shows the information embedded in the MP3 files). The booklets have been kept as simple and austere as possible, both

References

- Conway, A E 1992. Praying mantis kills hummingbird. *Chat* 56 (2): 31-32.
Dale, S 2005. Praying mantis preying on vertebrates. *Western Austr Naturalist* 24: 247-249.
Detzel, P 1998. Die Heuschrecken Baden-Württembergs. Stuttgart.
García, J J, Gosa, A & Alcalde, J T 1998. Arthropods preying on lizards of the genus *Podarcis*. *Bol Asoc Herpetol Española* 9: 27-28.
Jehle, R A, Franz, A, Kapfer, M, Schramm, H & Tunner, H-C 1996. Lizards as prey of arthropods: Praying Mantis *Mantis religiosa* (Linnaeus, 1758) feeds on juvenile Sand Lizard *Lacerta agilis* Linnaeus, 1758 (Squamata: Sauria: Lacertidae). *Herpetozoa* 9: 157-159.
Kesterson, O J & Kesterson, C A 1999. Praying mantis preys on hummingbird. *Bull Oklahoma Ornithol Soc* 32 (4): 31-32.
Walkup, R L 2005. Praying Mantis makes meal of a hummer. Website: <http://birdwatchersdigest.com/site/backyardbirds/hummingbirds/mantis-hummer.aspx>.

in design and layout as in contents. In the first three pages, there is an explanation on how each CD can be used. Furthermore, each booklet also has a few personal lines under acknowledgements. For instance, it appears that, although nearly all recordings were made by Peter, he was also allowed to use the Venezuela recordings of the late Paul Schwartz, the renowned pioneer in Neotropical bird sound recording. The recordings in Brazil and Mexico were made after 1995, when Peter suffered a nearly fatal Bushmaster snake bite that costed him a leg, which brings to light not only his perseverance but also the accessibility of many excellent nature sites in both countries. The remaining 13-16 pages of the booklets are filled with information on each track, presenting the English and scientific species name, usually three geographic names, the coordinates, a date, and the recordist's name. The quality of the recordings was subordinate to Peter's efforts to present a complete species selection. It means that filtering was kept at a minimum and that, for a few species listed within brackets, poor recordings were used. Unfortunately, no information is added on the behavioural context of each sound, the time of day or, if known, age and sex of the bird. As in Europe, most Neotropical species have a wide range of song variations and call types, and publications like these may give the wrong message as if there is only one song or call per species. Nevertheless, these MP3 sound collections will be very popular and useful to anyone who pays a birding visit to these countries. We have to be grateful for Peter's achievements and his efforts to make these sounds available. ARNOUD B VAN DEN BERG

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of third round 2006

The solutions of the mystery photographs V and VI (Dutch Birding 28: 169, 2006) of the 2006 Masters of Mystery competition appear below.

V Almost all entrants identified the bird in mystery photograph V easily as one of the grey shrikes *Lanius*. A close look at the mystery bird shows a combination of unbarred whitish underparts, a large white wing-patch reaching the outermost primaries and dense brownish vermiculations on the crown. Because of the frontal look, length and size of the bill are difficult to judge properly. However, the bill depth looks quite large. With this set of characters, one must be able to solve the mystery bird's identity.

From the grey shrikes, Lesser *L. minor*, Great *L. excubitor*, Southern *L. meridionalis* and Steppe Grey Shrike *L. pallidirostris* were received as answers. The latter two species were formerly included in Great Grey Shrike; all three never show the combination of unbarred underparts and dark vermiculations on the crown. Strong barring in these taxa is only found on the underparts in juveniles. Sometimes, adult females of Great and Southern Grey show faint vermiculations on the

upperbreast and flank. However, none of the three taxa ever shows – in any plumage – dark barring on the crown as shown by the mystery bird and these species, therefore, can be safely excluded.

The barred crown is typical for Lesser Grey Shrike in juvenile plumage. The identification of the mystery bird as this species is further substantiated by the large white wing patch, visible in the right wing from below. Furthermore, the deep bill is also a strong pointer. This Lesser Grey Shrike was photographed by Chris van Rijswijk at Skala Koloni, Lesvos, Greece, in August 2005. Another photograph of the same bird is shown in plate 326. In this photograph, the characteristic long wing and stout bill can be seen. Note also the barring on the median and lesser coverts and on the mantle. The bird was identified correctly by 66% of the entrants. Incorrect answers included Great (8%), Southern (11%) and Steppe Grey Shrike (10%).

VI Nearly all entrants recognized the passerine in the mystery photograph as a member of the genus *Regulus*. Six species have been recorded in the Western Palearctic: Ruby-crowned Kinglet *R. calendula*, Goldcrest *R. regulus*, Azores Kinglet *R. azoricus*, Canary Island Kinglet *R. teneriffae*, Firecrest *R. ignicapilla* and Madeira

326 Lesser Grey Shrike / Kleine Klapekster *Lanius minor*, juvenile, Skala Koloni, Lesvos, Greece, August 2005
(Chris van Rijswijk)

327 Goldcrest / Goudhaan *Regulus regulus*, juvenile, Mariakerke, Oost-Vlaanderen, Belgium, 18 June 2005 (Benny Cotelle). Note pale ring surrounding eye and absence of black lore. In addition, black secondary patch is fairly large, although partly obscured by one misplaced secondary.

328 Firecrest / Vuurgoudhaan *Regulus ignicapilla*, juvenile, Santa Cilia de Jaca, Huelva, Spain, 4 August 2005 (Karel A Maurer). Note absence of median crown-stripe and small black secondary patch. Furthermore, the bird shows a pale supercilium and black lore and moustachial stripe.

Kinglet *R. madeirensis*. In the past, Canary Island and Azores were considered conspecific with Goldcrest and Madeira with Firecrest.

Ruby-crowned Kinglet can be easily excluded, as this species would show more greyish upperparts and a more plain face with a distinct pale broken eye-ring. As its crest is not always visible, the absence of a yellow or orange median crown-stripe bordered by jet-black lateral crown-stripes would fit; however, the absence of the crown pattern has another reason: the bird is a juvenile.

The head pattern of juvenile *Regulus* species vaguely mirrors that of adults. Juvenile Goldcrest shows a pale circle around the eye while the remaining parts of the head are dull grey (plate 327). This most likely also applies to juvenile Canary Island Kinglet and Azores Kinglet. Juvenile Firecrest shows a pale, often somewhat indistinct supercilium and black lores and eye-stripe, even resembling a Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus* (plate 328). Furthermore, Firecrest has an extensive pale patch below its eye and a black moustachial stripe. Most of these characters are probably also found in juvenile Madeira Kinglet, although in that species the supercilium is expected to be shorter, not projecting beyond the rear-end of the eye, as in adults. The mystery bird shows black lores and an indistinct and short black moustachial stripe. Furthermore, a vague yellowish supercilium can be seen above and before the eye as well as a yellowish eye-ring below the eye. This head pattern thus excludes Goldcrest and both Azores and Canary Island with confidence. The absence of a distinct supercilium behind the eye does not fit Firecrest and the head pattern of the mystery bird, therefore, fits Madeira best.

Another very useful identification feature in *Regulus*

species, both in juveniles and adults, is the size and shape of the black patch at the bases of the secondaries. While both Canary Island Kinglet and Firecrest show small patches, Goldcrest, Azores Kinglet and Madeira Kinglet show relatively large patches. Of the latter three species, the patch of Madeira is somewhat more rounded, while the shape of the patch in Goldcrest and Azores is rather square. The mystery bird shows a large patch. As the bird is photographed from a low position, the shape of the patch is difficult to judge. However, it is sufficiently large to exclude Canary Island and Firecrest.

In conclusion, the bird can be identified as a Madeira Kinglet. The identification is mainly based on the head pattern, with black lore and an indistinct and short black moustachial stripe and the large black patch at the bases of the secondaries. These characters exclude all other Western Palearctic kinglets except Madeira. Note also that Madeira typically shows, except for its broad pale wing-bar, totally black greater coverts. The greater coverts of Goldcrest show yellowish fringes. In the mystery bird, the greater coverts form a black block, not interspersed with yellowish fringes.

The mystery bird was photographed at Rabacal, Madeira, Portugal, on 7 July 2005 by Menno van Duijn. It was identified correctly by 41% of the entrants, although the juvenile plumage of this species has not been illustrated in any field guide apart from the very recently (2006) published *A field guide to the birds of the Atlantic islands* by Tony Clarke, Chris Orgill & Tony Disley (showing juvenile plumage of Madeira and Canary Island Kinglet). Incorrect answers included Goldcrest (36%), Canary Island Kinglet (4%) and Firecrest (16%). That the bill of the mystery bird is not as long as typical for the kinglets of the Macaronesian

Mystery photograph VII (July)

Mystery photograph VIII (June)

islands, is undoubtedly best explained by the age of the bird.

In the third round for 2006, there were 67 entrants of which 21 managed to identify both mystery birds correctly. From them, Tommy Holmgren (Sweden) and Jon Holt (United Kingdom) were drawn as the winners of a copy of the dvd *Dutch Birding jaaroverzicht 2005* donated by Natuur Digitaal. After three rounds, there are 19 entrants which six correct answers. They are closely followed by 21 entrants with five correct identifications. The names of all entrants with at least one correct identification can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Fourth round 2006

Photographs VII and VIII represent the fourth round of the 2006 competition. Please, study the rules (Dutch

Birding 28: 37, 2006) carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the third round have to arrive by **1 September 2006**. Please, indicate if you are subscribed to Dutch Birding. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of the double DVD *Cursorius Jaaroverzicht 2005* donated by Cursorius Photo & Video Library. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this competition again in 2006. This year, the overall winner after six rounds will receive a pair of marvellous 10x32 EL binoculars.

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **late May-mid July 2006**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

DUCKS By 5 July, the traditional summering flock of **Ruddy Shelducks** *Tadorna ferruginea* at Eemmeer near Blaricum, Noord-Holland/Utrecht, numbered 350 individuals and there were a record 430 on 11 July; as only a few feral pairs breed in the Netherlands, the origin of these birds is still a mystery. On 5 July, four females and a male appeared at North Slob, Wexford, Ireland, of which three were trapped and ringed on 16 July. Interestingly, genetic studies on European populations of **Ruddy Ducks** *Oxyura jamaicensis* confirm they are all likely to derive solely from the captive UK population and not from any vagrants from North America (World Birdwatch 28 (2): 5, 2006). The male **Black Scoter** *Melanitta americana* at Blåvandshuk, Vestjylland, Denmark, from 18 March onwards was still present on 26 May; it was probably the same individual as the one here in 2003 and 2005. A male **White-winged**

Scoter *M deglandi* photographed at Engidalur, Skutulsfjörður, on 20 May may be the sixth for Iceland. An extensive survey in Kachin, northern Myanmar, has failed to find evidence of the continuing existence of **Pink-headed Duck** *Rhodonessa caryophyllacea*; the last time the species was recorded in the wild was in June 1935 although there was a claim in November 2004 (cf World Birdwatch 28 (2): 5, 2006). A pair of **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* with seven downy young at Longarini marsh, south of Siracusa, Sicily, in June constituted the only breeding for Italy away from the Pantano Leone pond in western Sicily where 1-3 pairs bred in recent years.

LOONS TO STORM-PETRELS An unseasonal adult-summer **Black-throated Loon** *Gavia arctica* stayed in Bremen, Germany, from 28 June. Last year's adult **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* at a gannetry on Sula Sgeir, Outer Hebrides, Scotland, was again present this summer (cf Birding World 18: 382-384, 2005). The second **Herald Petrel** *Pterodroma arminjoniana* for the Azores and the WP was a dark morph photographed 30-40 km north of Faial, Azores, on 17 May; the first was a pale morph off Pico on 18 July 1997. In southern Italy, 10 000 **Yelkouan Shearwaters** *Puffinus yelkouan*

329 Hudsonian Godwit / Rode Grutto *Limosa haemastica*, adult, Ottenby, Öland, Sweden, 27 June 2006
(Christian Cederroth)

330 Great White Pelican / Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus*, Sehlendorfer See, Schleswig-Holstein, Germany, 13 July 2006 (Stefan Pützke)

331 Dalmatian Pelican / Kroeskoppelikaan *Pelecanus crispus*, adult, Przemkow, Silesia, Poland, 4 July 2006 (Mateusz Matysiak)

were seen at a breeding site on Lampedusa in May. A **Madeiran Little Shearwater** *P baroli* was reported off Tønsberg, Norway, on 21 June. On a pelagic tour between Madeira and the Selvagens on 26-29 June, more than 100 **White-faced Storm-petrels** *Pelagodroma marina* were seen, most of them near the Selvagens but also one 41 nautical miles south of Funchal, Madeira, on 29 June. On the same tour, more than 10 (presumed) **Fea's Petrels** *P feae* (with many more near Deserta Grande, Madeira, on 29-30 June), a few **Manx Shearwaters** *P puffinus*, a few **Madeiran Little Shearwaters**, two **Wilson's Storm-petrels** *Oceanites oceanicus*, c 12 **Madeiran Storm-petrels** *Oceanodroma castro* and, on 29 June, an adult **Red-billed Tropicbird** *Phaethon aethereus* and a first-summer **Sabine's Gull** *Larus sabini* were noted. An unusual influx of **European Storm-petrels** *Hydrobates pelagicus* occurred in the English Channel from 19 May onwards; for instance, c 1000 were seen off Portland Bill, Dorset, England, both on 19 and 20 May, 232 in 2.5 h past Ouessant, Finistère, France, on 21 May, and 369 past Hope's Nose, Devon, England, on 26 May.

PELICANS TO GREBES The unringed **Great White Pelican** *Pelecanus onocrotalus* at several sites in the Netherlands from 6 May was last seen at Tjeukemeer, Friesland, on 31 May. This or another bird was photographed at Nordhorner Vechtesee, Nordhorn, Nord-

rhein-Westfalen, Germany, on 1 or 2 June. Also, unringed individuals stayed in West-Vlaanderen, Belgium, on 1-3 June and at Sehlendorfer See, Schleswig-Holstein, Germany, from 4 to at least 13 July. Three **Dalmatian Pelicans** *P crispus* flew past at Moskva, Russia, on 13 April. From 25 June into July, the fourth for Poland was photographed at fish ponds near Przemkow, Silesia. The juvenile **Green Heron** *Butorides virescens* at Jaagpad, De Nieuwe Meer, Amsterdam, Noord-Holland, remained from 25 April to 9 June. In the Azores, the **Great Blue Heron** *Ardea herodias* was still present at Lagoa Branca, Flores, in June. In Egypt, **Goliath Herons** *A goliath* were seen near Lahami on, for instance, 21 May and at Shalatein on 22 May. Two pairs of **Bald Ibises** *Geronticus eremita* were nesting this spring near Palmyra, Syria. A **Sacred Ibis** *Threskiornis aethiopicus* was reported at Ein Hamifratz ponds, Israel, on 17 June. The number of breeding pairs of **Eurasian Spoonbill** *Platalea leucorodia* in the Netherlands increased to a record 1768 at 26 sites in 2006 (in 2005, 1432 pairs were counted). For instance, one of the largest colonies was on Schiermonnikoog, Friesland, with 203 pairs, and an odd colony of at least five tree nests was successful for the third year running at the edge of town in Haarlem, Noord-Holland, next to a petrol station. On average, there was about one fledgling per pair and 405 individuals were colour-ringed. The first **Lesser Flamingo** *Phoenicopterus minor*

332 Eurasian Griffon Vulture / Vale Gier *Gyps fulvus*, Baumholder, Rheinland-Pfalz, Germany, 14 July 2006
(Christian Gelpke)

333 Steppe Eagle / Steppearend *Aquila nipalensis*, Evros delta, Greece, 4 May 2006
(Steven Ruiter)

334 Bridled Tern / Brilstern *Onychoprion anaethetus*, adult, Praia, Graciosa, Azores, June 2006
(Mark Bolton)

335 Black-throated Loon / Parelduiker *Gavia arctica*, adult summer, Bremen, Bremen, Germany, July 2006
(Stefan Pfützke)

336 Crab-plovers / Krabplevieren *Dromas ardeola*, Hamata, Egypt, 28 April 2006 (*Eric Didner*) **337** Semipalmated Plover / Amerikaanse Bontbekplevier *Charadrius semipalmatus*, Cabo da Praia, Terceira, Azores, 11 June 2006 (*Mark Bolton*) **338** Greater Painted-snipe / Goudsnip *Rostratula benghalensis*, Abu Simbel, Egypt, 3 May 2006 (*Eric Didner*) **339** Broad-billed Sandpiper / Breedbekstrandloper *Limicola falcinellus*, Ghadira, Malta, 11 May 2006 (*Raymond Galea*) **340** Hudsonian Godwit / Rode Grutto *Limosa haemastica*, adult, Ottenby, Öland, Sweden, 27 June 2006 (*Christian Cederroth*)

341 Possible Elegant Tern / mogelijke Sierlijke Stern *Sterna elegans*, adult, Mokbaai, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 16 July 2006 (Sytske Dijkse) **342** Sooty Tern / Bonte Stern *Onychoprion fuscatus*, adult, Selvagem Pequena, Selvagens, 26 June 2006 (Killian Mullarney) **343** Forster's Tern / Forsters Stern *Sterna forsteri*, adult, Belfast Lough, Northern Ireland, 1 July 2006 (Anthony McGeehan) **344** American Black Tern / Amerikaanse Zwarte Stern *Chlidonias niger surinamensis*, first-summer, Our Lady's Island, Wexford, Ireland, 16 July 2006 (Killian Mullarney)

for Israel was still present at K20 saltpans near Eilat in July; it was first seen on 19 March. On 22 June, the first for Abu Dhabi Emirate was found in a flock of Greater Flamingos *P roseus* at Al Wathba lake. On 21 May, a **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* turned up at Råde, Østfold, Norway.

RAPTORS In spring 2005, a pair of **Black-winged Kites** *Elanus caeruleus* at Berthoud, Lyon, Rhône, reared four young, constituting the first breeding record for this part of eastern France; in the south-west of France, the regular breeding population in Aquitaine numbered 12 pairs rearing 20 young (Ornithos 13: 114-119, 2006). On 8 June, one was seen in Somme, Pas-de-Calais, France. On 15 July, one was found at Wabern, Bern, Switzerland. A pair of **Black Kites** *Milvus migrans* bred unsuccessfully in Limburg; a nest was also reported for

Millingerwaard, Gelderland. Two previous breeding records for the Netherlands were both before 1997 and there was only one since. This summer, the first breeding pair of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* for the Netherlands at Oostvaardersplassen, Flevoland, raised one young; the three-year old female had been ringed (orange S572) as a nestling at Garbek, Schleswig-Holstein, on 12 May 2003 (not in 2002, as erroneously reported before) and was present in Flevoland since at least 3 November 2004. On 15 May, a **Lammergeier** *Gypaetus barbatus* was photographed flying over the White-tailed Eagles' nesting tree in Flevoland, and presumably the same individual was reported at Otterlo, Gelderland, on 16 May, at Appelscha, Friesland, on 17 May, and at Norg, Drenthe, on 18 May. In Germany, this or another second-year Lammergeier was seen in Mecklenburg-Vorpommern

345 Sooty Falcon / Woestijnvalk *Falco concolor*, Hamata, Egypt, 22 May 2006
(Kris De Rouck)

346 African Pied Wagtail / Afrikaanse Bonte Kwikstaart *Motacilla aguimp*, Abu Simbel, Egypt, 2 May 2006
(Eric Didner)

347 Yellow-billed Stork / Afrikaanse Nimmerzat *Mycteria ibis*, Abu Simbel, Egypt, 2 May 2006 (Eric Didner)

348 Lappet-faced Vulture / Oorgier *Torgos tracheliotus*, Bir Shalatein, Egypt, 22 May 2006 (Kris De Rouck)

349 Goliath Heron / Reuzenreiger *Ardea goliath*, Wadi Lahami, Egypt, 21 May 2006 (Kris De Rouck)

on 2 June and in Nordrhein-Westfalen on 9 June. Rare raptors accepted for France in 2005 included the first **Rüppell's Griffon Vulture** *Gyps rueppellii* (a bird first seen in 2003 and listed in 'category D'), a record 11 **Pallid Harriers** *Circus macrourus*, the first breeding of **Lesser Spotted Eagle** *Aquila pomarina*, the third **Steppe Eagle** *A nipalensis*, the eighth **Eastern Imperial Eagle** *A heliaca* and the seventh **Spanish Imperial Eagle** *A adalberti* (a first-year on 5 June 2005; the most recent ones were first-years in January 1999 and September 2001 and 2003) (Ornithos 13: 73-113, 2006); it also appears that a first-winter **African Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus cirtensis* in Meurthe-et-Moselle, France, was taken into care in Luxembourg from 16 November to 14 December 2002 and that another juvenile was photographed on Hœdic, Morbihan, on 1 September 2005 suggesting that there was an illegal import of this taxon into north-western Europe (see also Ornithos 12: 11, 2005). An adult **Egyptian Vulture** *Neophron percnopterus* flew over Drongen, Oost-Vlaanderen, Belgium, on 13 June. Several **Eurasian Griffon Vultures** *G fulvus* this spring included one flying north over Latour, Luxembourg, Belgium, on 22 May, and one found (no ring or chip) and taken into care near Darmstadt, Hessen, Germany, on 31 May. From 25 May to 30 June, a total of 22 occurred on 16 days in Germany, including four in Baden-Württemberg on 15 June. In the Netherlands, one wearing a white ring was watched and photographed over Naarden, Noord-Holland, Zoeterwoude, Zuid-Holland, and Biggekerke and Koudekerke, Zeeland, on 5 June and Dishoek, Zeeland, on 6 June; in addition, there were four reported at four sites from 6 to 19 June. In Egypt, 28 **Lappet-faced Vultures** *Torgos tracheliotus* were seen at Shalatein on 22 May. A **Short-toed Eagle** *Circaetus gallicus* turned up at Store Færder, Tjøme, Vestfold, Norway, on 21 May. The first for the Channel Islands toured Guernsey on 9-10 June. In the Narew valley, north-eastern Poland, immature **Long-legged Buzzards** *B r rufinus* were seen on 2 May and 26-28 May. In Germany, after three in the first half of May in Niedersachsen, Bayern and Baden-Württemberg, a second-year stayed in Hessen from 22 May to at least 10 June and another was reported from Baden-Württemberg on 13 June. If accepted, one flying past Kirkkojärvi, Hamina, on 8 June is the 11th for Finland. The first for Helgoland, Schleswig-Holstein, turned up on 16 July. In Finland, a **Booted Eagle** *A pennata* was seen at Lappeenranta on 13 June; **Steppe Eagles** were at Pateniemi, Oulu, on 28 May and at Kuusamo on 18 June; and an **Eastern Imperial Eagle** flew over Kirkkojärvi, Hamina, on 21 May. An adult **Bonelli's Eagle** *A fasciata* was reported in Nordrhein-Westfalen on 16 May. In Sweden, a male **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* was seen at Dröstörpsmossen, Öland. The first **Eleonora's Falcon** *F eleonora* for Austria was noted at Hölle am See on 29 May. In Sweden, one was seen past Hoburgsklippan, Gotland, on 31 May. A subadult photographed in the Kiskunság region on 2 July was the third for Hungary. If accepted, an immature **Amur Falcon** *F amurensis* at Jász-Nagykun-Szolnok on 10-12 July will be the first for Hungary.

CRANES TO WADERS In Germany, an unringed **Demioselle Crane** *Grus virgo* was accompanied by nine Common Cranes *G grus* at Naturpark Drömling near Kaiserwinkel, Sachsen-Anhalt, on 14 May. In Israel, three **Greater Painted-snipes** *Rostratula benghalensis* were found at the coastal plains of Menashe reservoir on 2 June. Also in Israel, two **Eurasian Oystercatchers** *Haematopus ostralegus* were present at Ma'agan Michael on 24 June. In the Selvagens, a **Stone-curlew** *Burhinus oediconemus* was found on Selvagem Pequena on 26 June. The third **Cream-coloured Courser** *Cursorius cursor* for Catalunya was a juvenile discovered at Bunyola beach, Llobregat delta, Barcelona, on 13 July. A **Sempalmated Plover** *Charadrius sempalmatus* was photographed at Cabo da Praia, Terceira, Azores, on 11 June. A **White-tailed Lapwing** *Vanellus leucurus* at Kloostri, Lihula, on 5 June was the third for Estonia. A **Sempalmated Sandpiper** *Calidris pusilla* stayed at Saltholme Pools, Cleveland, England, on 5-11 July. In the Netherlands, one was briefly present at Ezumakeeg, Friesland, on 16 July, where also a record flock of 102 **Temminck's Stints** *C temminckii* for the Netherlands was found on 20 May. **White-rumped Sandpipers** *C fuscicollis* were seen at Serrallo, Ebro delta, Tarragona, Spain, on 28-29 May (first-winter), at Ulvshale Nordstrand, Møn, Denmark, from 29 May to 2 June and at Ezumakeeg, Friesland, from 16 July. On 7 June, a **Baird's Sandpiper** *C bairdii* occurred at Aston-on-Trent, Derbyshire, England. The first **Stilt Sandpiper** *C himantopus* for Wales was a first-summer in Conwy from 11 July onwards. The first for Hungary was an adult at Hajdú-Bihar from 12 to at least 15 July. The first spring record of **Broad-billed Sandpiper** *Limicola falcinellus* for Malta (and the sixth in total) was at Ghadira on 10-14 May. The second **Buff-breasted Sandpiper** *Tryngites subruficollis* for Morocco was photographed at Ouarzazate on 24 April. In the Azores, three **Short-billed Dowitchers** *Limnodromus griseus* and a **Greater Yellowlegs** *Tringa melanoleuca* were photographed at Caldeira, Corvo, on 25 May. On 27-30 June, the second **Hudsonian Godwit** *Limosa haemastica* for Sweden was twitched on Öland, Sweden; it may concern the same individual as the first here on 14-21 June 2003. There were quite a few **Terek Sandpipers** *Xenus cinereus* in western Europe, including the second for the Cantabrican coast at Avilés, Asturias, Spain, on 28 May. In England, **Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* were present at Newlyn, Cornwall, on 25-28 May and at Minsmere, Suffolk, on 1-2 June. The first **Solitary Sandpiper** *T solitaria* for the Netherlands found at Bokkegat, Wissenkerke, Noord-Beveland, Zeeland, on 14 May was not seen after 17 May. In England, a male **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* at Hillesden on 27-30 June was the first for Buckinghamshire.

SKUAS TO TERNs A **Great Skua** *Stercorarius skua* photographed on Helgoland on 2 June and at Zuidpier, IJmuiden, Noord-Holland, on 26 June had been ringed as a chick on Foula, Shetland, Scotland, in 1976 and as an adult on the nest in 2002; it was last nesting on

350 Audouin's Gull / Audouins Meeuw *Larus audouinii*, Helsingør, Sjælland, Denmark, 9 June 2006 (*Ole Krogh*) **351** Red-billed Tropicbird / Roodsnavelkeerringvogel *Phaethon aethereus*, south of Madeira, 29 June 2006 (*Killian Mullarney*) **352** Subalpine Warbler / Baardgrasmus *Sylvia cantillans*, male, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 15 May 2006 (*Eric Koops*) **353** Rock Bunting / Grijze Gors *Emberiza cia*, male, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 11 May 2006 (*Felix Jachmann*) **354** Blyth's Reed Warbler / Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum*, male, Bialystok, Podfaskie, Poland, 3 June 2006 (*Michael Polakowski*) **355** Collared Flycatcher / Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*, adult male, Noord-Ginkel, Ede, Gelderland, Netherlands, 5 June 2006 (*Chris van Rijswijk*)

356 Lesser Grey Shrike / Kleine Klapekster *Lanius minor*, Shingle Street, Suffolk, England, 8 July 2006
(Bill Baston)

357 Paddyfield Warbler / Veldrietzanger *Acrocephalus agricola*, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany,
18 May 2006 (Felix Jachmann)

Foula in 2003 and went missing since. On 2 July, an **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* turned up at Hammerfest, Finnmark, Norway. An adult-summer **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was photographed in Bohuslän, Sweden, on 5-7 July. In southern Svalbard, Norway, a **Little Gull** *L minutus* was found at Hornsund in June. The fifth (and 13th in total) **Slender-billed Gull** *L genei* for Austria this spring occurred at Lettengrube on 29 May. The ninth for Hungary was at Fertouljak on 30 May. In Sardinia, Italy, at least 2200 pairs were breeding this year in the gulf of Cagliari. A **Bonaparte's Gull** *L philadelphia* was briefly at Kenfig, Glamorgan, Wales, on 18 May and a first-summer stayed at Blennerville, Kerry, Ireland, from 28 May to 5 June. The first-winter first seen near Ría do Burgo, A Coruña, Spain, on 16 March was still present on 3 July. Several **Laughing Gulls** *L atricilla* were found in western Europe, especially in Britain, but there were also two in Andalucía at Bonanza on 25 April (first-summer) and at Barbate on 27 April (adult), one at St John's Point, Down, Ireland, on 18 May, and one at Berufjörður, Iceland, on 7 June. An adult photographed at Liepaja harbour on 22 June was the first for Latvia. In the Channel Islands, a first-summer **Franklin's Gull** *L pipixcan* was photographed at Vazon Bay, Guernsey, on 11 June. Others were seen on Jan Mayen, Norway, and at La Couarde-sur-mer, Île de Ré, Charente-Maritime, France, in June. On 1-2 July, the first for Jordan and the second for Israel was an adult-summer over the Aqaba floating fish farms (the first for Israel was in June 2003). A worn third-summer **Audouin's Gull** *L audouinii* at Helsingør harbour north of Copenhagen, Sjælland, on 9-12 June was the first for Denmark (and Scandinavia). On Texel, Noord-Holland, a mixed pair **European Herring** x **Lesser Black-backed Gull** *L argentatus* x *fuscus graellsii* raised three young which were colour-ringed (green with white inscription P-CBA, P-CBB and P-CBC; see <http://home.planet.nl/~camphuys/Hybrids.htm>). A second-year **Baltic Gull** *L fuscus fuscus* ringed (CJC9) at Pori, Finland, on 28 June 2005 was discovered at Erasmusgracht, Amsterdam, on 25-26 May; it appeared that, on 23 February, this bird was seen also at Anza, Agadir, Morocco, constituting one of the westernmost ringing recoveries of a gull ringed in Finland for Africa. At the same Erasmusgracht site, the best **Heuglin's Gull** *L heuglini* candidates for future acceptance as the first for the Netherlands were a second-calendar sound-recorded on 4 June and another from 28 June to at least 15 July. In Germany, singles were reported in Schleswig-Holstein on 9 May and in Bremen on 26 June onwards. Also in the Netherlands, rare ringed gulls were found at Groningen, Groningen, in late June and early July: an adult **Yellow-legged Gull** *L michahellis* wearing a ring from Sardinia and a **Caspian Gull** *L cachinnans* with a ring from Kiev, Ukraine. In the Selvagens, an adult **Sooty Tern** *Onychoprion fuscatus* was present on Selvagem Pequena on at least 26-27 June. In the Azores, an unpaired **Bridled Tern** *O anaethetus* was incubating an egg on Praia off Graciosa on at least 10-19 June. In Scotland, an adult circled a boat in The Minch between Highland and

Outer Hebrides on 23 June. In Belgium, a hybrid **Whiskered** x **Black Tern** *Chlidonias hybrida* x *niger* was photographed at Amay, Liège, on 2 May. A first-summer marsh tern photographed at Our Lady's Island, Wexford, Ireland, on 16 July and following days almost certainly will prove to be an identifiable **American Black Tern** *C n surinamensis*. A 'yellow-billed tern' at Cemlyn, Anglesey, Wales, from 3 June provoked discussions about its alleged identity as a **Cayenne Tern** *Sterna sandvicensis eurygnatha*. The fifth **Lesser Crested Tern** *S bengalensis* for the Mediterranean coast of Israel was at Ma'agan Michael on 18 June. During June, an **Elegant Tern** *S elegans* was photographed in a Sandwich Tern *S s sandvicensis* colony on île aux Moutons, Finistère. In the Netherlands, a possible adult was photographed flying past Mokbaai, Texel, on 16 July. An adult **Forster's Tern** *S forsteri* was photographed at Belfast Lough, Antrim, Northern Ireland, on 2 July. If accepted, an immature flying past a single observer at Nørre Lyngvig, Vestjylland, on 6 July would be the first for Denmark.

DOVES TO WAXWINGS In Finland, a **Western Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis meena* was photographed at Ilmomantsi, Ritovaara, on 16 May. A second breeding site for Italy of **Laughing Dove** *S senegalensis* was discovered off Sicily on Linosa with at least two pairs; the first breeding was a few years ago on Pantellaria. The first **Namaqua Dove** *Oena capensis* for Lebanon was found near Aanjar, Bekaa valley, in late May. In Bahrain, a female **Koel** *Eudynamis scolopacea* was present on 5 May (a previous record was in October 1997). Singing **European Scops Owls** *Otus scops* were in Hessen from 18 May to at least 10 June and at Thrupp, Oxfordshire, England, from 21 April to 29 June. The 10th for Sweden was on Gotland on 2-7 June. In the Netherlands, a pair of tree-nesting **Eagle Owls** *Bubo bubo* in Achterhoek, Gelderland, produced three fledglings; there were four breeding sites in quarries of southern Limburg, of which one nest had three and one had one fledgling. In Scotland, a **Snowy Owl** *B scandiacus* on North Uist, Outer Hebrides, on 4 July probably concerned the same individual as one in April-May and in 2005; another was found at Scurie, Highland, on 19 June. Two **Alpine Swifts** *Apus melba* flying over Helsinki, Tuomarinkylä, on 1 June will be the fourth and fifth for Finland. On 1 July, two were also flying over Madeira. The search for **Ivory-billed Woodpeckers** *Campephilus principalis* this winter and spring drew to a close at Big Woods, Arkansas, USA, without any confirmation of the species' presence. The **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* on Isle of May, Fife, Scotland, from 12 May was not seen after 14 May (Birding World 19: 204-207, 2006). The eighth for Sweden occurred at Käseberga, Skåne, on 11 June. In Russia, possibly the first **Greater Short-toed Lark** *Calandrella brachydactyla* for Karelia was found at Olonets on 30 April. If accepted, a **Eurasian Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* on Møn on 26 May will be the sixth for Denmark. A **Black-headed Wagtail** *Motacilla feldegg* was reported at Skagen, Nordjylland,

Denmark, on 9 June. Unseasonal **Bohemian Waxwings** *Bombycilla garrulus* included three at Bandyrna, Balikesir, Turkey, on 27 May and a first-summer at Skagen on 9 June.

THRUSHES TO BUNTINGS Among a handful of new species for South Korea this Spring were a **European Robin** *Erithacus rubecula* photographed on Hong, Jeollanam, on 27-31 March and a male **House Sparrow** *Passer domesticus* on Heuksan, Jeollanam, on 18 May. In early July, a male **White-throated Robin** *Irania gutturalis* was photographed in the dry shrublands of the Karoo at Williston district, Northern Cape Province, South Africa, constituting the first record of this WP species south of its winter quarters of Tanzania. In the Netherlands, an **Eastern Black-eared Wheatear** *Oenanthe melanoleuca* was photographed on Texel on 23 May. The first **Zitting Cisticola** *Cisticola juncidis* for Hungary was singing in the Kiskunság region on 15-16 July. On Helgoland, a **Paddyfield Warbler** *Acrocephalus agricola* was present on 17-18 May. Others were trapped at Falsterbo, Skåne, on 10 June (the 18th for Sweden) and at Skaw, Whalsay, Shetland, on 12 June. A pair of **Blyth's Reed Warblers** *A dumetorum* nesting near Białystok, Podlaskie, Poland, in early June may constitute one of the first breeding records for Poland. Two males, a female with a brood patch and a full-grown juvenile **Basra Reed Warbler** *A griseldis* were trapped at Lehavot Habashan fish ponds on 4-7 July, constituting the first breeding record of this threatened species for Israel. An adult male **Eastern Subalpine Warbler** *Sylvia cantillans albigularis* on Ouessant, Finistère, on 20-25 April 2005, a **Two-barred Warbler** *Phylloscopus plumbeitarsus* on Sein, Finistère, on 26 October 2005 and a first-summer **Semi-collared Flycatcher** *Ficedula semitorquata* at Porquerolles, Hyères, Var, trapped on 17 April 2005 were accepted as the firsts for France (Ornithos 13: 73-113, 2006). **Eastern Bonelli's Warblers** *P orientalis* were reported from Camargue, Bouches-du-Rhône, France, on 2 June and Emäsalo, Finland, on 4 June. In the Netherlands, an adult male **Collared Flycatcher** *F albicollis* singing at Noord-Ginkel, Ede, Gelderland, from 13 May to 12 June may have been the same individual as the one singing here from 8 May to 27 June 2004. On 29 May, the first **Iraq Babbler** *Turdoides altirostris* for Turkey appeared to have nested near Birecik, Sanliurfa, 10 km from the Syrian border, as four adults were feeding two hatchlings. The 44th **Lesser Grey Shrike** *Lanius minor* for Denmark was at Margrethe Kog, Sønderjylland, on 7 June and others were on Utsira, Rogaland, Norway,

on 12 June and at Shingle Street, Suffolk, on 8-11 July. In Finland, a **Steppe Grey Shrike** *L pallidirostris* turned up at Dragsfjärd on 20 May. Following exceptional spring showers in the Negev desert, several 1000s pairs of **Pale Rockfinches** *Petronia brachydactyla* were breeding; the only previous breeding event in Israel away from mount Hermon was in summer 2001. In England, an unseasonal male **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator*, first at Chipping Ongar, Essex, on 1-8 July and then at Gilston Park, Hertfordshire, from 13 July onwards, was traced as an escape. **Black-headed Buntings** *Emberiza melanocephala* were found on Bardsey Island, Gwynedd, Wales, on 2-4 June (male), at Præstø Fed, Sjælland, Denmark, on 7 June, at Korppoo, Finland, on 12 June and on Utsira on 15-18 June (female). **Rustic Buntings** *E rustica* were seen at Overstrand, Norfolk, on 9 June and at Perelle Bay, Guernsey, on 11 June. The species total of a Big Day in the Netherlands by Roelof de Beer, Bert de Bruin, Leo Heemskerk and Jan van der Laan on 13 May was 185, excluding two species missed by half of the team; the record is 187 and dates from 2003.

For a number of reports, Birding World, World Birdwatch, www.azores.seawatching.net, www.birdguides.com, www.netflug.dk and www.rarebirdalert.co.uk were consulted. We wish to thank Peter Adriaens, Ruud Altenburg, Aurélien Audevard, Chris Batty, Julian Bell, Keith Betton, Dolf Boddeke, Mark Bolton (Azores), John Brodie-Good, Kees Camphuysen, Rommert Cazemier, Tony Clarke, Callan Cohen, Andrea Corso (Italy), Pierre-André Crochet, Kris De Rouck, Harvey van Diek, Jochen Dierschke, Hugues Dufourmy, Enno Ebelis, Dick Forsman, Raymond Galea (Malta), Steve Geelhoed, Jeff Gordon, Martin Gottschling, Barak Granit, Marcello Grusso (Sardinia), Ricard Gutiérrez (Spain), Tomas Haraldsson, Derick Hiemstra, Erik Hirschfeld, Francien Huijsters, Justin Jansen, Maris Jaunzemis, Erling Jirle (Sweden), Martijn de Jonge, Adrian Jordi, Vytautas Jusys, Andrea Kelly, Paul Kelly, Leander Khil, Howard King, Guy Kirwan, Paul Knolle, Chris Knox, Henrik Knudsen, Szabolcs Kókay, Yann Kolbeinsson, Olga Krystek, Jan van der Laan, Marcel Langelaan, André van Loon, Daniel Lopez Velasco, Ferran Lopez Sanz, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken, Nial Moores, Richard Moores, Killian Mullarney (Madeira/Selva-gens), Mars Muusse, Theo Muusse, Oliver Nüssen, Gert Ottens, Otto Overdijk, Menotti Passarella, Yoav Perlman (IRDC), Stefan Pfützke, Julien Piette, Manuel Pinguinhas, Louis du Plessis, Michal Polakowski, René Pop, David Porat, Colin Richardson, Kite Riseley (BTO), Magnus Robb, Frank de Roder, Slawek Rubacha, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, Nir Sapir, Dare Sere, Itai Shanni, Russell Slack (BirdGuides), Roy Slaterus, Brian Small, James Smith, Lorenzo Starnini, Stefan Stübing, Sarah-Jane Thompson, Gejo Wassink, Rik Winters, Marco Witte, Pim Wolf and Christoph Zöckler for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Hora Siccamingel 167, 9721 HD Groningen, Netherlands
(m.haas@wpbirds.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **mei-juni 2006**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN Een **Ross' Gans** *Anser rossii* werd nog gezien op 2 mei in de Scherpenissepolder, Zeeland, en een **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* op 3 mei bij Middelhamis, Zuid-Holland. Al vanaf half juni verschenen weer behoorlijke aantallen **Casarca's** *Tadorna ferruginea* waaronder maximaal 70 in de Vreugde-

rijkerwaard bij Zwolle, Overijssel, en c 130 op het Gooimeer bij Huizen, Noord-Holland. Op 24 juni werd bij Castricum, Noord-Holland, een paar gezien met negen donsjongen. **Witoogeenden** *Aythya nyroca* werden gemeld op 11 mei in De Malpie bij Valkenswaard, Noord-Brabant, op 14 mei in het Kromslootpark bij Almere, Flevoland, en op 23 mei twee en 3 juni één in De Wieden, Overijssel. Een mannetje **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* verbleef van 8 tot 12 juni in de Scherpenissepolder. Op 14 mei zwom een mannetje **Siberische Taling** *A formosa* op de Geerplas bij Langeraar, Zuid-Holland. Mogelijk dezelfde vogel werd in de avond van 18 mei op video vastgelegd bij Ouderkerk aan de Amstel, Noord-Holland, en op 21 en 22 mei gezien in polder IJdoorn, Noord-Holland. Van deze vogel kon worden vastgesteld dat hij ongeringd was. Indien aanvaard zou dit het negende geval voor Nederland en het eerste sinds 1962 zijn. Mannetjes **Amerikaanse Wintertaling** *A carolinensis* werden ontdekt op 6 mei op Schiermonnikoog, Friesland, op 10 mei op de Steile Bank bij Oudemirdum, Friesland, op 13 mei bij Burgervlotbrug, Noord-Holland, en van 10 tot 14 juni bij het Amstelmeer, Noord-Holland. Langs Camperduin, Noord-Holland, vloog op 23 mei een **Ijsduiker** *Gavia immer* en op 14 mei een **Geelsnavel-**

358 Roze Pelikaan / Great White Pelican *Pelecanus onocrotalus*, Oosterschar, Friesland, 22 mei 2006
(Marten van Dijl)

359 Amerikaanse Bosruiter / Solitary Sandpiper *Tringa solitaria*, Bokkegat, Wissenkerke, Zeeland, 17 mei 2006
(Harvey van Diek)

360 Zwarte Wouw / Black Kite *Milvus migrans*, Zuiderkwelweg, Wieringermeer, Noord-Holland, 28 mei 2006
(Wiepko Lubbers)

duiker *G adamsii*. De gehele periode hing een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* rond in de omgeving van Den Helder, Noord-Holland; op 6 juni waren er hier twee. Op 28 mei verbleef er één bij de Oosterscheldekering, Zeeland. Er was een serie waarnemingen van **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus*: op 6 mei over Hummelo, Gelderland; op 7 mei op Ameland, Friesland; op 8 mei bij Heerenveen, Friesland; op 10 mei bij het Tjeukemeer, Friesland; op 11 mei op Terschelling, Friesland; op 13 mei boven het Sneekermeer, Friesland; en van 13 tot 31 mei weer bij het Tjeukemeer. Regelmatig sliep de vogel in een boom in Echtenbrug. Er werden c 20 **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* gemeld. De **Groene Reiger** *Butorides virescens* van De Nieuwe Meer bij Amsterdam, Noord-Holland, bleef tot 9 juni. Er was nog een melding op 24 juni in De Bretten in het westelijke havengebied van Amsterdam. Een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* vloog in de ochtend van 18 juni langs De Vulkaan bij Den Haag, Zuid-Holland, en bleef daarna tot 21 juni in Lentevreugd bij Wassenaar, Zuid-Holland. **Koereigers** *Bubulcus ibis* verbleven op 3 mei bij Linschoten, Utrecht; op 14 mei bij Borssele, Zeeland; van 18 tot 21 mei op Texel, Noord-Holland; op 23 en 26 mei bij De Brand bij Udenhout, Noord-Brabant; op 7 juni op Terschelling; op 9 juni drie langs Breskens, Zeeland; op 10 juni langs de Vulkaan; op 12 juni over de Kennemerduinen, Noord-Holland; en op 19 juni bij Eemnes, Utrecht. Er werden 10-tallen **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* gemeld, waarvan een groot deel in de eerste helft van mei. Waarschijnlijk nog steeds dezelfde **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* van Noord-Holland werd gezien op 3 en 11 mei op Texel, en op 5 en 30 juni in de Balgzandpolder bij Den Helder. Zowel in Gelderland als in Limburg heeft een broedgeval plaatsgevonden van **Zwarte Wouw** *Milvus migrans*, pas het vierde en vijfde zekere geval voor Nederland. Helaas ging het weer mis, net zoals twee van de drie voorgaande broedpogingen. Nog spectaculairder was het bericht op 22 mei dat de **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* van de Oostvaardersplassen, Flevoland, inderdaad aan het broeden zijn geslagen; het enige jong vloog op 20 juli uit. Ook werd nog een onvolwassen exemplaar gezien tot 28 mei langs de IJssel tussen Zwolle en Olst, Overijssel. Een of meer overvliegende **Lammergieren** *Gypaetus barbatus* werden waargenomen op 15 mei over de Oostvaardersplassen, op 16 mei over Otterlo, Gelderland, op 17 mei over Appelscha, Friesland, en op 18 mei over Norg, Drenthe. Op 5 juni vloog een **Vale Gier** *Gyps fulvus* over Naarden, Noord-Holland, Zoeterwoude, Zuid-Holland, en Biggekerke en Koudekerke, Zeeland. Het vermoeden bestaat dat het gaat om dezelfde vogel met een witte kleuring. Op 6 juni vloog de vogel naar zuid bij Dishoek, Zeeland. Op die dag werd er ook nog één gemeld bij Nijkerk, Gelderland, en verder waren er meldingen op 12 juni over Dordrecht, Zuid-Holland, 13 juni bij Boerdonk, Noord-Brabant, en 19 juni bij Westerhoven, Noord-Brabant. Er waren 'slechts' vier meldingen van **Slangenarenden** *Circaetus gallicus*: op 12 mei bij Zeeland, Noord-Brabant; op 13 mei over het Buurser-

zand, Overijssel; op 26 mei bij Maarheeze, Noord-Brabant; en op 5 en 6 juni op het Deelensche Veld, Gelderland. De vogel van Maarheeze werd op 26 mei verzwakt gevonden bij de Hugterheide en op 17 juni losgelaten op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant. Tot 8 mei werden niet minder dan 15 **Steppekieken-dieven** *Circus macrourus* gemeld. In de rest van mei volgden er nog vijf en in juni nog twee. Hoewel determinatieproblemen bij 'ringtails' het beeld kunnen vertroebelen, geeft het aantal van acht adulte mannetjes wel aan dat we hier met de grootste influx ooit te maken hadden. Van **Grauwe Kiekendief** *C pygargus* trokken enkele 10-tallen exemplaren door, voornamelijk vóór 13 mei. Van 12 tot 16 mei verbleef een op een Arendbuizerd *Buteo rufinus* lijkende **Buizerd** *B buteo* in de Oostvaardersplassen. **Dwergarenden** *Aquila pen-nata* werden gemeld op 3 mei over de Strabrechtse Heide, op 13 mei over Schermerhorn, Noord-Holland, en op 10 juni over Huis ter Heide, Noord-Brabant. De doortrek van **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* speelde zich voornamelijk af in de eerste helft van mei met c 50 exemplaren. Alleen al op 10 mei ging het om 20, waarvan zeven langs de Eemshaven, Groningen, en maximaal zeven verbleven in het Fochteloërveen, Friesland, van 9 tot 17 mei. Een ongeringde adulte **Sakervalk** *F cherrug* werd op 5 mei kort ter plaatse gemeld op Rottumeroog, Groningen.

RALLEN TOT STERNS Een **Kleinst Waterhoen** *Porzana pusilla* riep van 13 juni tot 1 juli in Polder Achteraf bij Tienhoven, Noord-Holland/Utrecht (op 17 juni zouden er hier twee zijn gehoord) en op 24 juni werd een zingend exemplaar opgenomen in de Weerribben, Overijssel. Wederom was het een goed jaar voor **Steltkluten** *Himantopus himantopus* met in totaal zeker 50, voornamelijk in mei. Een **Griël** *Burhinus oedicnemus* liep op 12 mei op de Oosterscheldekering. Een **Vorkstaart-plevier** *Glaucopis pratensis* verbleef op 8 juni bij de Jan Durkspolder, Friesland, en vanaf 17 juni in de Ezumakeeg, Friesland. In de Polder Eijerland op Texel verbleven van 2 tot 26 mei **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* met een maximum van 47 op 12 mei. Verder werden er nog 17 doorgegeven, waaronder zes op 2 mei over Burgh-Haamstede, Zeeland. **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica* werden opgemerkt op 7 mei bij Battenoord, op 9 mei langs de Philipsdam, Zeeland, van 12 tot 14 mei bij Den Helder en op 16 mei bij Willeskop, Zuid-Holland. **Gestreepte Strandlopers** *Calidris melanotos* waren aanwezig van 5 tot 25 mei in de Ezumakeeg, op 11 mei in de Ackerdijkse Plassen, Zuid-Holland, en op 17 mei bij de Flaauwers Inlaag, Zeeland; op 21 mei werd er één gehoord bij Polder IJdoorn. **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* verbleven op 10 mei bij Harlingen, Friesland (twee); van 14 tot 17 mei bij de Flaauwers Inlaag; van 16 tot 24 mei (twee) en op 2 juni (één) in de Ezumakeeg; op 23 mei op Schiermonnikoog; op 25 en 26 mei in het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, Groningen; op 28 en 30 mei in Polder Breebaart, Groningen; en op 25 juni in Achter de Zwarten in de Lauwersmeer. Op 15 juni werd een **Blonde Ruiter**

361 Witvleugelstern / White-winged Tern *Chlidonias leucopterus*, adult, Cellemuiden, Overijssel, 3 mei 2006 (Roland Jansen) **362** Witwangsterns / Whiskered Terns *Chlidonias hybrida*, adult, Hoogkerk, Groningen, Groningen, 10 mei 2006 (Dušan Brinkhuizen) **363** Dougalls Stern / Roseate Tern *Sterna dougallii*, adult, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 24 mei 2006 (Harm Niesen)

364-365 Baltische Mantelmeeuw / Baltic Gull *Larus fuscus fuscus*, eerste-zomer, Erasmusgracht, Amsterdam, Noord-Holland, 25 mei 2006 (Arnoud B van den Berg) **366** Slangenarend / Short-toed Eagle *Circaetus gallicus* (opgeraapt bij Maarheeze, Noord-Brabant, op 26 mei 2006), Someren, Noord-Brabant, 30 mei 2006 (René Weenink)
367 Noordse Nachtegaal / Thrush Nightingale *Luscinia luscinia*, Thorn, Limburg, 15 mei 2006 (Otto Plantema)

368 Amerikaanse Wintertaling / Green-winged Teal *Anas carolinensis*, mannetje, Van Ewijcksluis, Noord-Holland, 13 juni 2006 (*Wiepko Lubbers*) **369** Blauwvleugeltaling / Blue-winged Teal *Anas discors*, mannetje, Scherpenissepolder, Tholen, Zeeland, 9 juni 2006 (*Max Berlijn*) **370** Siberische Taling / Baikal Teal *Anas formosa*, mannetje, Polder IJdoorn, Amsterdam, Noord-Holland, 21 mei 2006 (*Ruud G M Altenburg*) **371** Dunbekmeeuwen / Slender-billed Gulls *Larus genei*, met Kokmeeuw / Black-headed Gull *L ridibundus*, De Blikken, Groede, Zeeland, 6 mei 2006 (*Enno B Ebels*)

Tryngites subruficollis gezien op de Slijkplaat in het Haringvliet, Zuid-Holland. **Terekruiers** *Xenus cinereus* vertoonden zich op 4 mei bij Durgerdam, Noord-Holland, op 12 mei in de Lepelaarsplassen, Flevoland, en op 17 mei in de Flaauwers Inlaag. De derde Amerikaanse nieuweling voor Nederland dit voorjaar was de **Amerikaanse Bosruiter** *Tringa solitaria* die van 14 tot 17 mei verbleef in het Bokkegat bij Wissenkerke, Zeeland (cf Dutch Birding 28: 198-200, 2006). Deze periode werden 15 **Poelruiters** *T stagnatilis* gevonden, waarvan 10 in mei en vijf in juni. Een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* in vrijwel volledig zomerkleed verbleef vanaf 30 juni in de Wanteskuup bij Wissenkerke. Bijzonder was de melding van twee **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* op 21 mei langs Camperduin. Een 30 jaar oude **Grote Jager** *S skua* die op 26 juni werd gefotografeerd op de Zuidpier,

IJmuiden, Noord-Holland, werd als nestjong geringd op Foula, Shetland, Schotland, in 1976. Reeds uitvoerig besproken in het vorige nummer (Dutch Birding 28: 195-198, 2006) is de spectaculaire serie eerste waarnemingen voor ons land van **Dunbekmeeuwen** *Larus genei*. Voor de volledigheid hier nog de opsomming: op 5 mei drie op De Kreupel bij Medemblik, Noord-Holland; op 6 mei nog één op De Kreupel, ten minste twee bij Enkhuizen, twee in De Blikken bij Groede, Zeeland, en twee bij de Dollard, Groningen (laatstgenoemde bleven tot 9 mei); op 7 mei twee achter het veer van Schiermonnikoog naar Lauwersoog, Groningen; en op 17 mei een eerste-zomer bij Den Oever, Noord-Holland. Van 20 tot 28 mei, op 4 juni en vanaf 28 juni werden langs de Erasmusgracht te Amsterdam drie tweede-kalenderjaars meeuwen gezien met kenmerken van **Heuglins Meeuw** *L heuglini*. Met de huidi-

372 Vale Gier / Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Koudekerke, Zeeland, 5 juni 2006 (*Pim A Wolf*) **373** Vale Gier / Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Daalakkers, Westerhoven, Noord-Brabant, 19 juni 2006 (*Dirk Timmermans*) **374** Lammergeier / Lammergeier *Gypaetus barbatus*, onvolwassen, Kale Duinen, Appelscha, Friesland, 17 mei 2006 (*Arne Hegeman*) **375** Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, mannetje, Eemshaven, Groningen, 5 mei 2006 (*Eric Koops*)

ge kennis van zaken is vooralsnog niet hard te maken dat het inderdaad deze soort betrof. Er werden c acht **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* gemeld, waaronder de trouwe vogel van Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, die tot in juli bleef. **Kleine Burgemeesters** *L glaucoides* werden gezien op 1 mei bij Bergen op Zoom, Noord-Brabant; op 3 en 6 mei bij Egmond aan Zee, Noord-Holland; op 9 mei langs de Eemshaven; op 4 juni bij de Westerslag op Texel; en op 8 juni bij Katwijk aan Zee. Verspreid over de maand mei werden 11 **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* gezien en in juni nog drie, waaronder een exemplaar op 13 en 14 juni in de Balgzandpolder. Er waren veel **Witwangsterns** *Chlidonias hybrida* met in mei 53, waaronder van 6 tot 14 mei maximaal zeven op de vloeivelden van de suikerfabriek bij Hoogkerk, Groningen, tussen 6 en 14 mei 19 langs de Eemshaven, met alleen al op 14 mei negen, op 10 mei vijf bij Nieuwolda, Groningen, en

van 10 tot 15 mei maximaal vijf bij Midwolda, Groningen. In juni volgden er nog acht, waaronder drie op 10 juni op De Kampina, Noord-Brabant. Er werden ook nog eens 26 **Witvleugelsterns** *C leucopterus* gemeld, waarvan 18 in mei. Ook dit jaar verscheen weer een adult exemplaar met een hybride in de kolonie Zwarte Sterns *C niger* bij Cellemuiden, Overijssel. Er waren dit jaar meer meldingen dan gewoon van **Dougalls Sterns** *Sterna dougallii* met exemplaren op 18 mei in de Flaauwers Inlaag; op 23 en 24 mei in de Putten bij Camperduin; op 6 juni in Den Helder; op 16 juni langs de Philipsdam; en op 29 en 30 juni op Texel.

UILEN TOT GORZEN Op 6 mei werd een roepende **Dwergooruil** *Otus scops* gemeld op Vlieland, Friesland. Een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* vloog op 24 mei rond in de Sophiapolder bij Oostburg, Zeeland. Vanaf 2 mei tot half juni werden 35 langsvliegende

376 Rode Wouw / Red Kite *Milvus milvus*, Den Nul, Overijssel, 28 april 2006 (Mark Zekhuis) **377** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2006 (Edwin Winkel) **378** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, Den Helder, Noord-Holland, 13 mei 2006 (Jan den Hertog) **379** Ralreiger / Squacco Heron *Ardeola ralloides*, Lentevreugd, Wassenaar, Zuid-Holland, 18 juni 2006 (René van Rossum) **380** Zeearenden / White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla*, adult mannetje en subadult vrouwtje, Oostvaardersplassen, Flevoland, 27 mei 2006 (Ruud G M Altenburg)

381 Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis*, vrouwtje, Flevocentrale, Lelystad, Flevoland, 8 mei 2006 (*Martijn Renders*) **382** Roodkopklauwier / Woodchat Shrike *Lanius senator*, Diemen, Noord-Holland, 13 juni 2006 (*Jan den Hertog*) **383** Citroenkwikstaart / Citrine Wagtail *Motacilla citreola*, vrouwtje, Mariëndal, Den Helder, 5 mei 2006 (*Harm Niesen*) **384** Korteentleeuwerik / Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*, Ramspolplaten, Ketelmeer, Overijssel, 12 mei 2006 (*Mark Zekhuis*)

Bijeneters *Merops apiaster* gesignaleerd, waaronder acht op 12 juni bij Heumensoord, Gelderland. Daarna volgden er nog vijf op 24 juni bij de Putten van Camperduin. **Hoppen** *Upupa epops* fleurden de omgeving op bij de Haringvlietdam, Zuid-Holland, op 2 mei; bij Geldermalsen, Gelderland, op 8 mei; bij De Pan, Zuid-Holland, op 14 mei; bij Nieuw-Leusen, Overijssel, op 16 mei; en in Groningen op 28 mei. Langsvliegende **Korteentleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* werden gedetermineerd op 6 en 12 mei bij de Eemshaven en op 8 mei bij Breskens. Op 7 mei foerageerde een exemplaar bij De Cocksdorp op Texel en op 12 mei werd een exemplaar gefotografeerd op het eilandje Ramspolplaten in het Ketelmeer bij Kampen, Overijssel. Een **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* werd gemeld op 3 mei langs de Eemshaven. Tussen 3 en 13 mei stoven 17 **Roodstuitzwaluwen** *Cecropis daurica* langs diverse telposten. **Grote Piepers** *Anthus*

richardi werden opgemerkt op 3 mei op de Maasvlakte, Zuid-Holland, op 4 mei over de Kennemerduinen, op 5 mei over Texel en op 8 mei bij Camperduin. In de eerste helft van mei werden enkele 10-tallen doortrekkende **Duinpiepers** *A campestris* en eveneens enkele 10-tallen **Roodkeelpiepers** *A cervinus* gemeld. **Citroenkwikstaarten** *Motacilla citreola* verbleven op 5 mei bij Den Helder en op 6 mei op Texel. Een late **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* werd op 9 mei opgemerkt in Prinsenbeek, Noord-Brabant. **Noordse Nachtegalen** *Luscinia luscinia* zongen op 9 mei bij Warffum, Groningen, van 12 tot 25 mei in het gebied Koningssteen bij Thorn, Limburg, en van 2 tot 6 juni in de Breevennen bij Eext, Drenthe. **Roodsterblauwborsten** *L svecica svecica* verschenen op 12 mei in een binnentuin in De Pijp in Amsterdam en op 27 mei op Rottumeroog. Een **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola maurus* werd op 25 juni gemeld in de Hoogerwaard-

385 Withalsvliegenvanger / Collared Flycatcher *Ficedula albicollis*, adult mannetje, Noord-Ginkel, Ede, Gelderland, 5 juni 2006 (Roland Jansen)

386 Baardgrasmus / Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 11 mei 2006 (Chris van Rijswijk)

polder bij het Markiezaat, Noord-Brabant. Knappe vondsten waren een **Oostelijke Blonde Tapuit** *Oenanthe melanoleuca* op 23 mei bij de Hoge Berg op Texel en het vrouwtje **Rode Rotslijster** *Monticola saxatilis* op 8 mei bij de Flevocentrale te Lelystad, Flevoland. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* bleven tot 5 mei bij het Zwanenwater, Noord-Holland; tot 9 juni bij Breskens; tot 19 juni bij Zwijndrecht, Zuid-Holland; en de gehele periode bij Werkendam, Noord-Brabant, en (maximaal drie) bij Stellendam, Zuid-Holland. Op 14 juni werd een adulte met uitgevlogen jong bij Sint Kruis, Zeeland, gezien. Nieuwe exemplaren verschenen op 6 mei bij Langedijk, Noord-Holland; van 8 tot 23 mei bij Strijensas, Zuid-Holland; van 14 tot 16 mei bij Warmond, Zuid-Holland; op 15 mei bij Ouddorp, Zuid-Holland; en op 10 juni bij Oudkarspel, Noord-Holland. De **Graszanger** *Cisticola juncidis* bleef de gehele periode aanwezig in het Bossche Broek bij Den Bosch, Noord-Brabant. Verder waren er waarnemingen op 4 mei bij Breskens; vanaf 17 mei bij Borssele; op 25 mei bij de Lauwersmeer; vanaf 10 juni bij Zwijndrecht; op 21 juni in de Groessche Duintjes, Zeeland; en op 23 juni twee bij Paal, Zeeland. **Krekelzangers** *Locustella fluviatilis* zongen van 30 mei tot 11 juni langs de Regge bij Schuilenberg, Overijssel, en op 29 juni langs de Bovenwijde bij Giethoorn, Overijssel. **Orpheusspottvogels** *Hippolais polyglotta* lieten zich horen van 28 mei tot 11 juni bij Camerig, Limburg; van 16 tot 25 juni aan de Visvijverweg bij Nederweert, Limburg; en van 22 tot 24 juni in het Gerendal, Limburg. **Baardgrasmussen** *Sylvia cantillans* werden gevonden op 2 mei op Ameland; op 11 mei een mannetje en op 15 mei een vrouwtje op de Maasvlakte; en op 17 mei in de AW-duinen, Noord-Holland. De tweede **Kleine Zwartkop** *S melanocephala* dit voorjaar werd op 7 mei kortstondig gezien op Schiermonnikoog. Het betrof een vrouwtje en zou het negende geval zijn. Op 4 juni zong kortstondig een **Grauwe Fitis** *Phylloscopus trochiloides* bij de telpost op de Eemshaven. Vermoedelijk

alleen 'gewone' **Bergfluiters** *P bonelli* werden aange troffen op 11 mei bij Den Helder en op de Maasvlakte en op 12 mei in Groningen. Ook werden weer **Iberische Tijftjaffen** *P ibericus* gehoord en gezien: op 26 mei al enkele dagen en tot 10 juni in Alkmaar, Noord-Holland, op 27 en 28 mei in het Fochteloërveen en van 7 tot 11 juni bij Egmond-Binnen, Noord-Holland. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* verbleven op 7 mei in de Eemshaven, op 18 en 19 juni aan de noordkant van de Hoge Veluwe, Gelderland, en op 26 juni in Haren, Groningen. Op praktisch dezelfde locatie als twee jaar geleden was ook dit jaar weer een adult mannetje **Withalsvliegenvanger** *F albicollis* aanwezig op de Noord-Ginkel bij Ede, Gelderland. De vogel was present vanaf 13 mei en van 4 tot 12 juni konden vele vogelaars anders dan vorige keer nu wel de soort bewonderen. Een **Kleine Klapekster** *Lanius minor* werd op 8 mei gemeld bij Amsterdam-Noord en **Roodkopklauwieren** *L senator* werden gezien op 4 mei bij Katwijk aan Zee; op 7 mei op Schiermonnikoog; op 31 mei en 2 juni in het Diemerpark in Amsterdam; en op 8 juni in het Fochteloërveen. Adulte **Roze Spreeuwen** *Sturnus roseus* werden alleen waargenomen in de Eemshaven op 3 en 30 mei en 18 juni. Vanaf 22 mei werden in totaal 15 **Roodmussen** *Carpodacus erythrinus* gesignaleerd. Voornamelijk tot half mei trokken nog c 20 **Ortolanen** *Emberiza hortulana* door en op 22 mei vloog er nog één langs de Eemshaven. Een **Bosgors** *E rustica* werd op 9 mei kort waargenomen op Texel. **Grauwe Gors** *E calandra* valt inmiddels ook onder de zeer schaarse soorten: tot 13 mei werden er slechts 13 op doortrek gemeld, waaronder zes op 4 mei bij Breskens. Daarnaast was er een veelbezocht exemplaar (en soms twee) in de Gement bij Vught, Noord-Brabant. In Limburg lijkt het bolwerk bij Itteren inmiddels vrijwel geheel verlaten met slechts één zangpost. Elders in deze provincie waren twee territoria ten noordwesten van Maastricht en één bij Sibbe.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Klaas Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Nederland (klaas.haas@dutchbirding.nl)

Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

EENDEN TOT OOIEVAARS Gedurende de periode werden **Krooneenden** *Netta rufina* waargenomen in Amay, Liège (twee); Chênée, Liège (broedgeval) en Harchies-Hensies, Hainaut (drie). Op 3 mei zwom een mannetje **Witooggeend** *Aythya nyroca* in Oostduinkerke, West-Vlaanderen, op 6 mei een mannetje in Longchamps, Namur, en op 14 mei een exemplaar in Boneffe, Namur en een paar in Ploegsteert, Hainaut. Hologne-sur-Geer, Liège, wist ons zelfs nog een late waarneming te presenteren op 28 mei. Totaal onverwacht zwom van 2 tot 12 juni een paar **Ijseenden** *Clangula hyemalis* in zomerkleed op de vijvers van de Abdij van 't Park in Heverlee, Vlaams-Brabant. Ze waren ongeringd en doken en vloegen perfect. Op 7 mei vloog een late

Roodkeelduiker *Gavia stellata* langs De Panne, West-Vlaanderen. Er waren acht mei- en twee juniwaarnemingen van **Roodhalsfuut** *Podiceps grisegena*. Een late **Kuifduiker** *P auritus* zwom op 3 mei in de Achterhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Op 29 juni vloog een **Vale Pijlstormvogel** *Puffinus mauretanicus* boven de Noordzee, c 15 km uit de kust ter hoogte van Nieuwpoort, West-Vlaanderen. Op 23 mei vlogen naar schatting meer dan 700 **Jan-van-genten** *Morus bassanus* langs De Panne. Een **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* die op 1 juni op de Hoge Dijken in Roksem, West-Vlaanderen, verbleef, overnachtte in de nacht van 2 op 3 juni in een boom midden in een woonwijk in Blankenberge, West-Vlaanderen. Hij was ongeringd. Waarnemingen van ongedetermineerde **pelikanen** *Pelecanus* volgden daarna op 5 juni in Mol, Antwerpen, op

387 Ralreiger / Squacco Heron *Ardeola ralloides*,
Wachtebeke, Oost-Vlaanderen, 27 juni 2006
(Geert Spanoghe)

9 juni in de Achterhaven van Zeebrugge en op 18 juni in Wortel, Antwerpen. Twee schijnbaar ongepaarde mannetjes **Woudaap** *Ixobrychus minutus* lieten zich vanaf 4 juni zeer goed bekijken in de Abdij van 't Park in Heverlee. Op 4 mei waren twee **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* aanwezig bij Watervliet, Oost-Vlaanderen, en van 14 tot 25 mei nog een exemplaar. Op 6 mei was er één in Tervate, West-Vlaanderen; op 5 juni in Lille, Antwerpen; op 11 juni in Hensies; en op 27 juni in De Maten in Genk, Limburg. Een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* die op 21 mei opdook in Het Vinne in Zoutleeuw, Vlaams-Brabant, bleef daar de hele periode maar bleek doorgaans bijzonder moeilijk te vinden. Op 24 mei foerageerde er één in de Wijvenheide in Zonhoven, Limburg, en op 27 en 28 juni verbleef er één in het Provinciaal Domein Puyenbroeck bij Wachtebeke, Oost-Vlaanderen. De **Koereiger** *Bubulcus ibis* die van 2 tot 21 mei in de Kalkense Meersen bij Laarne, Oost-Vlaanderen, verbleef, overnachtte dagelijks in het Molsbroek in Lokeren, Oost-Vlaanderen. Op 3 juni verscheen er kortstondig één in het Mechels Broek bij Mechelen, Antwerpen, en op 9 juni was er één aanwezig bij de Moervaart in Mendonk, Oost-Vlaanderen. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* lieten het nagenoeg afweten met maxima van 33 in Het Zwin in Knokke, West-Vlaanderen, op 30 mei; vier in Zeebrugge op 11 en 31 mei; en vier in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen, op 16 mei. Daarom is de waarneming inte-

ressant van een groep van 10 op 14 mei in het Winkels Broek bij Kasterlee, Antwerpen. In totaal werden c 30 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* waargenomen. Tot 14 mei was er met 31 exemplaren nog gestage doortrek van **Purperreigers** *Ardea purpurea*. Daarna doken er nog enkele op bij Damme, West-Vlaanderen, op 20 mei en in Zoutleeuw op 27 mei. In juni volgden waarnemingen in Zemst, Vlaams-Brabant, op 11 juni; in Harchies op 12 en 17 juni en bij Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant, van 17 tot 22 juni. Er trokken **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* over Stuivekenskerke, West-Vlaanderen, en Genk, Limburg, op 2 mei; over Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen, en Drongen, Oost-Vlaanderen, op 5 mei; over Harelbeke op 12 mei; over Mater, Oost-Vlaanderen, op 16 mei; en over Stuivekenskerke op 18 mei. Een exemplaar pleisterde op 20 mei bij Brecht, Antwerpen. In juni waren er waarnemingen over Mechelen op 1 juni; over Kinrooi, Limburg, op 7 juni (twee); over Avelgem, West-Vlaanderen, op 10 juni (twee); en over Zoersel, Antwerpen, op 28 juni. **Ooievaars** *C. ciconia* deden het vooral nog goed in de eerste helft van mei, daarna ging het vooral om rondzwervende vogels.

WOUWEN TOT FRANJEPOTEN Tussen 1 en 17 mei passeerden over Vlaanderen nog 50 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans*. Daarna waren waarnemingen schaars met meldingen uit Turnhout, Antwerpen (21 mei); Zwijnaarde, Oost-Vlaanderen (28 mei); Zemst, Relegem, Vlaams-Brabant, en Elen-Rotem, Limburg, op 10 juni; Outgaarden, Vlaams-Brabant, op 11 juni; Vlierzele, Oost-Vlaanderen, op 22 juni; en Merchtem, Vlaams-Brabant, op 24 juni. Gespreid over de maand mei werden in Vlaanderen nog 18 **Rode Wouwen** *M. milvus* opgemerkt. Juni deed er nog eens 13 exemplaren bovenop, waaronder een opmerkelijk groepje van drie in Wommelgem, Antwerpen, op 11 juni. Boven de vijver van Latour, Luxemburg, cirkelde op 22 mei een **Vale Gier** *Gyps fulvus*, die al snel in noordelijke richting verder trok. Het was drie keer slikken toen op 13 juni een adulte **Aasgier** *Neophron percnopterus* passeerde over het Leeuwenhof in Drongen, Oost-Vlaanderen. Op 3 mei vloog een **Slangenarend** *Circaetus gallicus* over het centrum van Gent, Oost-Vlaanderen, en op 2 juni verbleef kortstondig een exemplaar bij Verrebroek, Oost-Vlaanderen. Tussen 3 en 21 mei werden 38 **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* opgemerkt. Op 15 juni vloog een vrouwtje over Wannegem-Lede, Oost-Vlaanderen. Een **Dwergarend** *Aquila pennata* van de lichte vorm die op 28 mei over het Noordelijk Eiland in Wintam, Antwerpen, vloog, werd iets later opgemerkt boven Willebroek, Antwerpen. Tot 13 mei was er dagelijks beweging van **Visarenden** *Pandion haliaetus* met in totaal 38 exemplaren. In juni volgden nog waarnemingen in Kruikeke, Oost-Vlaanderen, op 3 juni en in Harchies-Hensies op 10 en 23 juni; een onvolwassen exemplaar pleisterde van 12 tot 16 juni op het Groot Schietveld in Brecht. Er werden **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* gesignaleerd in Gooreind, Antwerpen, op 3 mei; in Knokke op 4 mei; in Bredene, West-Vlaanderen, en Bree, Limburg, op 8 mei; in Mechelen op 9 mei; in

Zoutleeuw en Kalmthout, Antwerpen, op 12 mei (deze laatste bleef tot 16 mei); in Lier, Antwerpen (één), en De Panne (twee) op 13 mei; wederom in De Panne op 14 mei; en in Harchies op 11 juni. Tot 16 mei werden in de oostelijke helft van Vlaanderen nog acht **Kraanvogels** *Grus grus* opgemerkt en op 25 mei was nog een waarneming in Opont, Luxembourg. **Steltkluten** *Himantopus himantopus* werden waargenomen op Blokkersdijk; in Boekhoute, Oost-Vlaanderen (twee); Bredene (twee); Damme (twee); Doel (drie); Drongen (vier); Gent; Kallo; Oost-Vlaanderen (twee); de Uitkerkse Polders (vier); Willebroek; Wintam (drie); Zeebrugge; en Zwijndrecht, Antwerpen. Op 3 mei en 2 juni was een **Griël** *Burhinus oedicnemus* te zien in de Achterhaven van Zeebrugge. Op 4 mei verscheen er één op de Brechtse Heide bij Brecht en op 14 en 15 mei pleisterde een exemplaar in de kouters bij Angreau, Hainaut. In mei werden 74 **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* waargenomen, met als grootste concentratie acht in Stuivekenskerke op 7 mei. Op 1 juni werden er nog twee opgemerkt in Mont-Saint-Guibert, Brabant-Wallon. De **Blonde Ruiters** *Tryngites subruficollis* die op 27 april werd ontdekt in de Viconiakleiputten in Stuivekenskerke, trok op 1 mei in noordelijke richting verder. Een **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* sierde op 2 juni de Achterhaven van Zeebrugge en op 14 mei foerageerde daar enige tijd een vrouwtje **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* in zomerkleed.

JAGERS TOT GORZEN Op 25 mei vloog een **Kleine Jager** *Stercorarius parasiticus* van de lichte vorm boven het Albertkanaal in Visé, Liège. In de weilanden tussen Wuustwezel, Essen en Kalmthout, Antwerpen, werden op 7 juni 378 **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* geteld. Na de waarnemingen van meerdere **Dunbekmeeuwen** *L. genei* in Nederland, stond België te pope-

len om de soort eveneens te mogen verwelkomen. Op 9 mei werden de twee vogels van Groede, Zeeland (Nederland), teruggevonden in Het Zwin bij Knokke. Op 10 mei verdween één van de twee en de andere bleef tot 11 mei. Een mogelijke **Baltische Mantelmeeuw** *L. fuscus fuscus* in eerste zomerkleed werd op 23 mei gefotografeerd op het strand van De Panne. In mei en in juni werden telkens zeven **Pontische Meeuwen** *L. cachinnans* opgemerkt. Een eerste-zomer **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* liet zich op 25 mei zeer goed bekijken in de IJzermonding in Nieuwpoort. Een dode adulte **Drieteenmeeuw** *Rissa tridactyla* werd op 4 juni opgeraapt in de Assels in Drongen. Op 11 mei trok een **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* langs Het Zwin in Knokke en op 30 mei verscheen er kortstondig één bij Doel. Een adulte **Dougalls Stern** *Sterna dougallii* vloog op 23 mei langs de trekelpost in De Panne. Adulte **Witwangsters** *Chlidonias hybrida* in zomerkleed sierden de volgende locaties: Lier-Duffel-Rumst op 12 mei; Elen-Rotem op 18 mei; Sint-Jan-in-Eremo, Oost-Vlaanderen, op 9 juni; en Harchies (twee) op 13 juni. Het broedpaar keerde terug naar Het Vinne in Zoutleeuw op 21 mei. Onmiddellijk werd gestart met nestbouw en in juni kwamen wederom drie jongen uit het ei. Opmerkelijk was de verschijning van een hybride **Witwangstern x Zwarte Stern** *C. niger* die op 2 mei rondvloog bij Amay en werd gefotografeerd. De enige **Witvleugelstern** *C. leucopterus* voor de periode, een adult-zomer, foerageerde op 4 juni op Blokkersdijk. In mei werden nog 11 **Velduilen** *Asio flammeus* waargenomen maar wellicht ging het in vrijwel alle gevallen om doortrekkers. Bij Sint-Denijs, West-Vlaanderen, werden op 3 mei één of meerdere **Bijeneters** *Merops apiaster* gehoord. Op 9 mei vlogen twee over De Panne; op 16 mei vier over Mussy-la-Ville, Luxembourg; en op 22 mei één boven Kemmel, West-Vlaanderen. Op 31 mei

388 Dunbekmeeuw / Slender-billed Gull *Larus genei*, met Kokmeeuw / Black-headed Gull *L. ridibundus*, Het Zwin, Knokke, West-Vlaanderen, 9 mei 2006 (Patrick Beirens)

389 Hybride Gekraagde x Zwarte Roodstaart / hybrid Common x Black Redstart *Phoenicurus phoenicurus ochrurus*, Grembergen, Oost-Vlaanderen, 13 juni 2006 (Albert Mannaert)

verbleef een exemplaar bij Virton, Luxembourg. Op 13 mei keerden voor het vijfde opeenvolgende jaar de broedvogels van Wachtebeke terug; er werden maximaal acht waargenomen. Door gebrek aan broedplaatsen ging slechts één paar over tot nestbouw en drie tot vier paren verplaatsten zich naar de Gentse Kanaalzone. In juni volgden nog waarnemingen van Bertrix, Luxembourg, op 3 juni en in Frasnés-lez-Buissenal, Hainaut, op 10 juni. Op 8 mei was een **Hop** *Upupa epops* aanwezig bij Malchamps, Luxembourg, op 18 mei vloog er één langs Kieldrecht, Oost-Vlaanderen, en op 3 juni verbleef er één in en rond het Mechels Broek in Mechelen. De laatste **Draaihalzen** *Jynx torquilla* verschenen op 6 mei op Blokkersdijk en in Harchies en op 18 mei bij Gent. Op 3 juni pleisterde er zelfs nog één in een tuin in Sint-Andries/Brugge, West-Vlaanderen. **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* lieten zich nog horen in Heers, Limburg; Kortesseem, Limburg; Watermaal-Bosvoorde, Brussels Gewest; en Zwevegem, West-Vlaanderen. Van 13 tot 16 juni verbleef een **Kortteenleeuwrik** *Calandrella brachydactyla* op de akkers bij Focant, Namur. Op 1 mei foerageerde een **Roodstuitzwaluw** *Cecropis daurica* in het Bloso-domein in Hofstade, Vlaams-Brabant. Op 3 mei trok er één langs Bredene en dezelfde vogel later langs Zeebrugge. Op 4 mei volgde een waarneming op het Noordelijk Eiland in Wintam. **Duinpiepers** *Anthus campestris* maakten een bijzonder slechte vertoning dit voorjaar met slechts waarnemingen in Korbeek-Dijle, Vlaams-Brabant, op 1 mei; in Oostmalle, Antwerpen, op 2 en 5 mei; en in Zeebrugge op 4 mei. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* werden op 3 mei opgemerkt in Helchteren, Limburg, en in Kluizen, Oost-Vlaanderen; op 5 mei op het Noordelijk Eiland in Wintam; en op 8 mei in Kalmthout en in Lier. Een vogel met de kenmerken van

Iberische Kwikstaart *Motacilla iberiae* verbleef op 3 mei bij Zwijndrecht. Ook dit jaar werd weer een hybride **Zwarte x Gekraagde Roodstaart** *Phoenicurus ochrurus x phoenicurus* opgemerkt: de vogel zong op 14 juni bij Grembergen, Oost-Vlaanderen. Zeer leuk was de eerste zingende **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* voor België die van 12 tot 21 mei aanwezig was net op de grens met Nederland in het gebied Koningssteen in Kessenich-Thorn, Limburg. Deze tweedejaars vogel liet zich vaak erg goed bekijken. Tot 17 mei werden nog 21 **Beflijsters** *Turdus torquatus* waargenomen, waaronder een groepje van vijf op 8 mei in Bredene. Op ten minste 21 locaties werden een of meerdere territoria van **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* vastgesteld. Maximaal werden 15 **Graszangers** *Cisticola juncidis* geteld in de Zeebrugse Haven op 7 mei. Andere zangposten werden opgetekend in Brugge; Doornzele; Gent; Meetkerke, West-Vlaanderen; Uitkerke; en Verrebroek. Met 13 (al dan niet tijdelijke) zangposten deed ook **Snor** *Locustella luscinioides* het behoorlijk goed. Slechter was het gesteld met **Grote Karekiet** *Acrocephalus arundinaceus*: de enige voor dit voorjaar zong op 12 juni bij Pulle, Antwerpen! Op 16 mei dook de eerste **Orpheusspottvogel** *Hippolais polyglotta* voor dit jaar in Vlaanderen op bij Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen. Vanaf 21 mei verscheen de soort talrijker dan gewoonlijk in Vlaanderen met zangposten op Blokkersdijk; in De Panne (twee); Doornzele; Gent (twee); Huldenberg, Vlaams-Brabant; Knokke; Kuringen, Limburg (twee); Nieuwmoer; Rijkvorsel, Antwerpen; Welden, Oost-Vlaanderen; Westmalle; en Westvleteren, West-Vlaanderen. De **Iberische Tjiftjaf** *Phylloscopus ibericus* van De Maten in Genk bleef fanatiek zingen tot 1 juni. Op 8 mei verbleef een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* in Bree. Op doortrek waren **Grauwe Klauwieren** *Lanius collurio* bijzonder schaars, met waarnemingen in Tienen, Vlaams-Brabant, op 7 mei; in De Panne op 3 juni; bij Brecht op 4 juni; en in Scholen, Limburg, op 6 juni. Een **Roodkopklauwier** *L. senator* vertoonde zich slechts kortstondig in Antwerpen-Lillo op 4 mei en op 21 juni was er een melding in de Kalkense Meersen bij Wetteren, Oost-Vlaanderen. Een **Raaf** *Corvus corax* vloog op 23 mei over Koningshooikt, Antwerpen. Op 27 en 28 mei zong een eerste-zomer mannetje **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* in de Bourgoyen in Gent, een zwijgzame vogel verbleef op 28 en 29 mei in De Westhoek in De Panne en van 5 tot 7 juni zong een eerste-zomer bij Kessenich, maar dan meestal op Nederlands grondgebied bij Thorn. Op 4 mei verschenen **Ortolanen** *Emberiza hortulana* bij Brecht en in Tienen en op 8 mei vloog er één over de Spanjaardduinen in Bredene.

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn is alleen vanuit België bereikbaar op het nummer 0900-00194 (EUR 0,45/min), de Natuurpunt-Inspreklijn is te bereiken op 0800-11194 (gratis). De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@natuurpunt.be)

Kandidaat Heuglins Meeuwen in Amsterdam Eind mei en begin juni 2006 werden twee mogelijke of waarschijnlijke tweede-kalenderjaar Heuglins Meeuwen *Larus heuglini* gezien op de bekende meeuwenplek langs de Erasmusgracht in Amsterdam, Noord-Holland. De eerste werd ontdekt op 20 mei en betrof een forse maar elegant gebouwde 'kleine mantelmeeuw' *L fuscus/heuglini* die wat structuur betreft deed denken aan Pontische Meeuw *L cachinnans*. Op basis van de korte veldwaarneming en enkele foto's werden de volgende kenmerken genoteerd: vrijwel witte kop, hals, borst en buik; lange snavel met parallel lopend culmen; lange poten, vooral de tibia; streping in de achternek, herinnerend aan Pontische; voor 'kleine mantelmeeuw' nogal lichtgrijze nieuwe schouderveren met patroon als bij Zilvermeeuw *L argentatus* of Pontische; scherp afgetekende staartband met slechts lichte tekening op bovenstaartdekveren; en fijn gebandeerde okselveren. Bovendien had hij voor een tweede-kalenderjaar 'kleine mantelmeeuw' met voornamelijk (of geheel) juveniele dekveren opvallende naakte delen: gele snavel met donkere punt en al een aanduiding van een rode gonysvlek, herinnerend aan derdejaars Kleine Mantelmeeuw *L f graellsii/intermedius*; roze poten met gelige tint; en lichte(re) iris (plaat 390). Veel van deze afzonderlijke kenmerken worden al dan niet regelmatig aangetroffen bij Kleine Mantelmeeuw, maar een dergelijke combinatie is zeer ongebruikelijk bij deze soort en past mogelijk beter op Heuglins Meeuw. In de loop van de week werd hij onregelmatig waargenomen op de sportvelden en de opgespoten zandvlakte langs de Erasmusgracht. Tijdens een vergeefse zoektocht op 25 mei

390 Mogelijke Heuglins Meeuw / possible Heuglin's Gull *Larus heuglini*, tweede-kalenderjaar, Erasmusgracht, Amsterdam, Noord-Holland, 20 mei 2006 (Ruud G M Altenburg)

werd 'en passant' CJC9, een als pullus geringde Baltische Mantelmeeuw *L f fuscus* uit Finland ontdekt. Op 28 mei bevond de kandidaat Heuglins zich enige tijd op geringe afstand zwemmend op de Erasmusgracht en konden goede foto's van de boven- en ondervleugel worden gemaakt. Deze toonden aan dat de binnenste twee handpennen (p1-2) waren uitgeworpen en dat de binnenvlag van p3-7 duidelijk lichter was, als het ware een lamellenpatroon ('Venetian blind') vormend. Op p3 was zelfs een lichte vlek zichtbaar op de donkere buitenvlag ('apical spot'). De laatste twee kenmerken worden vaak geassocieerd met Pontische.

Op 4 juni stond een grote meeuw aan de waterkant die ik op het eerste oog determineerde als tweede-kalenderjaar Pontische Meeuw. Oppervlakkig gezien kwamen de kleedkenmerken – witte kop, borst en buik, streping in de achternek en scherp afgesneden staartband contrasterend met witte bovenstaartdekveren – overeen maar er waren subtiele verschillen in kop- en snavelvorm. Bovendien waren de resterende juveniele dekveren donkerbruin en relatief vers, terwijl deze bij Pontische in juni in de regel zijn verbleekt en gesleten naar lichtbruin, en bovendien meestal een indicatie tonen van wat in vers juveniel kleed uitgebreide witte toppen waren. Ook had hij enkele nieuwe, relatief donkergrijze adult-type schouderveren (plaat 391). In vlucht contrasteerde de donkere ondervleugel sterk met de witte en nagenoeg ongetekende onderdelen. Verder viel op dat de staartband vrij breed was en hij slechts twee binnenste handpennen (p1-2) miste, wat wijst op een relatief late start van de eerste complete rui. Op vliegbeelden is goed te zien dat hij een lichtere

391 Waarschijnlijke Heuglins Meeuw / probable Heuglin's Gull *Larus heuglini*, tweede-kalenderjaar, met Zilvermeeuw / European Herring Gull *L argentatus*, Erasmusgracht, Amsterdam, Noord-Holland, 4 juni 2006 (Ruud G M Altenburg)

392 Waarschijnlijke Heuglins Meeuw / probable Heuglin's Gull *Larus heuglini*, tweede-kalenderjaar, Erasmusgracht, Amsterdam, Noord-Holland, 4 juni 2006 (Arnoud B van den Berg). Zelfde vogel als in plaat 390. Let op lichte binnenhand. P6 in rechtereuleugel afgebroken. **393** Waarschijnlijke Heuglins Meeuw / probable Heuglin's Gull *Larus heuglini*, tweede-kalenderjaar, Erasmusgracht, Amsterdam, Noord-Holland, 28 juni 2006 (Mars Muusse). Een derde, hier niet nader besproken kandidaat Heuglins die doet denken aan Pontische Meeuw *L. cachinnans* maar let op relatief donkergrijze mantel en reeds geruide nieuwe staart- en (deel van) armpennen. Nieuwe tweede-generatie handpennen lichtgrijs in plaats van donkergrijs tot zwart zoals gebruikelijk bij Kleine Mantelmeeuw *L. fuscus*, en sterk lijkend op derde-generatie pennen.

binnenvlag op de binnenste handpennen toonde (plaat 392). Eventuele verwarring met een afwijkende tweede-kalenderjaar Geelpootmeeuw *L. michahellii* werd uitgesloten vanwege een combinatie van relatief verse tweede-generatie dekveren; relatief donkergrijze adult-type schouderveren; brede lichte toppen op de tertials; vrij lange, smalle snavel; brede staartband; en relatief laat gestarte complete rui. Magnus Robb was na een telefoontje vrij snel ter plaatste maar helaas stond zijn opnameapparatuur uit toen de vogel een korte versie van de 'long call' liet horen. MR sprak direct een imitatie in en even later kon wel de bedel- of agitatie-roep worden opgenomen. De 'long call', te omschrijven als *klie-a klieie kla-kla-kla*, gaf de doorslag voor het uitsluiten van Pontische: het laatste gedeelte van de roep was te langzaam voor deze soort. Vergelijking tussen de door MR ingesproken imitatie en door Killian Mullarney in Finland en Oman opgenomen 'long calls' van Heuglins wees uit dat deze sterk op elkaar leken, vooral wat betreft de snelheid van het laatste gedeelte (MR pers comm).

De herkenning van Heuglins Meeuw is bijzonder gecompliceerd. Sinds de verschijning van de eerste determinatieartikelen is er, ondanks een sterk toegenomen aandacht, weinig vooruitgang geboekt. De meeste (sub)adulte vogels overlappen in alle kenmerken in zeer sterke mate met Kleine Mantelmeeuw. Tweede-kalenderjaar vogels die in het voorjaar terugkeren naar het noorden zijn nog het beste te determineren omdat deze in tegenstelling tot Kleine Mantel regelmatig duidelijke overeenkomst tonen met Pontische Meeuw. In principe zouden *cachinnans*-achtige tweede-kalenderjaar vogels met relatief donkergrijze adult-type schou-

derveren en op de wintergronden verkregen tweede-generatie staart-, arm- of handpennen identificeerbaar moeten zijn in West-Europa, zeker als deze laat in het seizoen beginnen aan de eerste complete rui. Pontische heeft namelijk lichtgrijze adult-type schouderveren, ruit in de eerste winter in de regel de eerder genoemde veerseries niet en start de eerste complete rui relatief vroeg in het seizoen. In Duitsland is onlangs een dergelijke Heuglins aanvaard.

De twee kandidaten in Amsterdam zijn niet in alle kenmerken even uitgesproken. Dat geldt met name voor de eerste vogel, die ondanks zijn opvallende uiterlijk niet aan het standaardbeeld van een Heuglins Meeuw voldoet. Voor de uiteindelijke determinatie is het vanzelfsprekend van belang dat alle kenmerken passen op een Heuglins maar het is ook essentieel dat een *heuglini*-type Kleine Mantelmeeuw met zekerheid kan worden uitgesloten. Het onderzoek naar de kenmerken en variatie van *graellsii*, *intermedius* en *heuglini* verloopt traag omdat dit plaats moet vinden aan de hand van vogels van bekende leeftijd en herkomst, dus idealiter aan als pullus geringde individuen. Geringde tweede-kalenderjaar Kleine Mantels zijn echter ronduit schaars in Noordwest-Europa, terwijl er geen ringprogramma bestaat voor Heuglins. Tot dusver zijn er nog geen geringde tweede-kalenderjaar Kleine Mantels waargenomen die vergelijkbaar zijn met de twee kandidaat Heuglins, maar op basis van de beschikbare gegevens (enkele 10-tallen vogels) is het momenteel onmogelijk een beeld te vormen van de extremen in *graellsii* en *intermedius* en de overlap in kenmerken met Heuglins. Het is dus zaak de aandacht te richten op het beschrijven van geringde tweede-kalenderjaar

Kleine Mantels enerzijds en het uitvoerig documenteren van kandidaat Heuglins anderzijds. Voor eerdere meldingen van (mogelijke) Heuglins in Nederland wordt verwezen naar Dutch Birding 21: 239-240, 1999, 28: 140-157, 2006.

Meer foto's van de twee kandidaat Heuglins Meeuwen van Amsterdam zijn te vinden op mijn website: www.xs4all.nl/~daarruud/heuglini. Daar zijn ook foto's geplaatst van een derde kandidaat Heuglins die op 28 juni langs de Erasmusgracht werd gefotografeerd door Mars Muusse (plaat 393) en die tot medio juli af en toe werd gezien. Op www.gull-research.org verschijnt binnenkort een speciale sectie die gewijd is aan de herkenning van tweede-kalenderjaar Heuglins in West-Europa. Ik dank Peter Adriaens, Bert-Jan Luijendijk, Mars Muusse, Theo Muusse, Visa Rauste, Magnus Robb, Rik Winters en Pim Wolf voor hun bijdragen of commentaar. RUUD G M ALTENBURG

PROBABLE HEUGLIN'S GULLS On 21-28 May and 4 June 2006, two candidate second calendar-year Heuglin's Gulls *Larus heuglini* were found in Amsterdam, Noord-Holland, the Netherlands. Both recalled Caspian Gull *L. cachinnans* in structure and several plumage features, such as predominantly white head with long bill, streaking on hind-neck, pattern of new scapulars, pale underparts and conspicuous pale inner web to inner primaries ('Venetian blind'). The second bird was especially similar to Caspian but could be separated by a combination of dark brown juvenile greater coverts,

dark underwing, relatively dark grey new scapulars, fairly broad tail bar and late onset of the first complete moult. Besides, its long call matched recordings of Heuglin's and was different from Caspian. The identification of Heuglin's is extremely complicated. Most (sub)adult birds strongly overlap in characters with Lesser Black-backed Gulls *L. fuscus graellsii/intermedius*. Second calendar-year birds that return north in spring are best recognizable, because they frequently are reminiscent of *cachinnans*. In principle, *cachinnans*-like second calendar-year birds with dark grey adult-type scapulars and second-generation rectrices and remiges acquired on the wintering grounds should be identifiable in western Europe. For a conclusive identification, it is also essential that a *heuglini*-type Lesser Black-backed can be positively excluded. Research on the variability of *graellsii* and *intermedius* progresses slowly, as this requires ringed individuals of known age and origin, which are scarce in north-western Europe. So far, no ringed Lesser Black-backed resembling the two candidate Heuglin's have been found, but based on the current data set (several 10s of birds), it is impossible to define the limits of *graellsii* and *intermedius* and the overlap in features with *heuglini*. For more photographs of the two candidate Heuglin's and of a third candidate photographed on 28 June 2006, see www.xs4all.nl/~daarruud/heuglini. A special section dedicated to the identification of Heuglin's in western Europe will soon appear on www.gull-research.org.